

VH LIETUVA
PASĖLIŲ DRAUDIMAS

10 METŲ sėkmės istorija

2017

Pasėlių draudimas – tai priemonė ūkininkams, nukentėjusiems nuo meteorologinių sąlygų. Jis neapsaugo nuo praradimų, tačiau gali žymiai sumažinti patiriamą žalą tais atvejais, kai nuostolis būna nelauktas ir netikėtas.

Apdraudus pasėlių plotus, sumažėja žemės ūkio veiklos subjekto finansinė rizika, apsisaugoma nuo didelių pinigų srautų svyravimų, garantuojamas įsipareigojimų kredito įstaigoms vykdymas, sumažinama investicinių projektų įgyvendinimo ir Europos Sąjungos ar nacionalinės paramos panaudojimo rizika.

Gerbiamieji skaitytojai,

Malonu, kad skyrėte laiko knygai apie pasėlių draudimą Lietuvoje, jo istoriją ir perspektyvas. Tikimės, kad čia rasite įdomių faktų ir įžvalgų, praplėsančių Jūsų suvokimą apie klimato kaitos įtaką žemės ūkiui bei rizikų valdymo būdus.

Įvertinant klimato kaitos poveikį, šiandien pasėlių draudimas žemdirbiams – viena efektyviausių žemės ūkio rizikų valdymo priemonių, užtikrinančių tvarų ūkininkavimą. Ne veltui 2015 m. Pasauliniame AIAG (*International Association of Agricultural Production Insurers* – Tarptautinė žemės ūkio produkcijos draudikų asociacija) kongrese, vykstančiame kas dvejus metus, Zambijos ūkininkų sąjungos bei pasaulio ūkininkus vienijančios organizacijos prezidentė dr. Evelyn Nguleka teigė, jog visame pasaulyje ūkininkams reikia draudimo bendrovių pagalbos siekiant užtikrinti tvarumą žemės ūkyje ir spręsti klimato kaitos problemas. Kalbama ne tik apie pasaulio žemės ūkio išgyvenimą, bet ir pelno užtikrinimą žemės ūkyje, kad jauni žmonės taptų ūkininkais ir liktų jais.

Idėja išleisti knygą apie pasėlių draudimą Lietuvoje kilo ruošiantis paminėti specializuoto tarptautinio savidraudos fondo „Vereinigte Hagelversicherung WaG“ filialo „VH Lietuva“ 10-ąsias veiklos metines. Ši knyga – pirmoji ir vienintelė, pristatanti pasėlių draudimo istoriją Lietuvoje.

Knygoje pateikiami faktai, nuomonės ir vertinimai, vaizdinė informacija leidžia susidaryti pasėlių draudimo sistemos vaizdą Lietuvoje, jos gimimą bei plėtrą, ateities perspektyvas. Besidomintieji skaičiais ir faktais joje ras informacijos apie draudimo veiklos rezultatus, mokslininkai ir analitikai galės šiuos duomenis panaudoti savo darbuose. Žemdirbiai galės prisiminti orų „išdaigas“, ūkininkavimo sąlygas, geriau suvokti draudimo paslaugos esmę, prasmę ir naudą.

Pasėlių draudimo sistema Lietuvoje – akivaizdus tarptautinio bendradarbiavimo perimant pažangiausią žemės ūkio rizikų valdymo patirtį pavyzdys. Tad linkime visiems sėkmingai ir efektyviai ja naudotis siekiant apsisaugoti nuo nuolatinių nuostolių ir susikurti galimybę užtikrintai planuoti savo ateitį.

*Algimantas Navickas,
„VH Lietuva“ vadovas*

Per 10 veiklos metų didelė dalis žemdirbių patikėjo draudimo nauda

„Vereinigter Hagelversicherung“ yra specializuotas pasėlių draudikas, 1989 m. pradėjęs tarptautinę veiklą. Nuo 1993 m., kai baigta kurti Europos Sąjungos (ES) bendroji rinka, „Vereinigter Hagelversicherung“ nuosekliai ieškojo naujų rinkų ES šalyse. Šiandien bendrovė aktyviai veikia dešimtyje Europos šalių ir kiekvienai valstybei sukuria jos poreikius ir reikalavimus atitinkantį draudimo produktą.

Regioniniai skirtumai ES itin akivaizdūs žemės ūkyje. Klimatas, žemės ūkio struktūra, auginamų augalų rūšys ir draudimo tradicijos labai skiriasi.

2006 m. „Vereinigter Hagel“ gavo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos užklausą, ar bendrovė imtųsi aktyvios veiklos Lietuvoje. Tokia galimybė buvo apsvaistyta ir situacija įvertinta teigiamai, tad netrukus pradėti parengiamieji darbai.

Draudimo produkto sukūrimas konkretiems Lietuvos poreikiams bendrovei buvo iššūkis. Glaudžiai bendradarbiaujant su Žemės ūkio ministerijos atstovais, pasitelkus tarptautinę patirtį, Lietuvai buvo sukurtas modernus, į ateitį orientuotas draudimo produktų pasiūlymas. Tuo metu Lietuvoje žemdirbiai neturėjo realių pasėlių draudimo pasiūlymų, o poreikis draustis po Lietuvą iškankinusios sausros buvo neabejotinai išaugęs. Vyriausybės svarstymai remti žemdirbius kompensuojant draudimo įmokas ir viešinant pasėlių draudimo naudą leido tikėtis geros plėtros perspektyvos. Buvo iškeltas tikslas – per neilgą laikotarpį pademonstruoti žemdirbiams draudimo naudą. Gaila, tačiau ankstesnė žemdirbių patirtis šioje srityje nebuvo teigiama, todėl reikėjo pelnyti jų pasitikėjimą. Buvo aišku, kad tai sunkus, tačiau įveikiamas projektas.

2007 m. su gerais, patikimais ir atsakingais tarpininkais, kurių konsultacijos turėjo pasiekti visus žemdirbius, bei žalų ekspertais, galinčiais teikti kokybišką žalų reguliavimą, startavo Lietuvos projektas. Simbolinis raktas perdavimas 2007 m. lapkričio 09 d. buvo oficialus veiklos startas.

Filialo kūrimas perduotas motyvuotam ir patirties pasėlių draudimo srityje turėjusiam Algimantui Navickui. Jam kartu su pirmąja darbuotoja Toma Rickevičiene (buv. Škutaitė) puikiai pavyko sukurti pasėlių draudimo veiklos struktūrą.

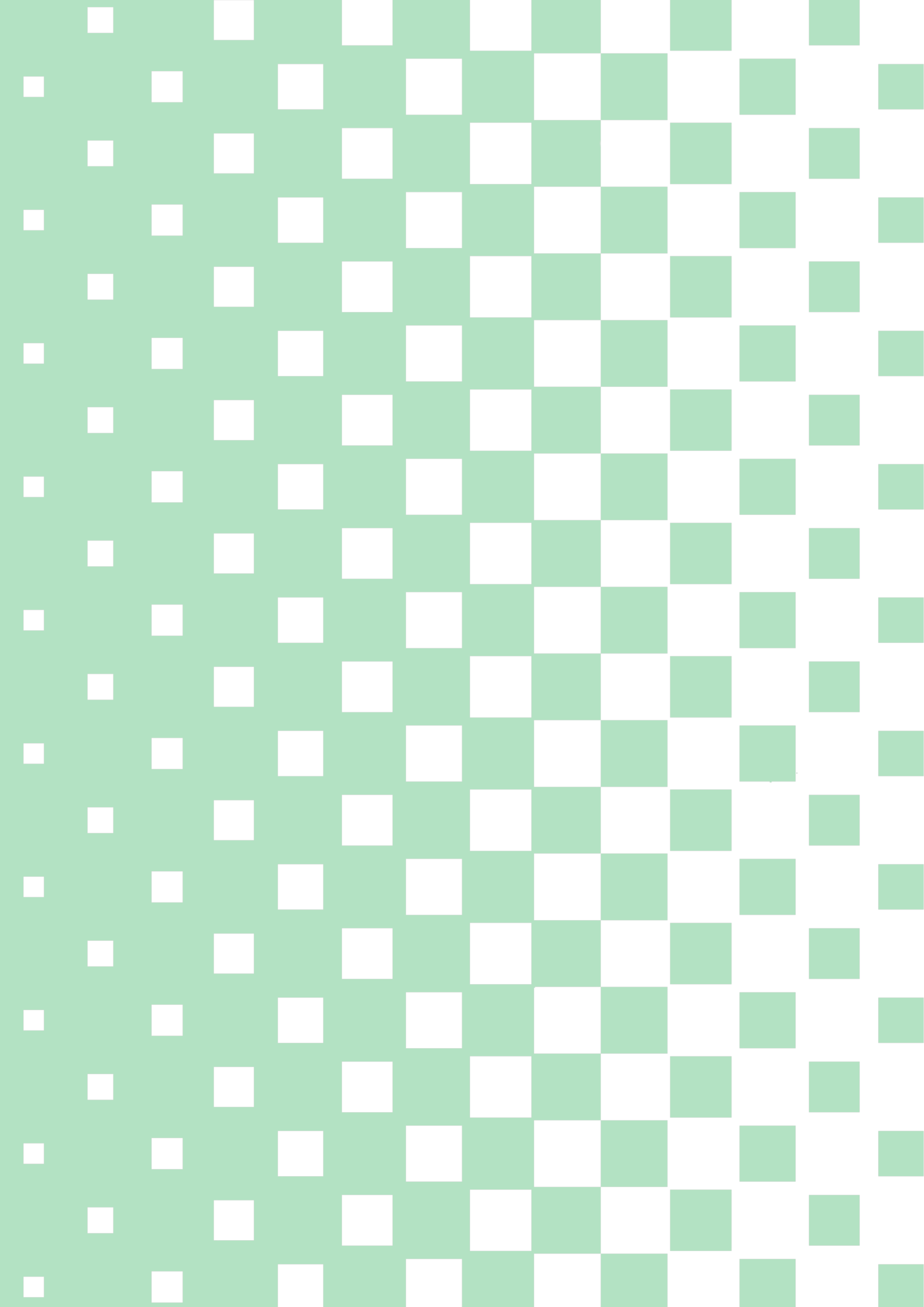
Pirmieji duji veiklos metai žalų atžvilgiu nebuvo reikšmingi, tačiau trečiaisiais – 2010-aisiais situacija pasikeitė. Dideliems pasėlių plotams nukentėjus nuo šalčio, liūčių bei krušos, pasėlių draudimo poreikis išaugo. Paklausą padidino ir puikus žalų suregulavimas bei operatyvus nuostolių atlyginimas. Po vieno sunkių žalų metų atėjo kiti – 2011 metų šaltos žiemos su mažai sniego buvo pražūtingos žieminiams augalams.

Po 10 aktyvios veiklos metų Lietuvoje didelė dalis žemdirbių patikėjo draudimo apsaugos nauda. Tačiau tai dar nėra galutinis tikslas. Siekiame, kad kuo daugiau žemdirbių taptų savidraudos fondo nariais. Šią užduotį įvykdyti pasiruošusi motyvuota ir puikų išsilavinimą turinti komanda. Valdybos vardu už profesionalų ir gerą darbą dėkoju visiems darbuotojams, žalų ekspertams ir tarpininkams. Esu įsitikinęs, kad draudimo svarba ir toliau augs.

Ypač dėkoju Žemės ūkio ministerijai. Veiksmingas ir skaidrus bendradarbiavimas, patikimumas yra esminiai sėkmingo darbo pamatai. Didžiulė padėka ir mūsų regioniniam atstovui Alfredui Bardauskui. Jo darbas savidraudos fonde ir veikla metiniame narių atstovų susirinkime dar labiau sustiprino ryšį su Lietuva.

Dr. Rainer Langner,
„Vereinigter Hagel“ valdybos pirmininkas

I DALIS

PASĖLIŲ DRAUDIMO ISTORIJA

1

SKYRIUS

PASĖLIŲ DRAUDIMAS EUROPOJE

Prancūzijoje – pirmoji pasėlių draudimo sistema

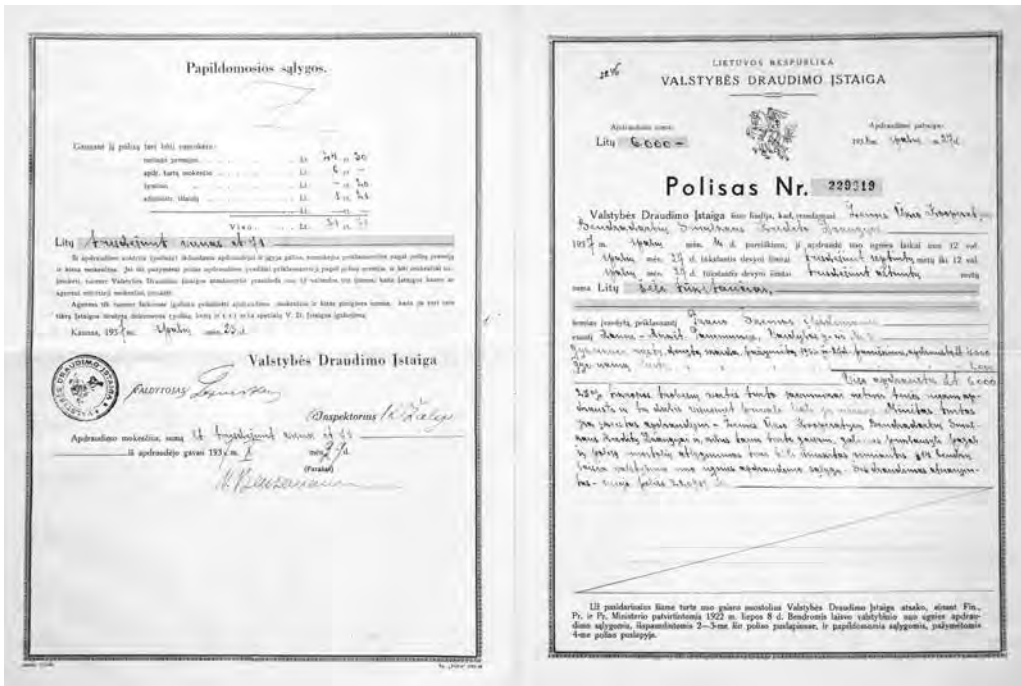
Žemės ūkio draudimo idėja gimė Prancūzijoje dar 1750 m., kai nedidelė grupelė ūkininkų susibūrė į asociaciją, kuri teikė savitarpio pagalbą pasėlių draudimui. Idėja išplito Prancūzijoje, vėliau po visą pasaulį. Pradėjo veikti žemės ūkio draudimo sistema.

Kiek vėliau regioniniai savitarpio pagalbos fondai pradėjo steigtis Vokietijoje bei Austrijoje, didžiausi žemdirbių praradimai būdavo dėl krušos.

Šiuo metu pasaulyje pasėlių draudimo įmokos sudaro apie 70 proc. visų draudimo įmokų ir tai yra svarbiausias draudimo žemės ūkio sektoriuje produktas. Kintanti ES bendroji žemės ūkio politika, sparčiai auganti finansinė, gamybos ir rinkos rizika žemės ūkio sektoriuje verčia vis dažniau diskutuoti apie geriausią ir patogiausią draudimo modelį ūkininkams. Pasirenkant draudimo modelį didelį vaidmenį turi klimato sąlygos, pats žemės ūkio sektorius, politika.

Žinoma, draudimo programos ir draudžiami produktai įvairiose šalyse skiriasi. Tai priklauso nuo valstybės pagalbos lygio, auginamų pasėlių bei jų auginimo sąlygų. Vienose šalyse valdžios subsidijuojama draudimo

politika apima įvairius galimus pavojus daugeliui pasėlių, kitose – tik kai kurias rizikas (dažniausiai krušą) ir tik kai kurių pasėlių.

Rizikos valdymo priemonės ES

ES šalys, formuodamos savo nacionalines draudimo sistemas, atsižvelgia į savo šalies žemės ūkio sektoriaus produkcijos struktūrą ir ūkininkų požiūrį į verslo rizikos valdymą bei Europos Komisijos keliamus reikalavimus.

Galima išskirti tris pagrindines ES šalių grupes, kuriose taikomos skirtingos žemės ūkio draudimo sistemos. Graikijoje ir Kipre pasėlių draudimas yra privalomas tik

nuo krušos, tačiau draudžiama ir nuo kitų rizikos rūšių. Kitoje ES šalių grupėje, kurioje yra Ispanija, Portugalija, Italija, Prancūzija, Austrija, Liuksemburgas, Čekija, Slovakija, Latvija, Estija ir Lietuva, žemės ūkio draudimo srityje bendradarbiauja privatus ir valstybinis sektorius, taikantys įvairias paramos priemones. Kitose šalyse draudimas veikia be valstybės paramos arba draudžia tik nuo kelių galimų rizikos veiksnių (pvz., krušos).

Pasėlių draudimo sistema turi atitikti PPO reikalavimus

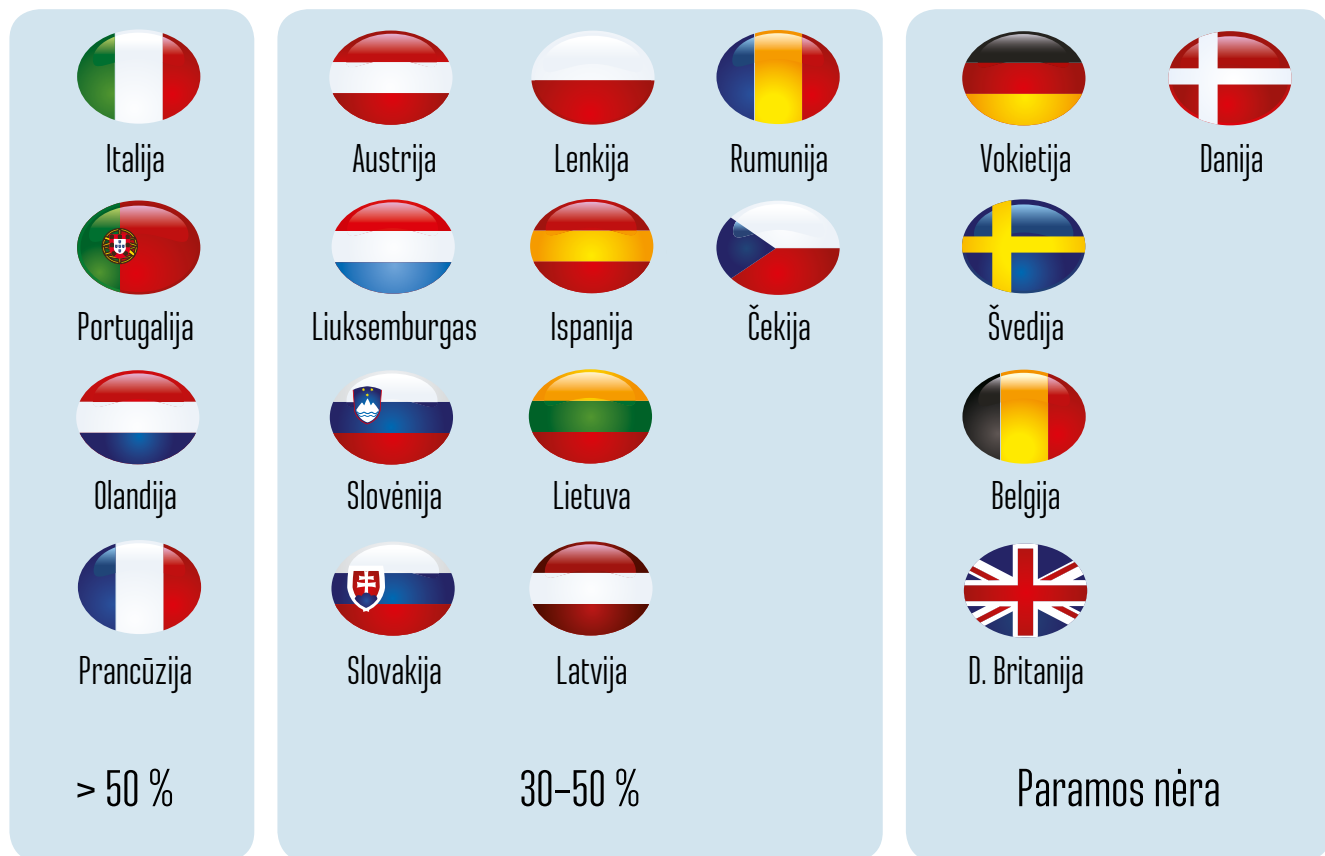
Kadangi ES yra Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) narė, žemės ūkio augalų pasėlių draudimo sistema turi atitikti šios organizacijos keliamus reikalavimus. Pirmiausia, parama neturi būti susieta su pagaminta produkcija. Antra, draudimo sistema turi atsižvelgti į vietovių specifines problemas dėl nepalankių klimato sąlygų ūkininkavimui ir tam tikrų pasėlių kultūrų didesnį nei įprastai rizikingumą (pvz., vaisiai).

Nors žemės ūkio draudimo rinka yra gana didelė, tačiau apdrausta tik apie 20 proc. viso pasaulio žemės ūkio produkcijos. Žemės ūkio draudimas turi didžiąją potencialą augti tose rinkose, kur jis dar nėra išplėtotas. Tačiau ir išplėtotose rinkose egzistuoja modernių, sudėtingų draudimo produktų, kurie apimtų maisto saugos, kokybės, aplinkos apsaugos rizikas, poreikis.

Valstybės paramos priemonės

Pagal Europos Komisijos reikalavimus, Kaimo plėtros programos paramos priemonės intensyvumas gali siekti iki 65 proc. draudimo įmokos sumos. Nuostoliai, kuriuos lėmė nepalankios klimato sąlygos, gyvulių ir augalų ligos, kenkėjai, yra priskiriami prie nuostolių, patirtų dėl natūralių gamtos sąlygų tada, jei nuostoliai viršija 20 proc. gamybos lygio mažiau palankiose ūkininkauti

vietovėse ir 30 proc. kitose vietovėse. Draudimo įmokos, kuriose yra įskaičiuotas draudimas ne tik nuo natūralių gamtos sąlygų, bet ir nuo nepalankių klimato sąlygų, ligų ir kenkėjų, gali būti valstybės kompensuojamos iki 50 proc. jų vertės. Kitos paramos schemos ir priemonės (perdraudimas) yra nagrinėjami kaip atskiri atvejai ir jiems Komisija pritaria arba ne.

Kompensacijos intensyvumo schema

Įvykus gamtinei nelaimėi, valstybė gali nuspręsti skirti kritinės padėties paramą. Ji turėtų dengti nuostolius, kurių nekompensuoja draudimas. Šalys narės šiuo atveju turi informuoti Europos Komisiją, kad ketina tokią paramą suteikti. Europos Komisija atlieka valstybės

pagalbos vertintojos vaidmenį. Ji turi įvertinti, ar šalies taikoma valstybės pagalba neprieštaruoja konkurencijos principams ir jos neiškreipia.

2

SKYRIUS

PASĖLIŲ DRAUDIMO ISTORIJA NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE

Pasėlių draudimas pelno neatnešė

Pasėlių draudimo veiklą Lietuvoje iki 1999 m. vykdė tik viena bendrovė – AB „Lietuvos draudimas“. Derliaus draudimas buvo nuostolingas, tad 1999 m. „Lietuvos draudimas“ paliko Lietuvos žemdirbius be draudimo apsaugos.

2000 m. iš „Lietuvos draudimo“ pasėlių draudimo estafetę perėmė tuo metu dar valstybinio Lietuvos žemės ūkio banko dukterinė bendrovė – „Lietuvos

žemės ūkio banko draudimas“. 2003 m. bankas buvo privatizuotas, o draudimo bendrovė pakeitė pavadinimą į „NORD/LB draudimas“ ir toliau tęsė šią veiklą. Buvo stengiamasi užtikrinti kompleksinės draudimo paslaugos teikimą žemdirbiams, nors pati draudimo sritis buvo nuostolinga.

Ūkininkai drausdavo tik pačias rizikingiausias augalų rūšis ir pasirinkdavo tik tuos laukus, kuriuose rizikos

pasireiškimo tikimybė būdavo didžiausia. Dažnai kildavo ginčų nustatant augalų pažeidimų įtaką galutiniam derliui, o derybos ūkininkų laukuose baigdavosi abiejų šalių nepasitenkinimu, kuris pereinavo į pozicijų derinimą teismuose. Tai sudarė prielaidas susiformuoti neigiamai žemdirbių nuomonei apie tokią draudimo paslaugą.

2004 m. „PZU Lietuva“ įsigijo „NORD/LB draudimą“. Nors Lenkijoje PZU turėjo didžiulę pasėlių draudimo patirtį, tačiau į Lietuvą jos perkelti nepavyko. Draudimo bendrovei „PZU Lietuva“ pasėlių draudimas taip pat buvo nuostolingas. Todėl 2005 m. rudenį „PZU Lietuva“ paskelbė nutraukianti pasėlių draudimo veiklą Lietuvoje.

.....

Ūkininkas Jonas Žotkevičius, auginantis javus, rapsus ir pupas, draudžia savo pasėlius jau visą dešimtmetį bendrovėje „VH Lietuva“. „Draudžiu kiekvienais metais. Ketinu naudotis šio draudimo paslaugomis ir toliau“, – trumpai, be išvedžiojimų sako per 700 ha pasėlių apdraudęs ūkininkas. Jis pasakoja draudęsis ir anksčiau, tačiau nesėkmingai, nuostolių nei viena anksčiau dirbusi draudimo bendrovė nepadengė: „Vieną kartą pinigų neturėjo, kitą kartą tikrai per mažą žalą priskaičiavo. Nieko gera nebuvo“.

.....

Raseiniuose daugiau kaip 350 ha javų, aliejinių ir ankštinių augalų auginantis Alfredas Bardauskas savo pasėlius draudė įvairiose bendrovėse. Tačiau atsitikus nelaimėi buvo nuolat išsisukinėjama ir retai kam padengdavo patirtus nuostolius. „Pinigus „išsimušti“ pavyko tik kai buvo kreiptasi į Draudimo priežiūros tarnybą“, – sako ūkininkas.

.....

Kodėl pasėlių draudimas šalyje nebuvo populiarus

Tokią situaciją nulėmė dvi pagrindinės priežastys. Pirmiausia, duali valstybės pozicija žalos atlyginimo atžvilgiu. Iš vienos pusės, atsiradus žalai dėl nepalankių hidrometeorologinių reiškinių, valstybė iš dalies kompensuodavo patirtą žalą, nepriklausomai nuo to, ar patyręs žalą yra apsidraudęs. Iš kitos pusės, valstybė subsidijuodavo dalį pasėlių draudimo įmokos, skatindama dalyvauti draudimo sistemoje. Tačiau žemės ūkio produkcijos gamintojams nemokamai gaunama valstybės pagalba buvo patrauklesnė nei dalyvavimo

pasėlių draudime net ir esant gana dideliame draudimo įmokų kompensavimo lygiui. Be to, valstybės biudžete buvo neįmanoma suplanuoti lėšų poreikio nuostoliams dėl stichinių hidrometeorologinių reiškinių dengti. Tai patvirtino 2006 m. Lietuvą užklupusi stichinė sausra, dėl kurios patirtus nuostolius žemdirbiai įvertino daugiau kaip 180 mln. eurų.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Draudimo įmokų kompensavimas	1,00	0,56	0,8	1,68	2,03	3,58	3,81
Parama nelaimės atveju	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33	2,01	0,60
Spec. parama nelaimės atveju, iš kurių pasėliams:	0,00	0,00	40,00	0,00	1,71	10,2	200,00*
Sausros nuostoliai			27,65				200,00*
Šalnos					1,71		
Krušos, liūtys						10,2	
Iš viso:	1,00	0,56	40,80	1,68	4,07	15,79	204,41*

Valstybės parama (valstybės pagalba) Lietuvos žemės ūkiui, mln. Lt
Poreikis*

Šaltinis: Žemės ūkio ministerijos informacija

Prieiga per internetą: archyvas.vz.lt/show_file.php?file=vez20070130_10.pdf

Antroji priežastis – nepakankamas draudžiamų pasėlių plotų mastas ir dideli draudimo įmokų tarifai. 2001–2006 m. buvo apdrausta nuo 7 iki 13 tūkst. ha žemės ūkio augalų pasėlių. Tai sudarydavo tik apie 0,3–0,4 proc. visų kasmet deklaruojamų pasėlių plotų. Apie 80 proc. draudžiamų pasėlių plotų sudarydavo žieminiai rapsai – viena rizikingiausių žemės ūkio augalų pasėlių kultūrų. Tai neleido diferencijuoti rizikų, užprogramuodavo reguliarių kasmetinį žymų žalų mastą, kas eliminavo draudimo bendrovių galimybes sukaupti žalų išmokėjimui reikalingas lėšų atsargas.

Draudimo masto trūkumas ir išimtinai tik ypač rizikingos augalų rūšies (žieminių rapsų) draudimas, silpna rizikų diversifikacija, didelių sumų nuostoliams dengti poreikis suformavo įtampą ir nepasitikėjimą tarp žemdirbių ir draudimo bendrovių.

Vidutinė draudimo įmoka už apdraustą žemės ūkio augalų pasėlių hektarą siekdavo 140 Lt (apie 40 Eur)

ir daugiau. Nors pusę šios draudimo įmokos sumos kompensuodavo valstybė, draudimo įmoka buvo santykinai aukšta ir tuo pat metu nepakankama nenuostolingai draudimo bendrovės veiklai.

Be to, esant nepakankamam draudimo mastui, draudimo įkainio struktūroje didelę dalį (apie 35–40 proc.) sudaro administravimo kaštai.

Trūko žalų vertinimo skaidrumo ir objektyvumo: draudimo sistema neužtikrino objektyvaus ir teisingo nuostolių apskaičiavimo ir atlyginimo. Neretai tarp draudimo bendrovės ir žemdirbių kildavo ginčai: draudimo bendrovės naudojami savo išskirtine padėtimi rinkoje, o žemdirbiai savo ruožtu stengėsi parodyti didesnius nuostolius. Nebuvo patikimo žalų įvertinimo ir sureguliuojamo mechanizmo, galinčio suformuoti pasitikėjimą tarp ginčo šalių.

.....

Voniškių žemės ūkio bendrovė pasėlius draudžia nuo pat „VH Lietuva“ veiklos pradžios. „Draudėmės ir anksčiau. Tuo metu visko pasitaikė: ankstesnieji draudikai labai nenorėjo kompensuoti patirtų nuostolių. Galop buvo priversti atsiskaityti, nes mūsų pozicija buvo stipri ir buvome gerai „pasikaustę“. Tačiau procesas labai ilgai užtruko“, – Voniškių ŽŪB vadovas Henrikas Braškys prisimena vargus gauti draudimo išmoką.

.....

Rinkoje naujas žaidėjas

Bendrovei „PZU Lietuva“ pasitraukus iš derliaus draudimo, nuo 2006 m. žemdirbiams neliko jokios galimybės apdrausti savo pasėlius nuo stichinių

nelaimių padarytos žalos. Žemdirbių organizacijų atstovai susidariusią situaciją bandė spręsti – rimtai svarstė galimybę įsteigti savitarpio pagalbos fondą.

„Prisimenu, kad tarp ūkininkų sklاندė mintis patiems savidraudos fondą sukurti, bet, atvirai kalbant, nieko nebūtų pavykę. Pirmiausia, reikia didelių pinigų jam įkurti. Antra, mūsų ūkininkai nėra vieningi: jeigu bėda išstinka ne patį, tai nėra įdomu ir dėl to nelabai sukama galva. Todėl, manau, su tokiu požiūriu sukurti ūkininkų savidraudos fondo neįmanoma“, – ūkininkas Jonas Žotkevičius mena prieš dešimtmetį pats buvęs vienas iš iniciatorių gaivinti pasėlių draudimą. Vokiečių draudimo bendrovei beldžiantis į Lietuvos rinkos duris, ne kartą J. Žotkevičiaus ūkio laukuose vyko mokymai žalų vertinimo ekspertams.

Šiaulių rajone ūkininkaujantis Raimundas Juknevičius mano, kad ūkininkai gal ir būtų sukę toliau galvas dėl savo savidraudos fondo sukūrimo, bet tuo metu pasirodžiusi pasėlių draudimo bendrovė iš Vokietijos – specializuotas 8 šalių žemdirbius vienijantis savidraudos fondas – išpildė visus jų lūkesčius. Be to, patiems ūkininkams būtų buvę sunku sukaupti tokį pinigų kiekį, kad atsitikus nelaimėi, pvz., iššalus žiemkenčiams, būtų galima padengti nuostolius visos Lietuvos ūkininkams, kaip ir atsitiko 2010–2011 metais. Tik dabartinės draudimo bendrovės didelė struktūra, kai vienos šalies nuostolius padengia kitos šalies puikūs rodikliai, gali išsilaikyti ir leidžia bendrovei nebankrutuoti per pirmuosius nuostolingus metus.

Kaip tik tuo metu į Lietuvos draudimo rinką žengė patyrusi ir turinti ilgametę – 200 metų patirtį vokiečių žemdirbių draudimo bendrovė „Vereinigte Hagel“. Jai nebuvo suteikta jokių išskirtinių darbo sąlygų. Priešingai – Lietuvoje registruotos draudimo bendrovės buvo laukiamos ir kviečiamos įsitraukti į šią veiklą

su žemdirbiams patraukliais pasiūlymais. Atsako nebuvo sulaukta net ir pasiūlius vietinėms draudimo bendrovėms prisidėti prie ilgalaikio pasėlių draudimo koncepcijos kūrimo. Todėl pati Žemės ūkio ministerija ėmėsi iniciatyvos ieškoti patikimų draudimo partnerių visoje Europoje.

.....

R. Juknevičiui ypač malonu, kad pasėlių savidraudos fondas dirba kooperacijos principais. „Pats esu kooperatyvo „Šiaulių aruodas“ direktorius, todėl tokio darbo idėja man labai artima. Ankstesnėms bendrovėms dirbti nepavyko, nes trūko objektyvaus žalų vertinimo. Savidraudos fondo darbo principas yra patrauklus, nes žalas vertina patys ūkininkai – apmokyti nepriklausomi ekspertai, kurie nėra draudimo bendrovės darbuotojai. Todėl pasitikėjimo lygis draudimo bendrove iš karto išauga“, – savidraudos fondo darbo principus giria R. Juknevičius.

.....

Ministerija kartu su „Vereinigte Hagel“ baigė kurti pasėlių draudimo modelį, pagal kurį ruošėsi dirbti Lietuvoje. Pristatydamas darbo metodiką tuometinis bendrovės valdybos pirmininkas dr. Rainer'is Langner'is teigė, kad sistema remiasi trejopa partneryste, tai yra atsakomybę dalijasi draudimo bendrovė, valstybė ir patys žemdirbiai. Bendrovė pasiūlė sistemą, kuri veikia kaip savitarpio draudimo fondas. Tai yra būtent tokia

sistema, kuri žemdirbiams atrodė patraukliausia.

„Akivaizdu, kad bendradarbiaujant visoms trimis pusėms didėja tarpusavio pasitikėjimas ir kartu mažėja draudimo rizika. Tokia sistema taikoma ne vienus metus šalyse, kuriose pasėlių draudimas yra populiarus“, – sako dr. R. Langner'is.

3

SKYRIUS

VH ISTORIJA NUO ĮSIKŪRIMO VOKIETIJOJE IKI PAPLITIMO PO EUROPA

Jungimosi derybos

1992 m. darėsi vis aiškiau, kad ES komisaro Mc Sharry planai virs realybe ir pasėlių draudimo bendrovėms dar labiau reikės taikytis prie politinių ūkininkavimo pokyčių. ES narės įsipareigojo atverti duris užsienio bendrovėms bei atsisakyti vidinių priemonių, kurios palaiko produktų

kainas. Dėl šių priežasčių draudžiamų pasėlių vertė (draudimo suma) sumažėjo 20–30 procentų. Tokiomis aplinkybėmis specializuotos pasėlių draudimo nuo krušos bendrovės „Norddeutsche Hagel“ ir „Leipziger Hagel“ buvo priverstos mažinti savo kaštus.

Nors abi bendrovės buvo didelės, savarankiškos, finansiškai tvirtos bei turėjo pakankamai atidėjimų, glaudesnis bendradarbiavimas tarp jų kilo natūraliai. Abiejų bendrovių geografinės veiklos ribos buvo labai

panašios. Abi koncentravosi į savo išskirtinius gebėjimus, kurių neturėjo mišraus draudimo bendrovės – tai kompetencija ūkininkavimo srityje ir labai artimas ryšys su klientais.

Oficialus pranešimas apie susijungimą

Pranešimas apie susijungimą atskleidė jo detales, t. y. teisinį ir ekonominį pagrindimą, abiejų likviduojamų bendrovių galutinius balansus, naujos bendrovės atidaromą balansą bei numatytas racionalizavimo priemones.

Apie planuojamą susivienijimą 1993 m. sausį bendrovės pranešė savo darbuotojams, regioninio susivienijimo pirmininkams bei deleguotiesiems į visuotinį narių susirinkimą. Sujungimas, žinoma, buvo sudėtingas

procesas, kurį reikėjo įvykdyti pagal įvairias teises nuostatas. 1993 m. vasario 16 d. susivienijimo sutartį pasirašė abiejų bendrovių valdybos, ją vėliau, gegužę, palaimino ir visuotiniai narių susirinkimai, o liepos 5 d. susijungti leido ir draudimo priežiūros tarnyba Vokietijoje. 1993 m. rugpjūčio 11 d. į registrą įtraukus naująją bendrovę suvienijimo procesas buvo baigtas, o naujoji bendrovė „Vereinigte Hagel“ galėjo pradėti darbą.

BENDROVĖS „VEREINIGTE HAGEL“ VEIKLOS PLĖTRA

Sunkūs išbandymai nuo pat pradžių

Nors pirmaisiais metais naujoji bendrovė pasiekė 8,4 milijardų Vokietijos markių draudimo sumą, t. y. 56 proc. visos draudimo nuo krušos rinkos Vokietijoje, o 1994 m. vidutiniškai bendrovėje dirbo 160 asmenų, per 1993 ir 1994 metus naujai bendrovei teko atlaikyti ir sunkų patikrinimą – 1993 m. reikėjo įvertinti 43 tūkstančius

žalų ir atlaikyti 180 proc. nuostolingumą. Kitais metais krušos žalų buvo vėl daug – pasiektas 130 proc. nuostolingumas, dėl ko 1994 m. bendrovei reikėjo prašyti priemokos iš savo narių, t. y. apsidraudusių ūkininkų.

„AgroRisk“ grupės įsteigimas 1995 m.

1995 m. sausio 1 d. buvo įkurta bendrovė „AgroRisk Gruppe“ pradedant naują bendradarbiavimą tarp „Vereinigte Hagel“ ir bendrovės „Gartenbau Versicherung“. „Vereinigte Hagel“ savo partnerei perleido daržovių auginimo ir medelynų draudimą, o

„Gartenbau Versicherung“ perdavė vynuogynų ir vaisių draudimą. Taip abi bendrovės galėjo koncentruotis į sritis, kuriose yra stipriausios, neliečiant abiejų bendrovių savarankiškumo.

„Kölnische Hagel“ perėmimas 1996 m.

1996 m. sausio 1 d. „Vereinigte Hagel“ įžvelgusi puikią progą dar stipriau įsitvirtinti rinkoje įsigijo „Kölnische Hagel“ – bendrovę, kuri siūlė pastovios įmokos draudimą.

Vėliau – 2014 m. buvo nuspręsta sustabdyti „Kölnische Hagel“ veiklą ir visus jos apdraustus ūkius perkelti bendrovei „Vereinigte Hagel“.

ŽENGIMAS Į ES RINKĄ

Plėtra į Liuksemburgą nuo 1989 m.

Atsivėrus vidinei ES paslaugų rinkai „Vereinigte Hagel“ patikrino savo galimybes plėstis į kaimynines šalis. Pirmieji žingsniai buvo padaryti 1989 m. įsitvirtinant Liuksemburge, kur jau per metus buvo užimta didelė rinkos dalis.

Draudimas Liuksemburge buvo efektyviai mažais

kaštais valdomas iš Vokietijos, 1997 m. pasiekiant net rinkos lyderio poziciją. Draudimo bendrovės „Le Foyer Assurances“ bei „La Luxembourgeoise“ atitinkamai 1999 ir 2001 m. nusprendė nutraukti pasėlių draudimo veiklą. „Vereinigte Hagel“ perėmė abiejų bendrovių draudimą ir iki šiol dirba kaip jų partneris Liuksemburge.

Veiklos plėtra Lenkijoje nuo 1998–1999 m.

Nuo paskutiniojo XX a. dešimtmečio vidurio vis daugiau Vakarų Europos, ypač Vokietijos, ūkininkų kūrė ūkius Lenkijoje. Atėjo laikas, kai ten savo pasėlius norėjo apdrausti ir „Vereinigte Hagel“ nariai, bet tam reikėjo įkurti draudimo bendrovės atstovybę. Reikėjo surasti partnerį, kuriam vertėtų praplėsti siūlomą draudimo produktų paletę. Panašių tikslų siekė tradicinė ūkininkų draudimo bendrovė „Concordia“ Hanoveryje, tad bendradarbiavimui buvo puikus pagrindas.

„Vereinigte Hagel“ kartu su „Concordia“ prisidėjo kapitalu prie kooperatinio banko, bažnytinio fondo bei bendruomenių Poznanėje 1997 m. įkurtos „Tuw Wielkopolska“ (dabar jau „Concordia Polska Tuw“). Ilgainiui „Vereinigte Hagel“ pavyko įtvirtinti draudimą nuo krušos Lenkijoje bei aktyviai plėtoti draudimo produktą, žalų vertinimą, plėtoti teisinius aspektus, tampant pagrindiniu PZU konkurentu.

Draudimas Italijoje nuo 2002 m.

Italijoje iki 1996 m. pasėlius draudė valstybinė „Cyrax Pool“ bendrovė, kurios veikla dėl kartelinius veiksmus ribojančių ES įstatymų buvo uždrausta. Draudimo bendrovėms tai leido plėsti savo veiklą, bet jos ne pradėjo plėtoti draudimo produktų paletės. Tai lėmė kainų kovą ir nepalankią situaciją šiems draudikams.

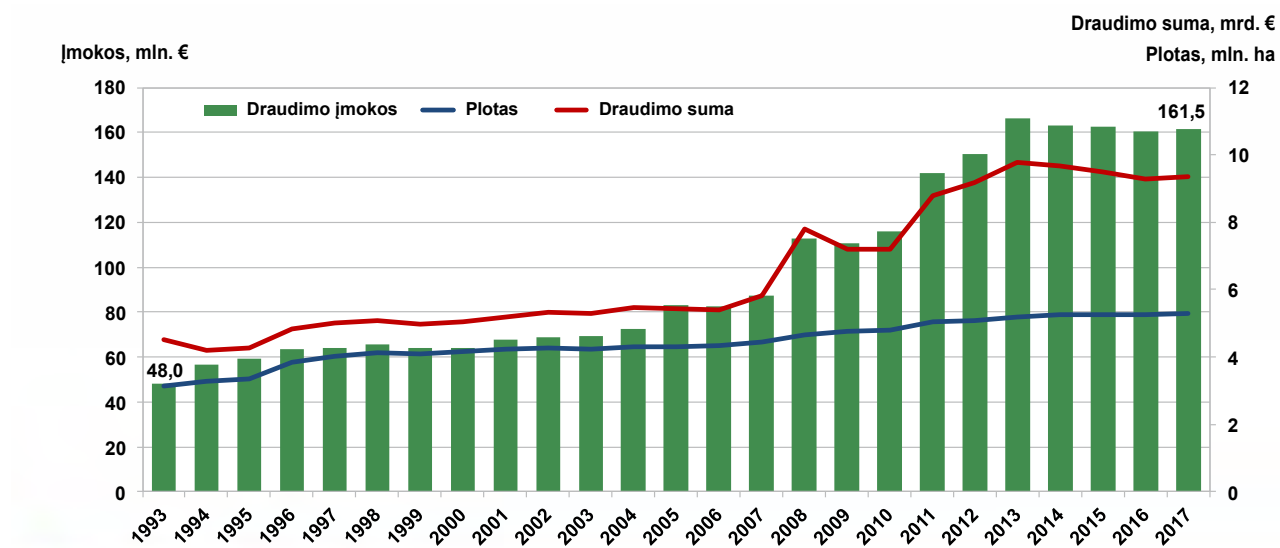
Įvertinusi „Vereinigte Hagel“ žinias bei tarptautinę patirtį, kooperatinė draudimo bendrovė „Assimoco“ iš Milano kreipėsi dėl partnerystės ir kompetencijos pritaikymo Italijos draudimo rinkoje. Pradėta regioniniu bendradarbiavimu su draudimo nuo krušos

konsorciumu iš Boceno (Bozen) miesto ir „Raiffeisen Versicherungsdienst Südtirol“ iš Pietų Tirolio. Kartu išplėtoti nauji draudimo produktai Italijos rinkai.

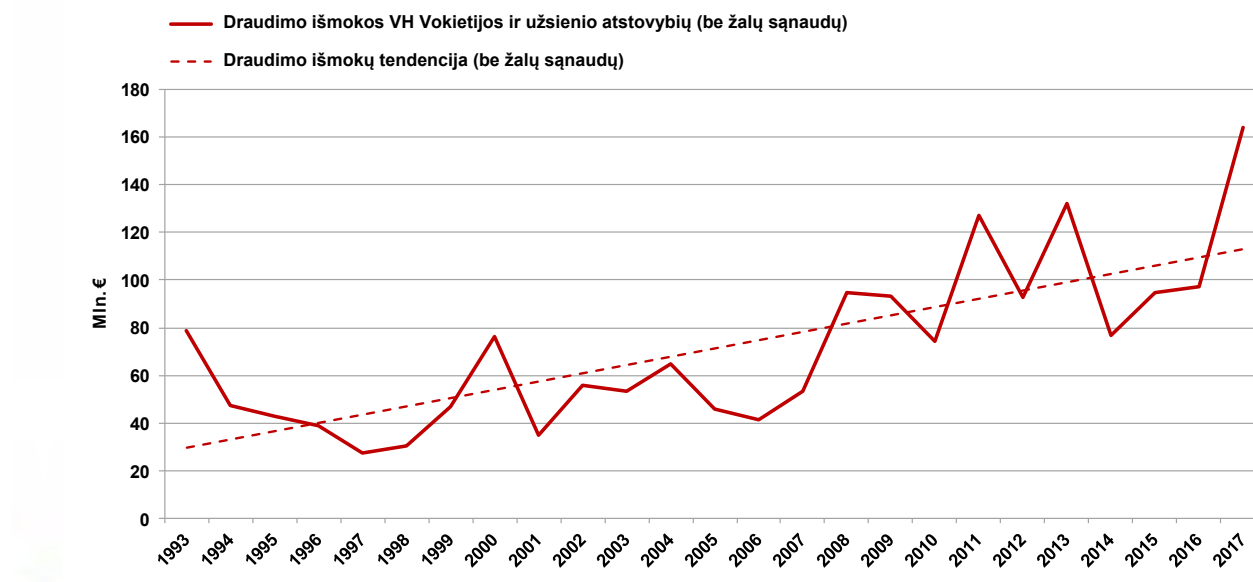
2002–2003 m. patirtis buvo sėkminga, tad nuspręsta įkurti filialą Šiaurės Italijoje 2005 m.

2007 m. buvo įžengta į Lietuvą ir Nyderlandus, 2008 m. – į Daniją, 2013 m. – į Belgiją ir Latviją, o 2017 m. net ir į Kroatiją.

Verslo plėtra

Verslo plėtra – žalos

Draudimo nuo keleto rizikų įvedimas Liuksemburge

Dėl vis ekstremalesnių oro sąlygų ir jų sukeltų derliaus praradimų nuo 1997 m. „Vereinigte Hagel“ pradėjo plėtoti draudimą nuo keleto rizikų. Tam buvo galima naudoti jau sukauptą kitų svarbių agrarinių valstybių, tokių kaip Ispanija, Portugalija ir Austrija, kuriose prie draudimo įmokos prisideda ir valstybė, patirtį.

Norint šį draudimą įvesti plačiu mastu Vokietijoje, trūko reikiamų sprendimų valstybės lygmeniu. Net 2002-ųjų

Elbės, Muldės ir Dunojaus upių šimtmečio potvyniai bei 2003 m. sausra nepadėjo įtvirtinti valstybės prisidėjimo prie augalų draudimo įmokos.

Visai kitaip buvo Liuksemburge, kur Didžioji Hercogystė nusprendė nuo 2004 m. prisidėti 50 proc. prie įmokų draudžiant augalus nuo kelių rizikų, t. y. ne tik nuo krušos, bet ir nuo liūtis, audros, šalnos, sausros, stovinčio vandens, iššalimo bei javų sudygimo varpose.

Pirmavimas žinių lygiu ir išlaikant žemus kaštus

„Vereinigte Hagel“ bendradarbiavimas su „Gartenbau Versicherung“ „AgroRisk“ grupėje leido ne tik geriau paskirstyti riziką, bet ir sujungti žinias plėtojant draudimo produktus, pritaikytus pasėlių, vaisių, daržovių ir

vynuogių augintojams. Draudžiamo ploto ir draudimo sumos didėjimas, didelė produktų paklausa, naujų produktų plėtra bei naujų technologijų naudojimas padėjo išlaikyti labai mažus bendrovių veiklos kaštus.

Savitarpio pagalbos principas svarbos nepraranda

„Vereinigte Hagel“ ir jos įstatai siekia apsaugoti bendrovės narius nuo derliaus praradimų. Kaip savidraudos bendrovė, ji vadovaujasi savitarpio pagalbos principu, glaudžiu tarpusavio ryšiu, narių lygiateisiškumu ir vienodu darbu su kiekvienu iš jų

bei rizikos paskirstymu ant visų pečių. Šis sumanymas buvo ir yra sėkmingas, be to, palieka pakankamai laisvės patiems fondo nariams kartu kurti apsaugą nuo rizikų bei kontroliuoti bendrovės veiklą.

Aštuonios direkcijos

Veikla Vokietijoje vykdoma per 8 apygardos direkcijas, įsikūrusias Liubeke, Miunsteryje, Hanoveryje, Berlyne, Alcējuje, Gysene, Štutgarte ir Niurnberge. Šios apygardos direkcijos, kaip ir užsienio filialai, rūpinasi vietos ūkininkais, koordinuoja pasiūlymų teikimą

per tarpininkus ir regioninius draudimo vadovus, organizuoja žalų vertinimą bei kasmetinius visuotinius narių susirinkimus, be to, palaiko ryšį tarp fondo narių ir centrinės būstinės Gysene.

4

SKYRIUS

VH LT ISTORIJA

Žemės ūkis Lietuvoje tūkstantmečių sandūroje susidūrė su dideliais iššūkiais: eksporto rinkų buvusiose Sovietų Sąjungos šalyse praradimas atkūrus Nepriklausomybę, rinkos ekonomikos perversmas, narystė Europos Sąjungoje. Ir, galiausiai, suintensyvėję ekstremalūs klimato reiškiniai, pasireiškę stichine sausra 2006 m. Nuostoliai siekė beveik 180 mln. eurų ir turėjo rimtų ekonominių pasekmių vietos žemės ūkiui bei gyventojų aprūpinimui žemės ūkio ir maisto produktais.

Iki 2006 m. Lietuvoje buvusi pasėlių draudimo sistema neveikė. Žemdirbiams trūko bet kokios motyvacijos drausti savo pasėlius, draudikams ši veikla buvo

nuostolinga, o valstybė taikė dvigubą sistemą – prisiėmė žemdirbių patirtą žalą bei kompensavo draudimo įmokos dalį už tas pačias rizikas.

Viena vertus, žemės ūkio subjektams reikėjo greitos finansinės pagalbos, tačiau dar svarbiau buvo rasti priemonių ir būdų geriau apsiginkluoti nuo tolesnių besikartojančių žalos įvykių.

LIETUVOS SPRENDIMAS KVIESTI UŽSIENIO DRAUDIKUS

Tuo metu svarbiausias darbas buvo suderinti pagrindinių draudimo sistemos dalyvių – žemdirbių, draudikų bei Vyriausybės pozicijas pasėlių draudimo klausimais ir paruošti pasėlių draudimo sistemos projektą, realizuojantį sistemos subjektų tikslus, įvertinantį kitų Europos ir viso pasaulio šalių patirtį ir atitinkantį ES direktyvas bei ruošiamų teisės aktų projektų nuostatas.

Kadangi Lietuvos rinkoje veikiančios draudimo bendrovės atsisakė dalyvauti pasėlių draudimo sistemoje, Žemės ūkio ministerija išsikėlė uždavinį sudominti pagrindines Europos pasėlių draudimo bendroves ateiti į Lietuvą. Siekiant išanalizuoti pasėlių draudimo rinką, pagrindinių Europos žaidėjų patirtį ir galimybes buvo nuspręsta vykti į žinomiausią Europoje žemės ūkio rizikų draudimo problematikai skirtą konferenciją „Seguros Agrarios’06“ Madride. Kartu su ministerijos specialistais į konferenciją buvo pakviesti vykti ir žemdirbių nevyriausybinų organizacijų atstovai.

2006 m. rudenį šioje tarptautinėje konferencijoje Žemės ūkio ministerijos sekretorius dr. Gediminas Radzevičius susitiko su Ispanijoje, Prancūzijoje, Austrijoje, Vokietijoje

ir Italijoje žemės ūkio rizikas draudžiančių bendrovių atstovais. Diskusijų metu išsiaiškino jų plėtros vizijas, interesą teikti pasėlių draudimo paslaugas Lietuvoje. Valstybės itin remiamos Ispanijos ir Prancūzijos bendrovės, draudžiančios žemės ūkio veiklos rizikas, deklaravo interesą dirbti tik savo šalyse, plėtros į kitas šalis perspektyva jų nedomino. Atsargų susidomėjimą išreiškė tik Austrijos ir Vokietijos bendrovės, specializuotos pasėlių draudimui.

„Lietuvos delegacija (Žemės ūkio ministerijos ir žemdirbių nevyriausybinių organizacijų atstovai) susitiko su Austrijos pasėlių draudimo bendrovės *die Österreichische Hagelversicherung* atstovais. Po detalaus pokalbio bendrovės vadovybė pasiūlymą plėtoti pasėlių draudimo paslaugas Lietuvoje priimti atsisakė. Bendrovės tiksluose buvo numatyta aktyvi plėtra tik kaimyninėse rinkose: Čekijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje“, – vizito detales prisimena G. Radzevičius.

Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto atliktame tyrime dėmesys buvo atkreiptas į Vokietijos pasėlių draudimo bendrovę „Vereinigte Hagel“.

LAIŠKAS, UŽDEGĘS ŽALIA ŠVIESĄ AMBICINGAM PROJEKTUI

„Mūsų bendrovę 2006 m. pasiekė elektroninis laiškas iš Lietuvos, kuriame Žemės ūkio ministerijos sekretorius dr. Gediminas Radzevičius aprašė susidariusią situaciją, išaugusius poreikius ir prašė asmeninio susitikimo su pasėlių savidraudos bendrovės atstovu. Tais pačiais metais Mühlengeez’e vykusios parodos „MeLa“ metu įvyko pirmasis susipažinimas ir diskusijomis paremtas

pokalbis. Jo rezultatas – oficialus renginys su aukšto rango Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovais ir administracija 2006 m. vėly rudenį“, – neįtikėtiną vieno elektroninio laiško postūmį ambicingiems bendrovės plėtros Lietuvoje planams prisiminė „Vereinigte Hagel“ valdybos narys tuometinis Berlyno direktijos vadovas Thomas Gehrke.

Parodos „Žalioji savaitė“ metu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrė prof. dr. Kazimiera Danutė Prunskienė ir draudimo bendrovės „Vereinigte Hagel“ valdybos pirmininkas dr. Raineris Langneris pasirašo ketinimų protokolą.

2007 m. sausio mėn. Berlyne vykusios parodos „Žalioji savaitė“ metu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrė prof. dr. Kazimiera Danutė Prunskienė ir draudimo bendrovės „Vereinigte Hagel“ valdybos pirmininkas dr. Raineris Langneris pasirašė ketinimų protokolą dėl pasėlių draudimo nuo daugelio rizikų sistemos parengimo ir įdiegimo Lietuvoje.

„Į ateitį žiūrintys Lietuvos Respublikos politikai – tuometinis Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus ir žemės ūkio ministrė prof. dr. Kazimiera Danutė Prunskienė – tąkart priėmė labai protingus sprendimus“, – įsitikinęs Thomas Gehrke.

Žemės ūkio ministerijoje 2007 m. vasario mėn. buvo suformuota daugelio rizikų draudimo projekto darbo grupė „DRD Lietuva“ pasėlių draudimo sistemai parengti ir įdiegti. Jau pirmuosiuose projekto darbo grupės posėdžiuose buvo suformuluoti pagrindiniai draudimo sistemos diegimo Lietuvoje uždaviniai, numatyti konkretūs darbų atlikimo terminai.

Ministerijos kvietimu 2007 m. vasarį Lietuvoje apsilankė Vokietijos draudimo bendrovės „Vereinigte Hagel“ delegacija, vadovaujama valdybos pirmininko. Apsilankymo metu draudikai pateikė išsamią informaciją apie besidraudžiančių ūkininkų galimybes dalyvauti bendrovės valdyme, apie faktorius, užtikrinančius objektyvų žalų vertinimą, bei veiksnius, didinančius ūkininkų pasitikėjimą draudimo bendrove.

Žemės ūkio ministerijos atstovo dr. G. Radzevičiaus ir „Vereinigte Hagel“ valdybos pirmininko dr. R. Langnerio dalykinės diskusijos bendrovės skyriuje Leipcige analizuojant galimybes ateiti į Lietuvos pasėlių draudimo rinką

ANALIZĖS, SUSITIKIMAI IR DISKUSIJOS

Susitikimuose buvo užfiksuota, kad vienas iš svarbiausių klausimų formuojant žemdirbių pasitikėjimą pasėlių draudimo sistema yra objektyvus, nešališkas žalų vertinimas. Todėl draudimo bendrovė iki veiklos pradžios daugiausia dėmesio skyrė žalų suregulavimo

mechanizmo kūrimui, šio mechanizmo objektyvumo demonstravimui ūkininkams, kvalifikuotų specialistų paieškai ir mokymui – pirmosios žalų suregulavimo ekspertų grupės mokymai įvyko dar 2007 m. pavasarį draudimo bendrovės lėšomis.

Raseiniuose per 350 ha javų, aliejinių ir ankštinių augalų auginantis Alfredas Bardauskas savo pasėlius draudžia jau 10 metų. „Ne kartą mano pasėliai yra iššalę ir nukentėję nuo krušos, – apie darbą su draudimo bendrove „VH Lietuva“ kalba A. Bardauskas. – Kai įsigilini, žalų vertinimas yra labai teisingas, paremtas ne tik moksliniais tyrimais, bet ir ilgamete patirtimi. Be to, vertina ne kažkas, kam liepta draudimo bendrovei krauti pelnus, o patys žemdirbiai, agronomai, mokslininkai. Tai lyg žemdirbių klubas. Esu patenkintas „VH Lietuva“ darbu ir visiškai pasitikiu bendrove“.

Vokiečių draudimo bendrovės delegacija Lietuvoje susitiko su daugiau kaip 500 ūkininkų. Pokalbių metu buvo pristatyti pasėlių draudimo sistemos metmenys,

aptarti draudimo produktai, draudimo sistemos veikimo principai, išklaustytos pastabos, kartu ieškota sprendimų diskusiniais klausimais.

Vokiečių draudimo bendrovės specialistų susitikimų su Lietuvos žemdirbiais maršrutas 2007 m. rugpjūčio mėn.

Vokietijos draudimo bendrovės atstovai Lietuvos ūkininkų sąjungos pirmininko Jono Talmanto ūkyje

Bendrovė savo lėšomis suorganizavo bazinį žalų suregulavimo ekspertų (multiplikatorių) mokymo kursą – praktinį mokymą. Jis vyko Klaipėdos regione 2007 m. liepos 20–22 d.

Bendrovės vadovo dr. R. Langner'io susitikime su Kėdainių rajono ūkininkais buvo diskutuojama apie draudimo bendrovės siūlomus draudimo produktus, žalų reguliavimo patirtį, dalyvavimo bendrovės valdyje galimybes

„Tik daugybės pokalbių, derybų, diskusijų dėka atskiros detalės susidėliojo į nuoseklų procesą. Vyko ne tik intensyvūs dialogai su žemdirbiais, bet ir pokalbiai su valstybės institucijų, žemės ūkio organizacijų atstovais.

Nuo pat pradžių svarbiausias prioritetas buvo ne tik įžvelgti draudimo sprendimų ir procesų eigos vystymąsi, tačiau kartu suprasti ir nukentėjusįjį“, – teigia T. Gehrke.

.....

Kauno rajone ūkininkaujantis Jonas Žotkevičius pats buvo vienas iš iniciatorių gaivinti pasėlių draudimą. Vokiečių draudimo bendrovei beldžiantis į Lietuvos rinkos duris, ne kartą ūkininko laukuose vyko mokymai žalų vertinimo ekspertams.

.....

INTENSYVŪS PARUOŠIAMIEJI DARBAI

Prieš pradėdant draudimo veiklą buvo būtina atlikti daugybę paruošiamųjų darbų. Atliktos agrarinės struktūros, draudimo rinkos ir teisinių nuostatų, ekonominio pagrįstumo analizės. Pagrindinis darbas – draudimo įmokų įkainių paskaičiavimas draudžiamoms rizikoms.

„Vereinigte Hagel“ Lietuvoje nerado ūkiuose ir net savivaldybėse gamtos stichijų padarytų žalų statistikos. Vokiečiai užpildė šią duomenų spragą surinkdami visose Lietuvos institucijose išlikusius 30 metų senumo meteorologinius rodiklius, dirvožemių žemėlapius.

Visoms 50 savivaldybių nustatė vieno ha draudimo sumas kiekvienai kultūrai.

Vokietijos įmonės sukaupia ilgametę patirtis leido apskaičiuoti įmokų dydžius pagal netiesioginius parametrus – meteorologinius, reljefo ir dirvožemio duomenis, įvedant juos į geografinę informacinę sistemą. Įvertinus atskiros žalos pasireiškimo dažnį, apskaičiuojamos draudimo įmokos. Objektyvus draudimo įmokos apskaičiavimo metodas ir valstybės parama, dengianti 50 proc. draudimo įmokos, turėjo būti puiki paskata pasėlių draudimui.

AGROMETEOROLOGINIŲ STEBĖJIMŲ STOKA

Pasėlių draudimo koordinavimo taryboje buvo konstatuota, kad viena iš kliūčių, iki šiol neleidusi Lietuvoje sukurti veiksmingos žemės ūkio pasėlių draudimo sistemos, buvo specializuotų meteorologinių stebėjimo stočių stoka. Atsiradus žemės ūkio pasėlių draudimo diegimo Lietuvoje perspektyvai, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba Žemės ūkio ministerijos ir kitų žemės ūkio institucijų siūlymu buvo įpareigota sukurti Lietuvoje agrometeorologinių stebėjimų sistemą.

Po dvejų metų – 2009 m. pavasarį Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos tuometinė direktorė Vida Augulienė informavo Tarybą, kad tarnyba vykdydama Vyriausybės 2006–2008 m. veiklos programos įgyvendinimo priemonę įgyvendino

investicinį projektą, kurio vertė 1 mln. litų, ir šalyje sukūrė agrometeorologinių stebėjimų sistemą.

Kiekvienoje savivaldybėje įrengtos ir sukomplektuotos agrometeorologinės stotelės sujungtos į vieną tinklą, kuris sukūrė galimybę tiksliai fiksuoti stichinių gamtos reiškinių išplitimo ribas, prognozuoti augalų ligų plitimo teritorijas, informuoti žemdirbius apie galimus nepalankius klimato reiškinius. Įdiegus agrometeorologinių stebėjimų sistemą, stelių teikiami objektyvūs duomenys tapo prieinami draudimo bendrovės darbuotojams ir kartu patiems žemės ūkio subjektams. Remdamiesi stebėjimų duomenimis draudėjai gavo galimybę objektyviai įvertinti žalą pasėliams, sukeltą nepalankių klimato sąlygų.

SUKURTA PASĖLIŲ ĮBRAIŽYMO SISTEMA

Pasirengimo laikotarpiu VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro specialistų pastangomis, glaudžiai bendradarbiaujant su Vokietijos pasėlių draudimo

bendrove, sukurta ir įdiegta internetinė pasėlių draudimo paraiškų pateikimo ir apdorojimo sistema.

Vokiečių delegacijos (VH ir RapidEye) susitikimas su VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro specialistais

Pasėlių draudimo koordinavimo taryboje suderintame pasėlių draudimo modelyje buvo numatyta, kad daugelį funkcijų naujai diegiamoje pasėlių draudimo sistemoje vykdys Lietuvos savivaldybių žemės ūkio skyrių darbuotojai. Žemės ūkio informacijos ir kaimo

verslo centro specialistai organizavo mokymus – supažindino su nuotolinės pasėlių draudimo sistemos veikimo ypatumais, mokė naudotis specialia pasėlių draudimo paraiškų pildymo programa.

DERYBOS SU ŽEMĖS ŪKIO VEIKLOS RIZIKŲ PERDRAUDIMO ĮMONE

Lygiagrečiai su uždaviniais Lietuvoje buvo ieškoma sprendimų, kaip optimizuoti draudimo bendrovės rizikas. Vokiečių draudimo bendrovė siekė turėti partnerį, kuris dirbtų „užnugaryje“ ir užtikrintų finansinę paramą „Vereinigte Hagel“, jei ši patirtų labai didelių nuostolių.

„Vereinigte Hagel“ valdybos pirmininkas dr. Rainer'is Langner'is kartu su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos atstovais vedė derybas dėl rizikų

perdraudimo su viena didžiausių pasaulyje Miuncheno perdraudimo bendrove „Munich RE“. Tai didžiausia pasaulyje draudimo bendrovėms žemės ūkio veiklos rizikas perdraudžianti kompanija. Miuncheno perdraudimo kompanijos metinė apyvarta 2006 m. siekė 37,4 mlrd. Eur. Ji dirbo 150 valstybių, kuriose įkurti net 35 filialai.

Pasėlių draudimo „Vereinigthe Hagelversicherung VVaG“ filialo „VH Lietuva“ vadovas Algimantas Navickas akcentuoja, kad negalima pamiršti, jog bendrovė daug investavo ateidama į Lietuvą: į patį produktą, struktūros sukūrimą, normatyvinės bazės paruošimą, ypač daug į perdraudimo sistemą. Pirmaisiais gyvavimo metais draudimo bendrovės, nežinodamos ateities perspektyvų, apimčių, nuostolių dydžių, nenori rizikuoti savo egzistencija, todėl perdraudimas kainuoja brangiau. Nė viena apie ateitį galvojanti draudimo bendrovė visų rizikų sau neprisiima, todėl perdraudimas yra būtina sąlyga, užtikrinanti draudimo bendrovės egzistavimą, o draudėjams – nuostolių išmokėjimą. Perdraudikai kartu prisiima ir išmokėjimo įsipareigojimus.

Po ilgų ir sunkių derybų su perdraudimo įmonės atstovu Karl'o Murr'o komanda buvo pasiektas principinis

sutarimas drausti bendrovės „Verinigte Hagel“ rizikas Lietuvos pasėlių draudimo rinkoje.

SULAUKTAS VYRIAUSYBĖS NUTARIMAS

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų specialistai, kaip tiesioginiai žemdirbių atstovai, aktyviai dalyvavo formuojant pasėlių draudimo sistemą Lietuvoje, teikė pasiūlymus, kėlė klausimus, kartu ieškojo atsakymų. Buvo aptarti visi probleminiai pasėlių draudimo sistemos diegimo klausimai, rasti sprendimai, tenkinantys visas šalis.

2007 m. rugsėjį Žemės ūkio rūmų prezidiumo posėdyje buvo pritarta vokiečių draudimo bendrovės atėjimui į Lietuvos rinką.

„Palankiai vertinti Vokietijos draudimo bendrovės „Vereinigthe Hagel“ parengtą ir Lietuvos žemdirbiams pasiūlytą pasėlių draudimo sistemą ir žalų vertinimo metodiką, tačiau siūlyti, kad bendromis žemdirbių, draudikų ir Lietuvos valstybės institucijų pastangomis būtų ieškoma būdų draudimo mastą pasiekti savanoriškumo principu“, – buvo užfiksuota Žemės ūkio rūmų prezidiumo protokole. Tai vėliau įgyvendino žemės ūkio ministras Kazimieras Starkevičius.

Remdamasi Pasėlių draudimo koordinavimo tarybos ir pasėlių sistemos diegimo darbo grupės parengtomis rekomendacijomis, Vyriausybė 2007 m. lapkričio 13 d. priėmė nutarimą „Dėl pasėlių draudimo žemės ūkyje“. Nutarimo projektas buvo suderintas su suinteresuotomis institucijomis ir nė vienai į Lietuvos rinką ateinančiai ar veikiančiai draudimo įmonei nesudaroma jokių išskirtinių sąlygų.

Nutarime buvo užfiksuota, kad:

1. Žemės ūkio veiklos subjektams kompensuojama 50 proc. draudimo įmokų sumos, jei visi ūkyje esantys augalų pasėlių plotai yra apdrausti mažiausiai nuo šių draudiminių įvykių: iššalimo (žieminiams pasėliams), krušos, liūčių ir stichinės sausros aktyvios augalų vegetacijos laikotarpiu.
2. Žemės ūkio veiklos subjektų patirti nuostoliai žuvus ar nukentėjus augalų pasėliams nuo stichinių hidrometeorologinių reiškinių, nuo kurių draudimo įmonės draudžia, nekompensuojami.
3. Stichinės sausros atveju draudimo įmonėms kompensuojama dalis išlaidų, patirtų mokant draudimo išmokas už nuostolius, patirtus dėl stichinės sausros.
4. Savivaldybės atsako už paraiškų dėl pasėlių derliaus draudimo pildymą ir jų perdavimą draudimo įmonėms bei pasėlių plotų elektroninį įbraižymą.
5. Siūlomas draudimas laisvanoriškas, išskyrus norinčius dalyvauti kai kuriose KPP investicinėse priemonėse.

„VEREINIGTE HAGEL“ STARTAS LIETUVOJE

Pasėlių draudimo koordinavimo taryboje suderinus visus probleminius klausimus, gavus rizikų perdraudimo garantijas, 2007 m. lapkričio 9 d. Lietuvos žemės ūkio universiteto IV rūmai (dabar Aleksandro Stulginskio universitetas) Žemės ūkio mokslo ir technologijų parke duris atvėrė pasėlių draudimo bendrovės „Vereinigthe Hagel“ filialas. Naujai įsteigto filialo atidarymo paminėti susirinko aukšto rango politikos ir žemės ūkio sektoriaus atstovai.

Vos po dešimties mėnesių ypač intensyvaus darbo kartu su Žemės ūkio ministerijos specialistais ir socialiniais partneriais Vokietijos draudikai buvo pasiruošę draudimo veiklą pradėti nuo žiemkenčių pasėlių.

„Šį lapkritį startuojame Lietuvoje su pasėlių draudimu

nuo iššalimo, liūties, krušos ir stichinės sausras rizikų“, – draudimo veiklos pradžią paskelbė „Vereinigthe Hagel“ valdybos atstovas Lietuvai Thomas Gehrke.

Po atidarymo spaudos konferencijoje žemės ūkio ministrė prof. dr. K. Prunskienė konstatavo, kad kvietus vietines draudimo bendroves imtis ilgalaikio pasėlių draudimo koncepcijos realizavimo jokių atsakų nebuvo sulaukta. Patikimų draudimo partnerių teko ieškoti visoje Europoje. Tad sukurtą pasėlių draudimo modelį realizuos Europos savidraudos fondas „Vereinigthe Hagel“. Lietuvos draudimo rinkoje atsirado vienintelė patyrusi ir turinti ilgametę 200 metų patirtį vokiečių žemdirbių draudimo bendrovė „Vereinigthe Hagel“ – didžiausia specializuota pasėlių draudimo bendrovė Europoje.

Naujai įsteigto filialo Lietuvoje atidarymo akimirkos

5

SKYRIUS

ORŲ ĮTAKA LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIUI IR PERSPEKTYVOS

KLIMATAS IR JO KAITA

Mokslininkų aiškinimu, klimatas yra vidutinė daugiametė meteorologinių reiškinių ir rodiklių visuma, būdinga kuriai nors vietai. O klimato kaita – tam tikrame regione vyraujančių klimato sąlygų pokytis per daugelį metų. Pasak Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (LHMT) specialistų, į šią sąvoką telpa vidutinės oro temperatūros, kritulių kiekio, vėjo, drėgmės, kitų meteorologinių elementų pokyčiai.

LHMT stebi ir vertina klimato pokyčius Lietuvoje. Šiam tikslui meteorologijos stotyse kasdien atliekami meteorologinių elementų matavimai. Lietuvoje oro

temperatūros stebėjimų pradžia Vilniuje siekia dar 1777 m., todėl daugiau nei 240 metų trunkantys matavimai leidžia LHMT specialistams tinkamai įvertinti klimato svyravimus ir jo pokytį. Ir, specialistų nuomone, klimatas šyla visame pasaulyje, ne išimtis – Lietuva. Pavyzdžiui, lyginant su XX a. pradžia, Lietuvoje vidutinė metinė oro temperatūra pakilo 0,7–0,9 laipsnio. Ryškiausias vidutinės metinės temperatūros kilimas yra stebimas per pastaruosius 30 metų, pokytis siejamas su žmogaus veikla.

STICHINIŲ NELAIMIŲ GAUSĖJIMAS

Didžiausią įtaką žemdirbystės produkcijos kiekiui ir kokybei daro meteorologinės sąlygos. Paros temperatūros svyravimai, kritulių kiekio kaita, saulėtų dienų skaičius, drėgmės lygis – tai pagrindiniai veiksniai, lemiantys derliaus kokybę ir kiekybę. Suprantama, kad daug kas priklauso ir nuo auginamų augalų rūšies, jų veislės, dirvožemio tipo, bet bene svarbiausias dalykas yra klimato sąlygos. Esant pačioms palankiausioms išvardytoms sąlygoms, situaciją gali labai greitai pakeisti trumpas meteorologinis reiškinys, apverčiantis situaciją aukštyn kojomis: sausros, šalnos, ilgai trunkantis lietus, kruša, smarkus vėjas, šqualas, viesulas, stichinis speigas žiemą (ypač kai nėra susidariusi sniego danga).

Remiantis statistikos duomenimis, dėl sausros, krušos ir kitų gamtos sukeltų veiksnių žemdirbiai praranda apie 30 proc. galimo gauti derliaus. Lietuvoje pastaraisiais

metais tuo galima buvo įsitikinti: dalies derliaus žemdirbiai neteko dėl sausros, liūčių, krušos, viesulo, iššalimo, ligų, kenkėjų ir kitų žalingų veiksnių.

Pasaulio mokslininkai seniai pastebėjo, kad stichinės nelaimės ir kiti reiškiniai gamtoje periodiškai kartojasi. Jų periodiškumas apytikriai atitinka 12 metų saulės aktyvumo ciklą. Tačiau XX amžiuje žmonijos įtaka planetos ekosistemai buvo tokia intensyvi, kad sujaukė gamtoje nusistovėjusią tvarką ir suaktyvino gamtos jėgų poveikį. Per paskutinius 50 metų stichinių nelaimių nuolat daugėjo.

Lietuvoje vasarą jau įprastu reiškiniu tapo kruša, nusiaubianti žemdirbių pasėlius. Ne vienas ūkis dėl krušos patyrė nuostolių, skaičiuojamų šimtais tūkstančių eurų. Pastaraisiais metais padažnėjo ir sausra, anksčiau gana retas reiškinys mūsų šalyje.

METEOROLOGINIAI REIŠKINIAI TAMPA EKSTREMALESNI

Klimato kaita nulemia kylančią vidutinę metinę oro temperatūrą, dėl šios priežasties ilgėja augalų vegetacijos periodas, didėja efektyviųjų temperatūrų sumos. Taip pat dažnesni tampa šalto oro įsiveržimai (jau prasidėjus augalų vegetacijai), dažniau sulaukiama liūtinių, intensyvių kritulių.

Pasak LHMT specialistų, kartu su klimatu keičiasi ir

meteorologiniai reiškiniai, jie tampa ekstremalesni. Ekstremalumas pasireiškia ne tik tuo, kad jie tampa stipresni ir padaro daugiau žalos, bet ir tuo, kad stiprėja jų kontrastingumas – šiltų dienų ar karštų savaitių laikotarpiai dažniau kaitaliojasi su šaltais, vėsiais periodais. Be to, tam tikram mėnesiui būdingas kritulių kiekis iškrenta liūtiniu pavidalu per labai trumpą laikotarpį (keletą dienų), o vėliau būna sausieji laikotarpiai.

HIDROMETEOROLOGŲ PROGNOZĖS

Šiuo metu prognozuojama, kad oro temperatūra ateityje toliau kils, orai taps dar kontrastingesni.

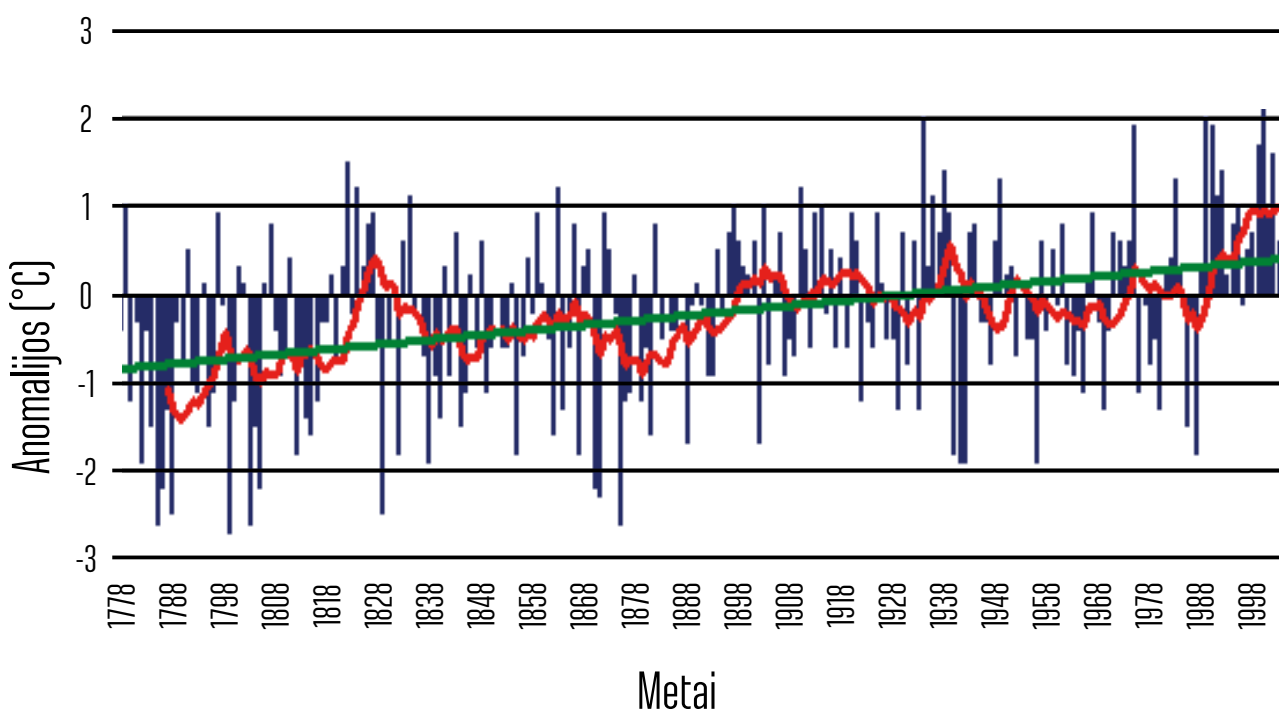
„Klimato tyrinėtojų nuomone, metinis kritulių kiekis ir jų intensyvumas didės, tačiau neatmetama ir didelė tikimybė, kad vasaras artimoje ateityje lydės sausros. Kalbant apie žiemą, dienų skaičius su sniego danga taps mažesnis. Dėl šios priežasties iškils reali kliūtis užauginti žiemkenčius,“ – apie ateities perspektyvas kalba Klimatologijos skyriaus vedėjas dr. Donatas Valiukas.

Jo nuomone, klimato kaita vyksta ir tai yra neišvengiama. Tereikia išmokyti prisitaikyti prie vykstančios klimato

kaitos ir kartu imtis visų įmanomų priemonių, kad galėtume ją sušvelninti.

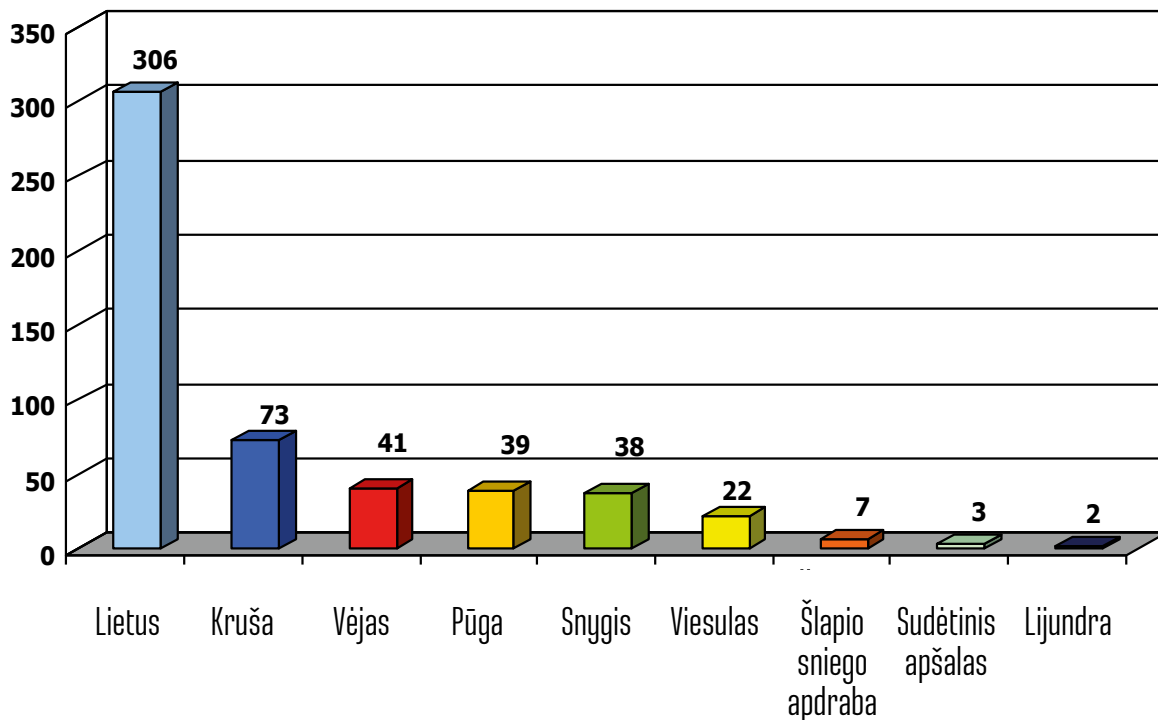
Pasak Europos Komisijos pirmininko Jean'o Cloude'o Juncker'io, to reikia, jog ateities kartoms paliktume stabilesnį pasaulį, geresnės būklės planetą, teisingesnę visuomenę ir turtingesnę ekonomiką.

Vidutinės daugiameinės oro temperatūros kaita

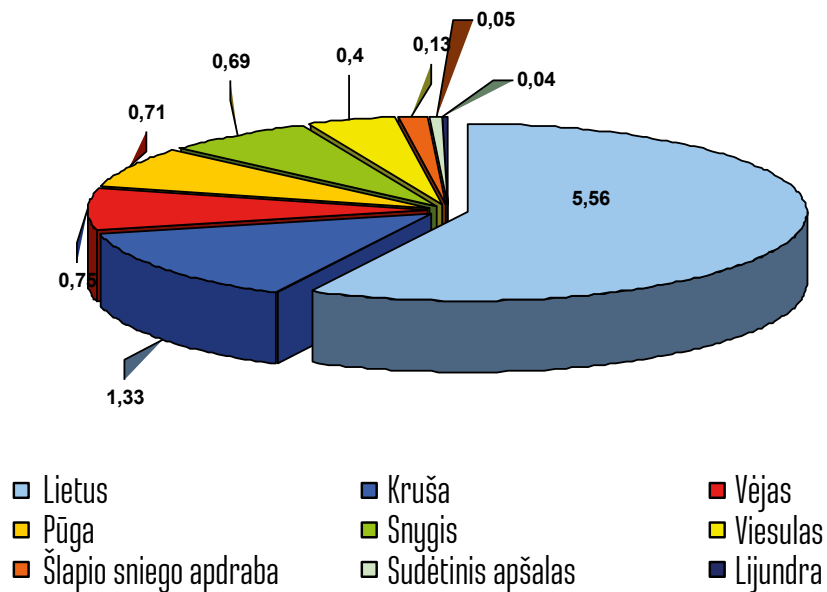

Vidutinė daugiameinė (1961-1990 m.) oro temperatūra Vilniuje – 6.0 °C, 2005 m. – 6,9 °C

Lokalių stichinių meteorologinių reiškinių skaičius Lietuvoje 1961 – 2005 m.

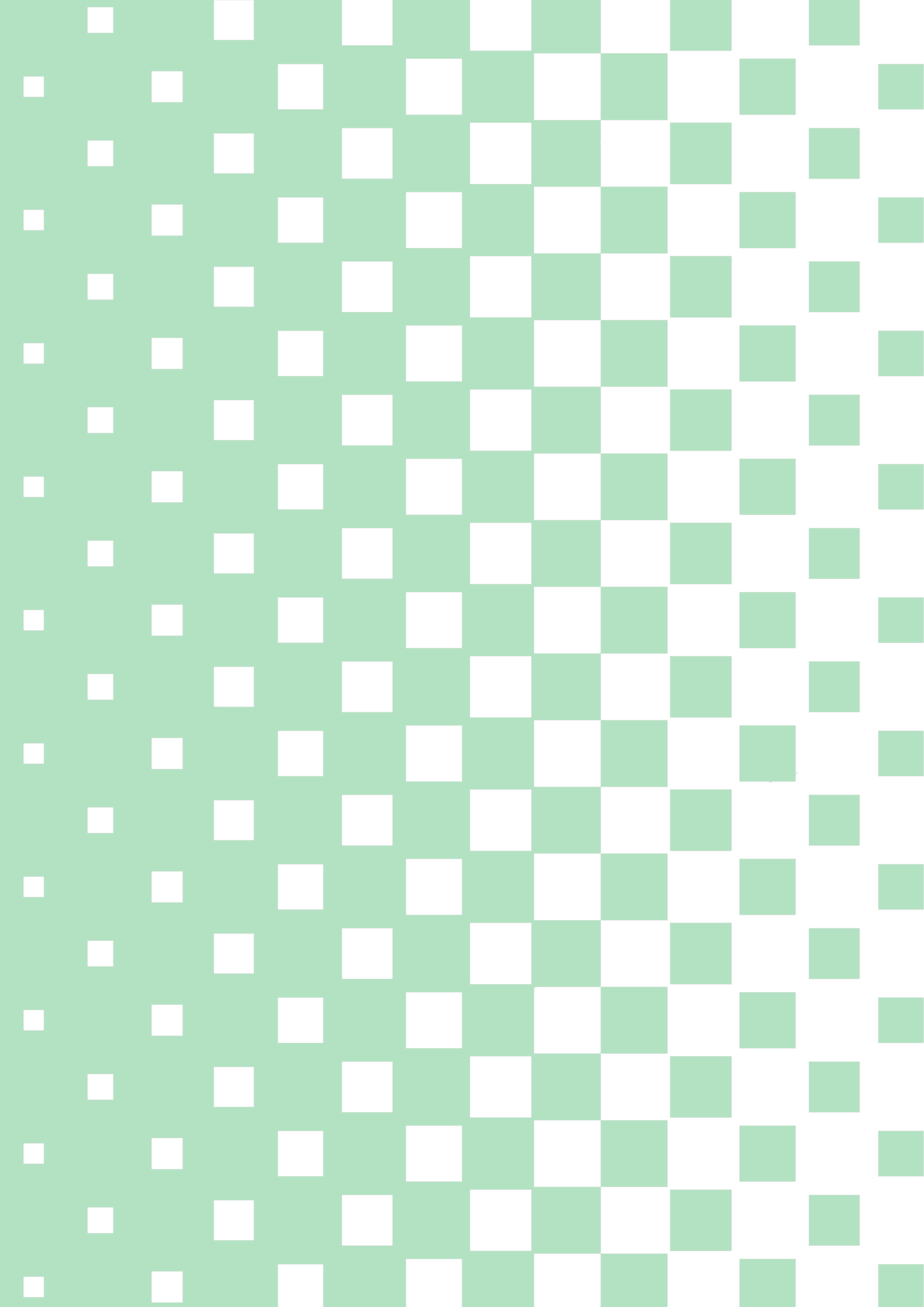

Vidutinis stichinių meteorologinių reiškinių pasikartojimas per metus (1961-2005)

Ekstremalūs reiškiniai

- 1990-02-21 Kybartai, Jonava, Aukščiausia oro temperatūra +16,5 °C
 - 1992-09-01 Vilniuje užfiksuota aukščiausia oro temperatūra +32,0 °C
 - 1992-10-22, 23 smarki šlapdriba Rytų Lietuvoje. Daugelyje rytinių rajonų susidarė 21-25 cm storio sniego danga. Ant laidų, medžių šakų šlapio sniego apdraba siekė 20-25 mm; apšalo masė siekė 250-280 g. Nuo tokio didelio apšalo trūkinėjo laidai, virto stulpai, lūžo medžiai
 - 1993-01-14 Laukuvoje vėjo greitis siekė 35 m/s, Nidoje - 36 m/s (prie jūros)
 - 1993-04-24 Vilniuje per 1 val. 25 min. iškrito 62,5 mm kritulių
 - 1994-07-30 Zarasuose užfiksuota aukščiausia oro temperatūra +37,5 °C - oro temperatūros absoliutus maksimumas Lietuvoje
 - 1994 metais Klaipėdoje, Šilutėje, Telšiuose per visą mėnesį neiškrito nė lašo kritulių
 - 1995-07-10 Kybartuose iškrito kruša, ledėkų skersmuo 120 mm
 - 1998 m. liepą Panevėžyje iškrito 277,6 mm kritulių
 - 1999-12-04 praūžė uraganas Anatolijus. Vėjas sustiprėjo iki 40 m/s
 -
 - 2007-01-10 Lazdijai, Aukščiausia oro temperatūra +12,6 °C
 - 2007-07-07 Trakuose per 12 val. iškrito 86 mm kritulių
 - 2005-01-08 ir 01-09 siautė uraganas Ervinas, vėjo greitis pajūryje sustiprėjo iki 32 m/s
 - 2005-08-09-12 intensyvūs lietūs, lydimi smarkaus vėjo, tęsėsi be perstojo beveik 4 paras, didžiausio intensyvumo laikotarpiu pasiekdami arba priartėdami prie stichinio meteorologinio reiškinio lygmens. Pietų ir Vakarų Lietuvos upėse kilo poplūdžiai
 - 2009-01-03, 04 Kaune užfiksuotas smarkus snygis, per 25 val. iškrito 38 mm kritulių, sniego dangos storis siekė 45 cm
 - 2011-09-12 Švenčionių rajone per 1 val prilijo 56 mm kritulių
 - 2011-07-27 Šiaulių priemiestyje Ginkūnuose praūžė viesulas, vėjo greitis galėjo siekti 60–70 m/s
 - 2011-11-28 Šilutės ir Kretingos apylinkėse vėjo greitis siekė 31 m/s
 - 2012-02-05 Radviliškyje oro temperatūra nukrito iki -33°C
 - 2012-04-29 Alytus, Aukščiausia oro temperatūra +31,0 °C
 - 2010-06-03 Šakių apylinkėse per 2 val. iškrito 78 mm kritulių
 - 2012-06-25 Šilutėje škvalo metu vėjo gūšiai siekė 40 m/s
 - 2012-07-09 Nidoje audros metu užfiksuotas 36 m/s vėjo greitis
 - 2012-08-06 pajūryje siautė audra, Klaipėdoje vėjo greitis siekė 32 m/s, per 1 val. iškrito 46 mm kritulių
 - 2015-08-08 Birštone užfiksuota aukščiausia oro temperatūra +37,4 °C
-

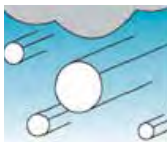

II DALIS

RIZIKŲ NUSTATYMO METODIKA IR ŽALŲ VERTINIMAS

LIETUVOJE VEIKIANTI PASĖLIŲ DRAUDIMO SISTEMA APIMA ŠIŲ RIZIKŲ DRAUDIMĄ

Kruša – tai kieti krituliai, turintys ledo gabėlių formą, minimaliai 5 mm skersmens.

Iššalimas – tai šalčio padaryta žala, ypač besikaitaliojančio šalčio, plikšalos ir stipraus šalčio, taip pat sniego ir ledo dangos žala žieminių augalų pasėliams. Šalčiu laikomas oro temperatūros atvėsimas žemiau 0°C.

Liūtis – tai trumpas stiprus lietus, kai per 15 minučių iškrinta vidutiniškai daugiau kaip 15 litrų kritulių į vieną kvadratinį metrą (15 mm), arba lietus, kai per 24 valandas vienam kvadratiniam metrui tenka daugiau kaip 50 litrų kritulių (50 mm).

Stichinė sausra – tam tikroje vietoje pasėlių teritorijoje meteorologinių sąlygų sukeltas kritulių trūkumas. Stichinė sausra laikoma įvykusi, jeigu tam tikrai savivaldybei stichinė sausra yra nustatoma, remiantis Vyriausybės nurodytais kriterijais.

Audra – meteorologinis reiškinys, pasireiškiantis smarkiu vėjo sustiprėjimu. Vėjo stiprumas siekia mažiausiai 8 balus pagal Boforto skalę (63 km/val.).

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Visos rizikos pakete draudžiamos: kruša, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra		Secufarm® LT 2 (kruša, liūtis), Secufarm® LT 3 (kruša, liūtis, iššalimas), Secufarm® LT 4 (kruša, liūtis, iššalimas, stichinė sausra)	Secufarm® LT 3 (kruša, audra, liūtis), Secufarm® LT 4 (kruša, audra, liūtis, iššalimas), Secufarm® LT 5 (kruša, audra, liūtis, iššalimas, stichinė sausra)			Secufarm® LT 1 (kruša), Secufarm® LT 3 (kruša, audra, liūtis), Secufarm® LT 4 (kruša, audra, liūtis, iššalimas), Secufarm® LT 5 (kruša, audra, liūtis, iššalimas, stichinė sausra)		Secufarm® LT 1 K, Secufarm® LT 3 K-A-L, Secufarm® LT 4 K-A-L-I, Secufarm® LT 4 K-A-L-S Secufarm® LT 5 K-A-L-I-S	

Visi ūkyje auginami augalai: javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai

Vaisiai ir daržovės

Aliejiniai augalai

Jeigu Aliejiniai augalai, tai privalomi ir Javai

Javai

Kukurūzai

Bulvės

Cukriniai runkeliai

Ankštiniai augalai ir jų mišiniai tik Secufarm® LT 1

Ekologiniai pasėliai

Pluoštiniai augalai
tik Secufarm® LT1

ŽALOS POŽYMIAI

Iššalimo atveju draudžiama tokia žala, kuri atsiranda, kai peržiemojimo metu žiemkenčiai augalai ar jų dalys nušąla, išdžiūsta, iššąla ar iššunta.

Krušos žala yra tokia, kuri atsiranda, kai augalus ar augalų dalį krušos gabaliukai (ledai) sudaužo, nukapoja, sulenkia, nulaužia ar sunaikina.

Liūties atveju augalai ar jų dalys pratrūksta, sunaikinami, nulenkiama, sulaužomi, įplėšiami, suplėšomi ar nuplėšiami. Taip pat draudžiama žala, atsirandanti dėl to, kad augalai ar jų dalys dėl liūties sukeltos erozijos

išraunami ir nuplaunami, paplaunami ar išplaunami arba užpilami žemėmis arba rieduliais, arba kai augalai negali išdygti dėl po liūties susidariusios sukietėjusios dirvos plutos.

Kai dėl **audros** jie išraunami, sunaikinami, nulenkiama, nulaužiami, suplėšomi ar nuplėšomi, nutrinami, išplaunami, užpustomi ar nupučiami.

Stichinės sausros atveju augalai ar jų dalys turi būti prieš laiką žuvę ar sudžiūvę arba visas derlius turi būti per anksti subrendęs (priverstinė branda).

ŽALŲ NUSTATYMAS JAVUOSE

Galimi krušos žalų pažeidimai įvairiais javų išsivystymo tarpsniais

1. Sumušimai
2. Lapų nuostoliai (praradimas)
3. Visiškas nukirtimas (nulaužimas)
4. Lapamakštės pažeidimai (lapamakštės pradūrimas ir nulaužimas)
5. Stiebo lūžiai (lūžiai žemai ir lūžiai aukštai)
6. Varpų pažeidimai / grūdų išmušimai

1. Sumušimai – taškiniai ar kiek didesni pašviesėjimai visose chlorofilo turinčiose augančiose augalo dalyse (lapuose ir stiebuose). *Lengvi nuostoliai.*

2. Lapų nuostoliai (praradimas) – asimiliuojančio lapų ploto sunaikinimas dėl lapų suplėšymų, nulinkimų ir nukirtimų (stiprios krušos pasekmė).

3. Visiškas nukirtimas (nulaužimas) – stiebo perskyrimas (įskaitant lūžius) žemiau varpų / šluotelių susidarymo vietos. Ankstyvoji žala vasariniuose miežuose bambėjimo metu.

Praėjus aštuonioms savaitėms po krušos miežiai suformavo „tariamą“ pasėlj.

Ekstremalus daugelio stiebų nukirtimas ir didelis lapų praradimas prieš išplaukėjimą (BBCH 49) lemia didelius nuostolius.

4. Lapamakštės pažeidimas – netekimas arba pažeidimas lapamakštėje esančios varpos arba šluotelės bei jų stagarėlio (suspaudimo, nulenkimo arba pramušimo pasekmė).

Dėl lapamakštės pažeidimo (lūžimo) likusi „kaboti“ rugio varpa.

Rugių varpos pažeidimas dėl lapamakštės pradūrimo. Simptomai labai panašūs į šalnų pažeidimus.

Lapamakštės lūžio pasekmė – stipriai pažeistos vasarinių kviečių varpos.

Kairėje: varpos kreivumas dėl krušos nulenkto lapamakštės.

Dešinėje: grūdų nuostoliai – lapamakštės pradūrimo pasekmė.

Kairėje: likusi „kaboti“ varpa gali būti stiebo lūžio pasekmė.

Viduryje: varpos stagarėlio įlinkimas – varpos kreivumo pasekmė.

5. Stiebo lūžiai. Lūžis žemai – kai stiebas lūžta žemiau viršutinio bamblio.
Lūžis aukštai – kai stiebas lūžta aukščiau viršutinio bamblio.

Žydėjimo pabaigoje, kai formuojasi grūdas, lūžiai aukštai gali lemti didelius derliaus nuostolius.

6. Varpų pažeidimai – varpučių sutraiškymas arba varpučių atskyrimas nuo stagarėlio, taip pat nulinkimas dėl varpos stagarėlio nukirtimo (visiško arba dalinio).

Grūdų išmušimas. *Stiprus grūdų išmušimas.*

ŽALŲ NUSTATYMAS RAPSUOSE

Išskiriami tokie rapsų pažeidimo požymiai:

1. Lapų pažeidimai
2. Stiebų ir ankštarių sumušimai
3. Stiebų nulenkimai
4. Stiebų lūžiai
5. Nukirtimai
6. Ankštarių sumušimai ir pramušimai (kiaurai)

1. Lapų pažeidimai – pats smarkus lapų netekimas, taip pat lapų nukirtimas nedaro įtakos žymiems derliaus nuostoliams.

2. Sumušimai – stiebų ir ankštarių sumušimai vieni savaime neturi didesnės įtakos derliaus formavimuisi.

3. Stiebų nulenkimai – pagrindiniai ir šoniniai ūgliai yra mažiau negu pusiau nulaužti.

Stiebų sulenkimai – žydėjimo pradžios ir visiško žydėjimo tarpsnyje *sulenkti stiebai dažnai atsitiesia, suformuodami „pypkę“*.

4. Stiebų lūžiai – pagrindiniai ir šoniniai stiebai yra daugiau negu iki pusės nulaužti.

5. Nukirtimai – stiebų nukirtimai: krušos visiškai nukirsta augalo dalis.

Stiebo nukirtimas.

Butonų, žiedų ir ankštarių nukirtimai.

Ankštarių nukirtimas.

6. Ankštary sumušimai ir pramušimai – ankštary pramušimai pažeidžiant sėklas.

Krušos žala pibrendusiame rapsų pasėlyje: *tuščių išlukštentų ankštary pertvaros ryškiai baltuoja iš tolo.*

DRAUDIKO ATSAKOMYBĖS PRADŽIA IR PABAIGA

1. Krušos nuostoliai

- a) Draudiko atsakomybė prasideda, – jeigu nesusitarta kitaip, – pasėjus žemės ūkio augalus ar išsodinus sodinukus derliaus metais. Auginant bulves – jas pasodinus.
- b) Auginant žieminius aliejinius augalus ir žieminius javus, draudiko atsakomybė prasideda juos pasėjus prieš derliaus nuėmimo metus.
- c) Draudiko atsakomybė baigiasi su derliaus nuėmimu, tačiau bet koku atveju derliaus metų lapkričio 15 d.

2. Iššalimo nuostoliai

- a) Draudiko atsakomybė prasideda kartu su sėja, tačiau anksčiausiai sėjos metų lapkričio 15 d.
- b) Baigiasi *vėliausiai derliaus metų gegužės 1 d., bet koku atveju draudikui nustačius nuostolius dėl iššalimo.*

3. Liūties nuostoliai

- a) Draudiko atsakomybė prasideda kartu su sėja.

- b) Draudiko atsakomybė baigiasi su derliaus nuėmimu, tačiau bet koku atveju derliaus metų lapkričio 15 d.
- c) Auginant grikius, draudiko atsakomybė baigiasi su derliaus nuėmimu, tačiau vėliausiai derliaus metų spalio 10 d.

4. Audros nuostoliai

- a) Draudiko atsakomybė prasideda kartu su sėja.
- b) Draudiko atsakomybė baigiasi su derliaus nuėmimu, tačiau bet koku atveju derliaus metų lapkričio 15 d.
- c) Auginant grikius, draudiko atsakomybė baigiasi su derliaus nuėmimu, tačiau vėliausiai derliaus metų spalio 10 d.

5. Stichinės sausros žalos

- a) draudiko atsakomybė prasideda kartu su sėja, anksčiausiai derliaus metų balandžio 1 d.
- b) Draudiko atsakomybė baigiasi su derliaus nuėmimu, tačiau bet koku atveju derliaus metų rugpjūčio 31 d.

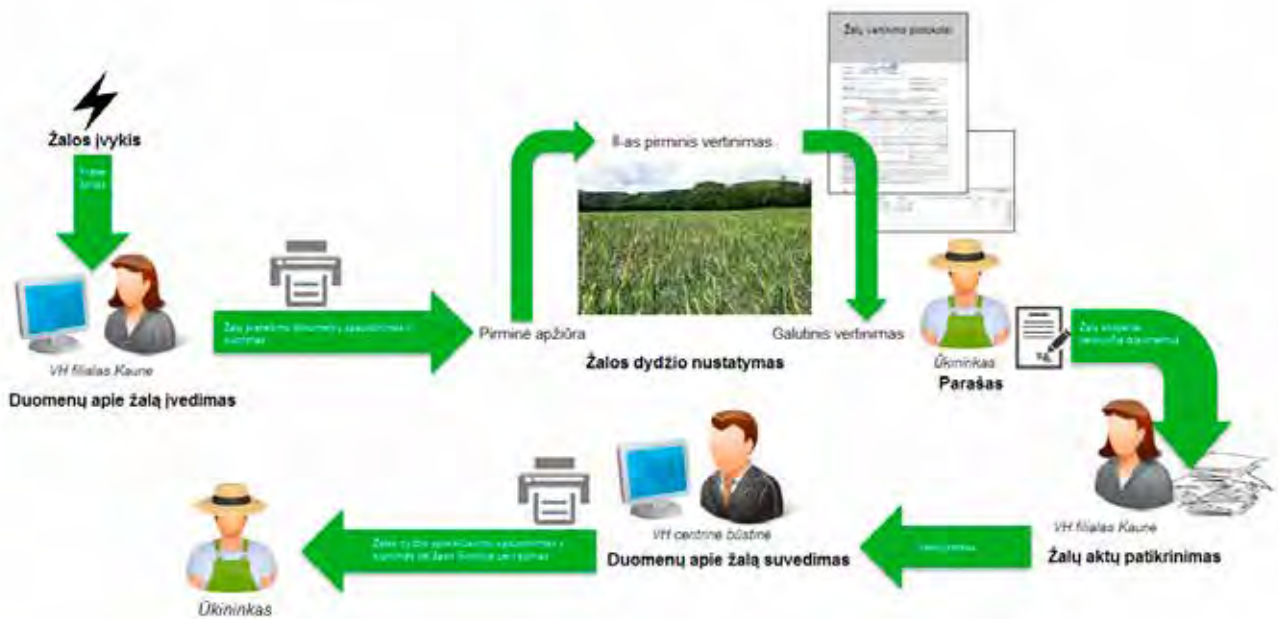
ŽALOS REGULIAVIMO PROCESAS

Ką daryti atsitikus draudžiamajam įvykiui: žalos pranešimas

Esant iššalimo, liūties, audros ar krušos žaloms, žemdirbys turi nedelsdamas pranešti paštu, telefonu, faksu ar elektroniniu paštu filialo „VH Lietuva“ darbuotojams apie padarytą žalą.

Draudimo sutarties laikotarpiu draudėjas turi pranešti

apie žalą nedelsdamas, vėliausiai per 4 dienas, tekstine forma, esant derliaus žalai – papildomai telefonu. Apie iššalimo žalą būtina pranešti vėliausiai per 4 dienas po draudiko atsakomybės laikotarpio pabaigos, t. y. vėliausiai derliaus metų gegužės 4 dieną.

Ko daryti negalima

Iki žalos nustatymo draudėjas pažeistuose pasėliuose be draudiko pritarimo gali imtis tik tokių pertvarkymų, kurie yra neatidėliotini pagal gero ūkininkavimo praktikos taisykles. Draudėjui ypač draudžiama be draudiko sutikimo nuimti nuo draudžamojo įvykio nukentėjusius augalų derlių ar juos pašalinti, taip pat tą lauką

perarti. Jeigu prieš žalos įvertinimą turi būti nuimtas pribrendusių augalų derlius, tai pasėlių plotų galuose ir viduryje būtina palikti kvadratinis bandomuosius laukelius.

ŽALOS NUSTATYMO PROCEDŪRA

Žalos dydis nustatomas vertinant šiais būdais:

- paprastuoju;
- formalioju;
- per vyriausiąjį arbitrą.

Draudikas nustato vertinimo laiką. Jeigu draudėjas negali dalyvauti vertinant paprastuoju būdu, jis privalo paskirti įgaliojimą asmenį. Jeigu jis to nepadarė, vertinama be draudėjo.

Paprastasis žalos nustatymo būdas

Šis būdas taikomas, kai nei viena pusė nereikalauja formaliojo vertinimo. Žalos vertinimą atlieka vienas ar keli žalų ekspertai, paskirti draudiko. Po žalos nustatymo draudėjui pasakomas nustatytas nuostolio dydis procentais ir žemdirbys bei žalų ekspertai privalo susitarti dėl vienodo nuostolio dydžio procentais.

Žalos reguliavimas prasideda nuo draudėjo žalos pranešimo pateikimo. Pranešus apie draudžiamąjį įvykį, „VH Lietuva“ darbuotojai paruošia ir atspausdina žalos sureguliuojimo protokolus bei paskiria du žalų ekspertus įvertinti žemdirbio patirtus nuostolius. Žalų ekspertai kreipiasi į ūkininką ir suderintu laiku kartu su juo apžiūri augalus. Žemdirbys turi aktyviai dalyvauti žalos nustatymo procese. Žalos pranešime nurodyti duomenys apie draudėją, sklypą, žalos dieną, priežastį bei draudimo paketą apžiūros metu perrašomi į pirminės apžiūros ir vertinimo protokolą (PAVP). Visi apskaičiavimai PAVP-e atliekami vieno skaičiaus po kablelio tikslumu. Kiekvienam laukui kiekvieno draudžiamojo atvejo metu pildomas atskiras pirminės apžiūros ir vertinimo protokolas. Priklausomai nuo pažeistų pasėlių išsivystymo tarpsnio, pirmasis pasėlių vertinimas vyksta ūkininkui pranešus apie žalą, o

galutinis – prieš pat nuimant derlių. Pirminės apžiūros metu nustatomi augalų pažeidimai, o galutinio vertinimo metu – pažeidimo įtaka derliaus kiekiui. Žalos dydis žalos pranešime įrašomas kaip sveikas skaičius. Jei žemdirbys sutinka su ekspertų nustatytu žalos dydžiu, jis tai patvirtina pasirašydamas žalos pranešimą.

Draudimo išmoka privalo būti išmokėta ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai gaunama visa informacija.

Jeigu draudėjas nepripažįsta nustatyto žalos nuostolio dydžio paprastojo nustatymo būdu, žalų eksperto užduotis:

- draudėjui paaiškinti tolesnę žalų nustatymo eigą;
- pateikti „Informaciją apie žalų nustatymą“;
- telefonu informuoti filialą.

„Informaciją apie žalų nustatymą“ pildoma dviem egzemplioriais. Pirmasis pasirašytas egzempliorius su įrašytu laiku įteikiamas draudėjui. Antrasis pasirašytas egzempliorius su įrašytu laiku įdedamas prie draudėjo žalų akte esančių dokumentų ir tuoj pat siunčiamas į „VH Lietuva“ filialą.

Formalusis žalos nustatymo būdas

Šis būdas taikomas, jeigu paprastuoju žalos nustatymo būdu nebuvo sutarta dėl vienodo nuostolio dydžio procentais.

Draudėjas po nesusitarimo dėl žalos nuostolio dydžio paprastojo nustatymo metu turi per 24 val. pateikti paraišką dėl formaliojo būdo, kitaip paprastojo žalos nustatymo rezultatas pripažįstamas kaip galutinis. Draudikas ir draudėjas paskiria po vieną ekspertą. Draudėjas paskiria savo ekspertą per 48 val., o tuo atveju, kai pažeidžiamas pribendusių augalų derlius, per 24 val. po paraiškos pateikimo. Nepaskyrus draudėjui

žalų eksperto ar jo trūkstant formaliojo vertinimo metu, teisė paskirti žalų ekspertą pereina draudikui.

Prieš pradėdami nustatinėti žalą formaliu būdu, abu ekspertai turi iš specialaus ekspertų sąrašo išsirinkti vyriausiąjį arbitražą. Vyriausiasis arbitras turi spręsti tada, kai ekspertai negali susitarti dėl vienodo žalos nuostolio dydžio. Jeigu ekspertai nesusitaria dėl vyriausiojo arbitro asmens, jie vis vien privalo atlikti įvertinimą.

Pagrindiniai vertinimo vykdymo principai

Draudėjas savo ekspertu gali paskirti kiekvieną žalų ekspertą, taip pat ir nepriklausomą žalų ekspertą, tačiau negali paskirti eksperto, kuris būtų iš konkurentų bendrovės. Draudikas pristato savo žalų ekspertą ir atstovą, kuris atsako už formaliojo vertinimo vykdymą. Atstovas pradžioje paaiškina apie formalųjį vertinimą ir duoda startą žalų ekspertams. Žalų ekspertai pradeda

vertinimą rankos paspaudimu. Vertinimo metu atstovas ir draudėjas laukia prie lauko. Vertinimas vykdomas visuose žemės sklypuose, kuriuose yra vienos sutarties ginčytina augalų grupė. Žalų ekspertai nustato žalos nuostolio dydį lauke, pasirašo ir vertinimo rezultatą perduoda atstovui. Formaliojo vertinimo rezultato neturi teisės apskūsti nei draudikas, nei draudėjas.

Vyriausiojo arbitro žalos nustatymo būdas

Šis būdas taikomas, kai formaliojo būdo ekspertai nesutaria dėl padarytos žalos nuostolio dydžio. Kai šie ekspertai nesutaria dėl vyriausiojo arbitro asmens, draudėjas paskiria vyriausiąjį arbitrą iš trijų pasirinkimui pateiktų ekspertų. Vyriausiasis arbitras priima galutinį

sprendimą ginčytiniais klausimais. Jeigu draudikas vyriausiojo arbitro būdu gautą rezultatą nelaiko sau privalomu, kadangi jis, jo nuomone, nukrypsta nuo realios situacijos, tai draudėjas turi teisę per 2 savaites nutraukti draudimo sutartį ir šis nutraukimas įsigalioja iškart.

ŽALOS NUSTATYMO PRINCIPAI

Žalų ekspertai nustatydami žalą pirmiausia turi apžvelgti visą lauką ir nustatyti pažeistų augalų būklę bei patikrinti testinius augalus. **Testiniai augalai** leidžia daryti išvadą apie krušos dydį, tankį ir atsiradimo kryptį. Jie padeda įvertinant ankstyvąją derliaus žalą. Testiniai augalai – svėrė, balanda, barštis, usnis... Kvalifikuotai pagrįstai pasirinkti reprezentatyvius augalus tikrinimui (bandymui) ir įvertinti augalų pažeidimus pagal jų išsivystymo tarpsnį žalos dieną. **Išsivystymo tarpsnis nustatomas**

pagal BBCH kodą (*Biologische Bundesanstalt für L- und Forstwirtschaft*, **Bundessortenamt** und **Chemische Industrie**) žalos dieną. 2/3 pasėlio augalų turi būti pasiekę atitinkamą išsivystymo tarpsnį žalos dieną. Žalų ekspertai turi atpažinti ir atskirti derliaus nuostolius esant kitoms priežastims negu kruša, iššalimas, liūtis, audra ar stichinė sausra. Ir nustačius augalų pažeidimus apskaičiuoti derliaus nuostolį pagal daugiamečių tyrimų rezultatus (Forsch.- und Wiss.- Institute, L.-Kammern, L.-Ämter t.t.).

ŽALOS NUSTATYMO PABAIGA

Žalos nustatymas pabaigiamas pasirašant dokumentus:

- Atšaukimas – sklypų apžiūrėjimas nėra būtinas. Žalų nustatymo išlaidos nebus pateiktos.
- Atsisakymas – kai žemdirbys sutinka, kad žalų dydžiai, įrašyti žalų nustatymo protokole, yra teisingi, tačiau jis atsisako draudimo išmokos.
- Dalinis žalų nustatymas – kai žemdirbys sutinka,

kad dalyje įvertintų laukų žalų dydžiai, įrašyti žalų nustatymo protokole, yra teisingi.

- Galutinis žalų nustatymas – kai žemdirbys sutinka, kad visų laukų žalų dydžiai, įrašyti žalų nustatymo protokole, yra teisingi.

Parašu patvirtinamas vienas arba keli iš šių žalų nustatymo variantų.

REIKALAVIMAI ŽALŲ SUREGULIAVIMO EKSPERTAMS

1. Agronominis išsilavinimas ir/ar agronominės žinios.
2. Patirtis žemdirbystės srityje.
3. Gera reputacija.
4. Patikimumas.
5. Fizinis pajėgumas, ištvermė.
6. Nuosavas automobilis.

DRAUDIKAS NEATSAKO UŽ ŽALAS, KURIOS

- a) kaip apdraustų rizikų pasekmės buvo jau įvykusios įsigaliojus draudimo sutarčiai;
- b) atsiranda dėl to, kad nusižengiama geros profesinės praktikos principams arba netaikomos tvarkingo ūkininkavimo priemonės (pvz., nekvalifikuotas ar pavėluotas tręšimas ar augalų apsaugos priemonių naudojimas, nepakankamas žemės įdirbimas, grubios auginimo ir sėjomainos klaidos, agrotechninių terminų ir metodų nesilaikymas);
- c) atsiranda po žalų sukėlusio įvykio todėl, kad buvo nusižengta gerai profesinei praktikai;
- d) atsiranda todėl, kad dėl nepalankių oro sąlygų negalima nuimti derliaus (negalima įvažiuoti į laukus);
- e) atsiranda dėl kitų nei BDRDS § 1 Nr.3* apdraustų rizikų, pvz., lauko užtvindymas;
- f) atsiranda dėl kitų nei BDRDS § 4* išvardytų žalų sukėlusio įvykių ir žalos požymių, pvz., vandens susikaupimo ant sklypo dirvos paviršiaus arba augalų ar jų dalių puvinio susidarymo, net jeigu tai yra liūties pasekmė;
- e) atsiranda dėl javų, aliejinių ir ankštinių augalų išgulimo, išskyrus liūties ar audros sukeltus javų stiebų nulinkimus ir lūžius apatinėje stiebo dalyje;
- f) atsiranda dėl grikių išgulimo.

* iš „VH Lietuva“ klientų informacijos

TARIFO NUSTATYMAS

Žemės ūkio versle galima išskirti šias rizikų grupes, turinčias esminės įtakos veiklos rezultatams bei ūkininkavimo tvarumui:

- asmeninės rizikos;
- finansinės rizikos;
- politinės rizikos;
- kainos rizikos;
- technologinės rizikos;
- gamybos rizikos.

Daugelio rizikų draudimo tikslas:

- likvidavimo būklės gerinimas ir žemės ūkio pajamų stabilizavimas netekus derliaus;
- investicijų saugumo planavimas;
- sąlygų suvienodinimas su kitų ES šalių, kurios siūlo valstybės remiamą kompleksinį daugelio rizikų draudimą, žemdirbiais.

TARIFO MODELIS – TEORINĖ PRADŽIA

Pasėlių draudimo tarifas parengtas remiantis matematiniu rizikų skaičiavimo modeliu ir pagal turimus meteorologinius bei geologinius-fizinius duomenis apskaičiuotu pasėlių rizikos vertinimu Lietuvoje. Draudimo įmokos dydžiai apskaičiuoti pagal augalus ir regionus, įvertinant administravimo kaštus.

Daugelio rizikų modelis susieja regionui būdingą atskiros rizikos (gamtos reiškinių pasireiškimo) nuostolio atsiradimo tikimybę su regioniniais konkrečios vietos (teritorijos) parametrais – dirvožemiu, vietovės nuolydžiu ir atskirų augalų atsparumu.

Tarifų modeliui sudaryti reikia išskirti esminius faktorius, darančius įtaką derliaus daliniam ar visiškam praradimui. Pagrindiniai faktoriai – gamtos reiškiniai, augalai, topografija, dirvožemis. Norit apskaičiuoti draudimo įmokas reikia surinkti daug duomenų, tokių kaip 30 metų meteorologiniai duomenys, dirvožemių, landšafto žemėlapiai. Reikia įvertinti, kokie pagrindiniai gamtos reiškiniai padaro didžiausią žalą pasėliams ir nuo kurių ūkininkams labiausiai reikia draudimo apsaugos. Kad būtų įvertintos klimato sąlygų rizikos regione, naudojami meteorologiniai ribiniai dydžiai. Klimato sąlygų, kurios peržengia vieną ar kitą ribinį dydį, pasikartojimo dažnumas tiksliai nusako tos rizikos atsiradimo galimybę. Gamtos reiškinių dažnis, kuris viršija tam tikras nustatytas ribines vertes, apibūdina rizikos atsiradimo tikimybę.

Antras svarbus parametras vertinant rizikas yra augalų jautrumas / atsparumas vienai ar kitai grėsmei. Daugiau kaip 100 augalų rūšių nustatytas jautrumas / atsparumas atskirų rizikų poveikiui. Šie duomenys didžiąja dalimi gauti iš mokslinių tyrimų arba jie nustatyti pasitelkus ekspertus.

Šie faktoriai sudaro dalį tarifo modelio. Kitą dalį sudaro žemės faktorius, kuris gaunamas įvertinus topografinius ir dirvožemio žemėlapius. Pagrindas duomenų vertinimui yra Lietuvos žemėtvarkos instituto dirvos duomenų banko duomenys.

Korektiškai ir tiksliai apskaičiuota draudimo įmoka priklausys nuo draudžiamų pasėlių, draudžiamo ploto esamos vietos, dirvožemio struktūros ir nuo pasirinktų draudimo rizikų.

Tarifo modelio kertiniai akmenys:

- meteorologinių duomenų kraštutinumų dažnumas;
- dirvožemių savybės;
- topografija (aukščiai, nuolydžiai ir t. t.);
- augalų jautrumas / atsparumas;
- žemės ūkio draudimo įvairūs rodikliai (frančizė, nuolaidų sistema).

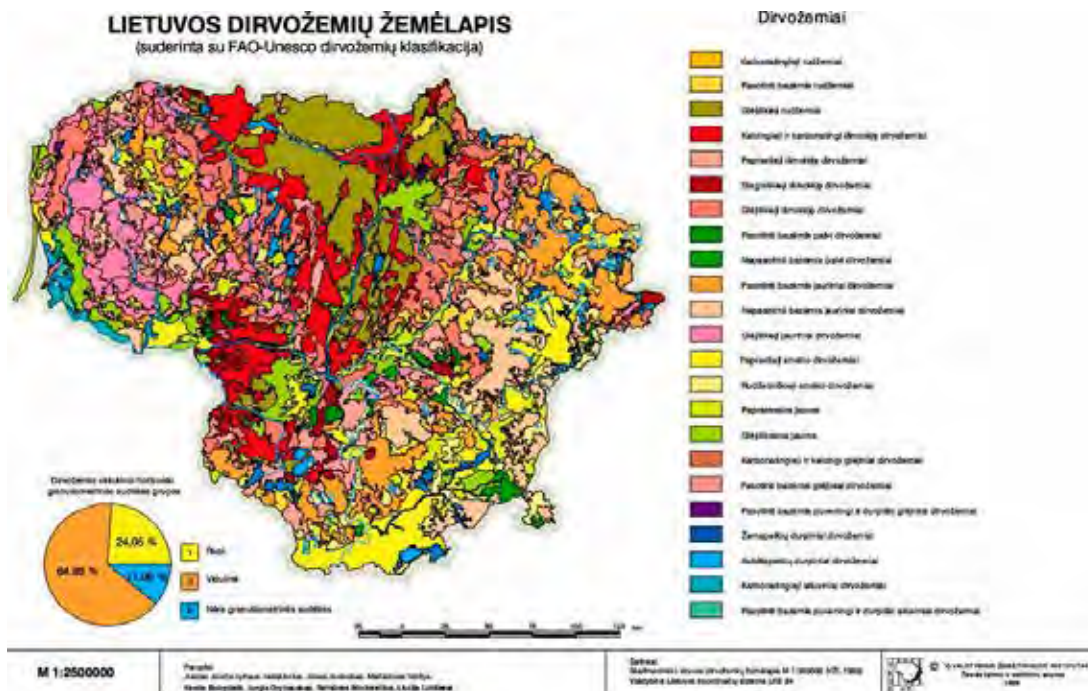
RIZIKOS MODELIS

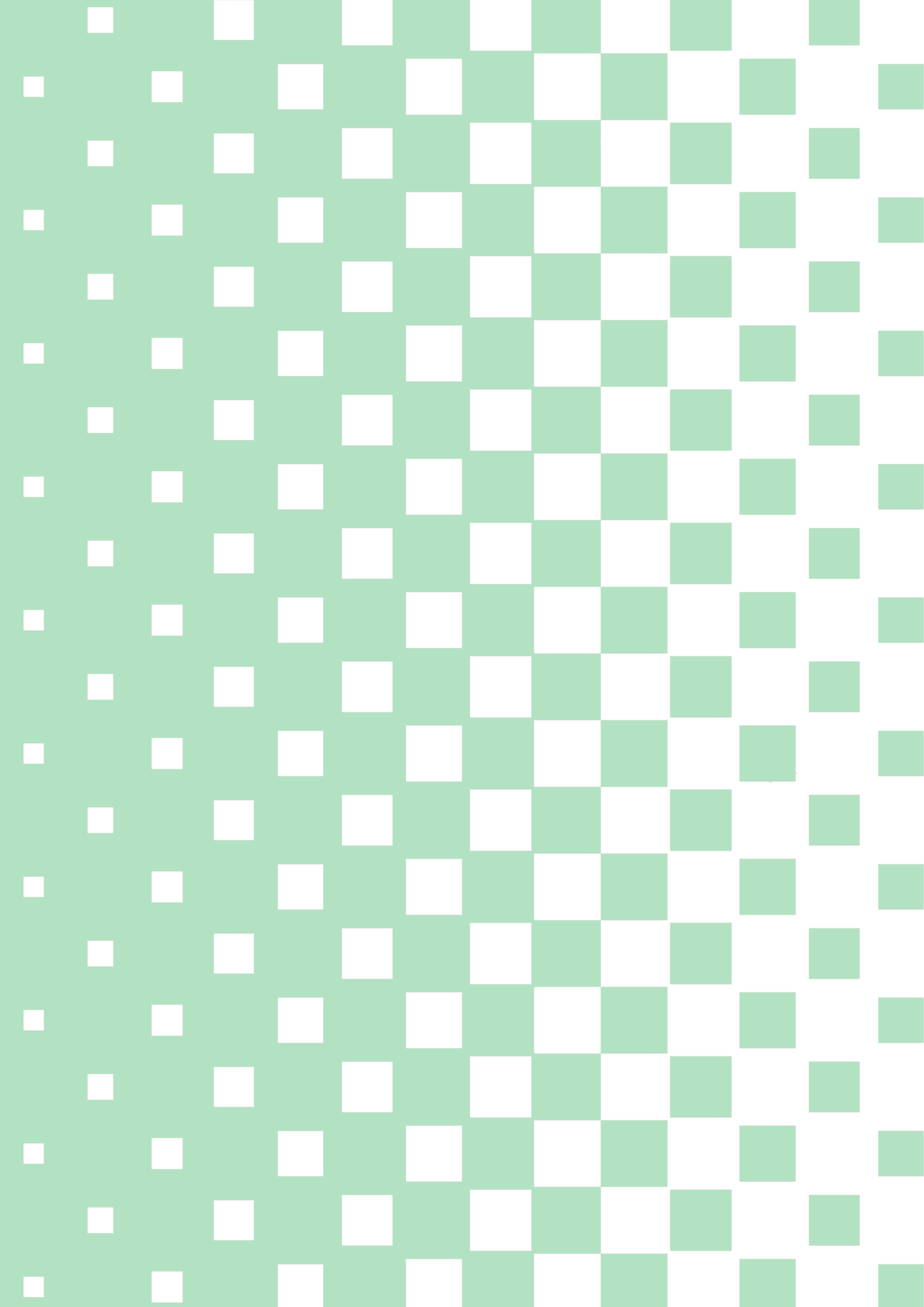
$$\text{Regiono faktorius (rizika, rajonas)} = f \left(\begin{array}{l} \text{Žalos tipas (rizika)} \\ \text{Klimato tikimybė (30 metų duomenys, stotys)} \\ \text{Topografija (75 rastras)} \\ \text{Dirvožemis (75 rastras)} \end{array} \right)$$

METEOROLOGINĖS STOTYS

ŠALIES DIRVOŽEMIS

III DALIS

PASĖLIŲ DRAUDIMAS
LIETUVOJE 2007–2017 M.
AKTUALIOJI STATISTIKA

Vertinant 10 praėjusių metų pasėlių draudimo sistemos veiklą Lietuvoje, svarbiausias jos rezultatas – atkurtas žemdirbių pasitikėjimas pasėlių draudimu. Sėkmės pagrindas – pažangiausios Europos pasėlių draudimo bendrovių patirties perėmimas, mokliškai pagrįsto draudimo įmokų tarifo nustatymas, patirtų nuostolių objektyvus ir operatyvus įvertinimas bei teisingas atlyginimas, motyvuota ir kompetentinga darbuotojų, tarpininkų bei žalų vertintojų komanda. To rezultatas – „VH Lietuva“ su žemdirbiais dėl nuostolių atlyginimo per 10 metų neturėjo nei vieno teismo ginčo.

Prie pasėlių draudimo bendrovės sėkmės svariai prisidėjo ir partneriai, visų pirma Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, kuri skyrė pakankamai lėšų dalies draudimo įmokų kompensavimui bei nuosekliai laikėsi priimtų sprendimų nekompensuoti žemdirbiams

patirtų nuostolių, jei nuo jų buvo galima apsidrausti. Taip pat svarbūs „VH Lietuva“ partneriai buvo Aleksandro Stulginskio universitetas (ASU), kurio patalpose įsikūrusi filialo buveinė ir kurio mokslininkai vykdo bendrovės užsakytus augalų tyrimus, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras, Žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas, Žemės ūkio rūmai, Žemės ūkio bendrovių asociacija, Ūkininkų sąjunga, kitos asocijuotos struktūros bei institucijos.

„Draudimo veiklos rezultatus galima prilyginti sūpuoklėms – dveji metai be žalų, po to didžiuliai derliaus praradimai dvejus metus iš eilės, vėl dveji geri metai, po to iššalę 65 procentai visų Lietuvos žeminių pasėlių. Beveik kiekvienais metais nauji politiniai sprendimai, pakeitimai draudimo taisyklėse“, – veiklos metus apibendrina „VH Lietuva“ vadovas A. Navickas.

INFORMACIJOS SKLAIDA, ŠVIETIMAS

Pasėlių draudimas – sudėtinga sistema, tad informacijos sklaida, ūkininkų mokymas ir švietimas, lygiai kaip ir savišvieta – draudimo bendrovei ypač svarbios sferos. Juolab kad žemdirbiai dažnai girdi iškreiptą informaciją, pateikiamą gandų pavidalu. Su kiekvienu ūkininku susitikti jo ūkyje ir pateikti objektyvią informaciją nėra galimybės, tad „VH Lietuva“ stengiasi išnaudoti visus informacijos sklaidos kanalus. Kiekvienais metais organizuojami susirinkimai su žemdirbiais, kurių metu diskutuojama apie pasėlių draudimo aktualijas, dalyvaujama derliaus šventėse įsteigiant prizus skirtingų rajonų ūkininkams.

„VH Lietuva“ kiekvienais metais nuo 2008-ųjų dalyvauja Kauno rajone, Akademijoje, organizuojamose parodose „Ką pasėsi...“, 2008 metais – „Agrobalt“ parodoje, o nuo 2011 metų yra nuolatinis „Agrovizijos“ dalyvis. 2016 metais dalyvavo ir „Kauno grūdų“ organizuotame „Grūdo kelyje“, tai pirmoji paroda, kurios metu buvo sudaromos pasėlių draudimo sutartys.

Nepraleidžia progos aplankyti ir tarptautines parodas už Lietuvos ribų. 2014 m. birželį svečiuojasi pas „Concordia“ kolegas Poznanėje, o Berlyne patys įvertina DLG lauko dienų organizavimą.

„VH Lietuva“ nuolat viešina savo veiklą bei jos rezultatus. Niekada neatsisako pakomentuoti pasėlių draudimo situacijos Lietuvoje spaudoje, radijo ar televizijos laidose.

Žemdirbiai draudžia vos penktadalį pasėlių

Vienintelis Lietuvoje daržoves draudęs Girnikų kaimo (Užvenčio seniūnija, Kelmės rajonas) ūkininkas Algimantas Vaupšas šiemet turi pasikliauti dangaus malone – daržovių, kaip ir sodų bei uogynų draudimo paslauga nebetekinama.

Dalia KARPAVIČIENĖ

DRAUDIMAS: Ūkininkas iš Girnikų kaimo Algimantas Vaupšas draudžia visus pasėlius, tačiau šiemet nebegali apsidrausti daržovių.

Daržovių nebedraudžia

Ūkininkas Algimantas Vaupšas šiemet pirmą kartą nebedraudžia daržovių. Ne todėl, kad būtų nusprendęs atsisakyti draudimo paslaugos. Nuo šių metų vienintelės Lietuvoje pasėlius draudžiančios įmonės „Vereinigte Hagel“ filialas „VH Lietuva“ nebedraudžia nei daržovių, nei sodų, nei uogynų.

„Ūkininkai galimybę apsidrausti savo daržoves, išskyrus pušų Algimanta, nepasinaudojo. Mūsų įmonė neapdrausdavo daržovių tiek, kad galėtų išlaikyti dirbančius, ekspertus ir patalpas. Bet ateityje, jei atsirastų daugiau daržovių augintojų, kurie norėtų daržoves apsidrausti, vėl būtų svarstoma tokio draudimo galimybė“, – aiškino įmonės Šiaulių regiono draudimo vadovas Martynas Ruseika.

Ūkininkas Algimantas Vaupšas apgailestavo, kad Lietuvoje taip ir neatsirado daugiau daržininkų, draudžiančių daržoves. „Ji pradžių tiek tiek dar draudėsi vienas ūkininkas, bet vėliau atsisakė. Masyvų ūki ūkininkai nesidrausdė dėl nepigų draudimo įmokų. Bet vieni nesigailiu, kad draudžiausi“, – pasakojo A. Vaupšas. Pirmaisiais metais, kai tik ūkininkas apdraudė daržoves, nuskendo jo bulvės ir

semburgo, Vokietijos, Lietuvos. 70 procentų apsidraudusiųjų – moda nariai. Esmė stiprus, jokie išmokėjimai mums nėra baisūs“, – tvirtino A. Navickas.

Vadovas teigė, jog praėjusi žiema šalies žemdirbiams pasitaikė sunki. Išalo labai daug jautų, ropų, ypač Šiaurės Lietuvoje.

„Krievai drausti pasėlius, nei nėra kito būdo, kaip pasėlius ir investicijas apsaugoti nuo gamtos pavojų. Galima pasidžiaugti, jog Lietuvos žemdirbių sąmoningumas auga, tačiau nepakankamai. Lietuvių apdraudžia apie 15–20 procentų jautų ir ropų, vokiečiai – apie 70 procentų“, – sakė A. Navickas.

Martynas Ruseika, „VH Lietuva“ Šiaulių regiono draudimo vadovas, sakė, jog Kelmės rajone anketiniais metais pasėlius drausdavo apie 30 ūkininkų ir bendrovių. Pavyzdžiai, septynis metus pasėlius draudžia Kerkasių žemės ūkio bendrovė, ilgametis savidraudimo fondo dalyvis – ūkininkas Algimantas Vaupšas iš Girnikų kaimo.

Pasirinkimo galimybės

Žemdirbiams siūlomi tryš draudimo paketai. Vasarą pasėliai draudžiami nuo krušos, liūtis ir audros, rudenį – dar ir nuo šalčio. Visas paketas – su draudimu ir nuo krušos. Šiuometė natūrijams – galimybė drausti pasėlius tik nuo krušos (nuo sejos iki derliaus nuėmimo). Žiemą draudžiami nuostoliai, vasarą – prarastas derlius. Mažiausias draudimas plotas – pusė hektaro.

„Dėkingu, kad valstybė mums pasėlių draudimo rauda, kompensuoja pusę žemdirbių draudimo įmokų“, – sakė M. Ruseika.

Pagrindinė tūta – išlaikyti Šiaulių regione trejus metus iš penkerių dėl pasėlių išalimo ūkininkai patiria didžiulius nuostolius. Vien hektarui –

kus atvažiuo vokiečių draudimo ekspertai, įvertino nuostolius.

„Negalėjau patikėti, kad po mesoio jau gausiu draudimo įmokas“, – sakė.

Ūkininkas draudžia ir kitas kultūras. Šiemet išalio apie šimtas hektarų jautų, jau gavo draudimo įmokas už patirtus nuostolius.

Ne draudimo bendrovė, o savidraudimo fondas

Algimantas Navickas, įmonės „Vereinigte Hagel“ filialo „VH Lietuva“ vadovas, įmonę vadina savidraudimo fondu. Šis fondas vienintelis Lietuvoje draudžia pasėlius.

„Mūsų savininkai – apsidraudę žemdirbiai iš Vokietijos, Latvijos, Lietuvos, Rusijos ir

Trumpai

Dauguma naudos iš euro nesitiki

Daugiau nei ketvirtadalis Lietuvos gyventojų tikisi, kad euros jiems atneš tiesioginę naudą, rodo „Avis Lietuva“ užaštinu atliktas apklausos rezultatai.

Apklauso duomenimis, 6 proc. Lietuvos gyventojų įvedimo eurą tikisi sulaukti didesnių algų, dar beveik 3 proc. galvoja, kad valiutos pakeičimas lems spartesnį darbo vietų įdaryje kūrimą. 74 proc. apklauso dalyvių teigė tiesioginę naudą iš euro nesitikintis.

Pieno gamintojai gaus kompensacijas

Dėl Rusijos embargo nukentėję pieno gamintojai gaus tikslinę Europos Sąjungos (ES) paramą, tačiau šis kas dar nežinoma, kokio ji bus dydžio ir kokiomis sąlygomis skiriama.

Apie tai informavo žemės ūkio ministerija, kurios vadovė Virginija Baltrėnienė pirmaidienį dvykėlius vakaro dalyvavo ES žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdyje.

Situacija dėl didelių kom pensacijų turėtų įvykti iki sausio, nes Europos Komisijai išnagrinėjus diskusijas, 15 m. budžeto koef

Augalininkystė

KOMENTARAS

Zigmantas ALEKSANDRAVIČIUS, apsidraudusių Lietuvos žemdirbių regioninio susivienijimo pirmininkas

Vėta ar neverta drausti – harnietiskas klausimas. Tie, kurie jau nukentėjo, draudžiasi, o kurie dar nepajuto gamtos stiprijos jėgos – rizikuoja ir nesidraudžia. Nors situacija labai ryškiai keičiasi šiais metais, kai žemdirbiai patyrė realių problemų: vienų pasėliai iššalė, kitų suniokojo liūtis ar kruša. Akivaizdžią naudą pajuto tie žemdirbiai, kurie buvo apsidraudę. Esu toks pat ūkininkas, kaip ir visi kiti, ir lygiai taip pat skačiuoju, kiek man tai apsimoka ir kokia nauda. Pamaštykime, kodėl vokiečiai draudžia savo ūkius? Juk jie nėra kvaili. Be to, įmokos ten gerokai didesnės ir valstybė jų nekompensuoja.

O apsidraudę žemdirbiai papildomai valstybei dar sumoka nuo 7 iki 19 proc. PVM mokėsi. Kai kuriems mūsų žemdirbiams sunku suprasti, kad draudimas nėra verslas. Įsivaizduojame, kad jei įdėjome kelis litus, tai atgal turime gauti vos ne du kartus daugiau. Džiaugiuosi, kad į Lietuvą atėjo tokią galingą kompaniją kaip „Vereinigte Hagelversicherung VVaG“ – tai rimtas žaidėjas draudimo rinkoje. Nors buvo laikas, kai kompanijai stengtasi sudaryti kuo biogesnes sąlygas dirbti, bet vokiečiai kantriai porcingas mūsų draudimo rinkai. Manau, jie turi strateginį tikslą įsitvirtinti ir mato, kad situacija, nors ir labai sunkiai, keičiasi, jaučia ir šiandieninės žemės ūkio ministerijos vadovų, ir žemdirbiškų organizacijų palaikymą. Vokiečiai atsinešė šimtmetė darbo patirtį. Pavyzdžiui, žalos nustatymo patys ūkininkai – ir aš, ir sūnus baigėme ekspertų kursus. Diskusijos dėl žalos nustatymo vyksta lauke, aiškinamasi visiškai apskaičiuojama raudų, be aimanų – yra sukurta formulės, pagal kurias viskas tiksiai apskaičiuojama.

Man buvo labai skaudu, kada ūkininkai mane plakė už tai, kad palaikau vokiečius. Kodėl būvau už draudimą? Ir mano, ir sūnaus ūkiai kelerius metus iš eiles žiauriai nukentėjo nuo gamtos. Supratau, kad jei tokie reiškiniai kartosis, prarasiu ūkį. Paskaičiavau, kad man draudimas kaunuoja iki 1 proc. metinių pajamų – juk pusę įmokų sumos kompensuoja valstybė. Tad nepasinaudoti tokia galimybe būtų neprotinga. Siekiant psichologiškai „pertauti“ ūkininko mąstymą, kuriam laikui galima būtų netgi padidinti valstybės rėmimą – tarkime, kompensuoti iki 55 ar 60 proc. draudimo įmokų. Nors, žinant šiandienines galimybes, turbūt nežmoniška būtų to prašyti.

Illustracijos iš spaudos

Nr. 147 (8776)
2007 m. gruodžio 20 d.
Ketvirtadienis
Klaipėda
Kaina 80 centų

Suvalkiečiai

MARIJAMPOLĖS APSKRITIES LAIKRAŠTIS

Kolegijos studentams – rotaričių parama 2 psl.

Mitai fotografijoje ir fotografija be mitų 4 psl.

Kelyje 5 psl.

Iki g...
akci...

Pasaulyje

(Šių straipsčių)
Ispanijos įvykiai...
Ukraina...
Anglija...
Belgija...
Japonija...
Kuba...
Kambodža...
Pietų Korėja...

Suvalkiečiai pirmieji Lietuvoje ryžosi drausti pasėlius

Jamasis ūkininkas Darius Gabrielaitis paraišką sudaryti pasėlių draudimo sąrūdį pasirašė sėkmingai.
Lietuvos ūkininkai vis dar nepasirašė draudimo sąrūdžių, nors tai būtų labai naudinga. Tačiau tai nėra tikrai priimtina draudimo kompanijoms. Ne tik ūkininkai, bet ir draudimo kompanijos vis dar neįvykdytos. Draudimo kompanijos vis dar neįvykdytos. Draudimo kompanijos vis dar neįvykdytos. Draudimo kompanijos vis dar neįvykdytos.

Suvalkijos ped...

VIRŠIAUS - ŽEMDIRBIŲ PASĖLIŲ DRAUDIMAS

Pasėlių draudikai per 9 veiklos metus žemdirbiams išmokėjo daugiau nei iš jų gavo

Miroslava Jankauskaitė nuotr. / Lietuvoje nuo išimtinio lietaus, lietaus apdrusos patyrimai dar nesužaidę pasėlių.

Ūkininkų, norinčių apsidrausti savo pasėlius nuo gamtos stichijų padarėtų nuostolių, per pastaruosius 3 metus gausėja po 15-20 proc. Tačiau kol kas tuo daugiau domisi stambūs ūkiai, nors draudikai tikina, kad būtent mažieji skaudžiausiai pajaučia šalčio, liūčių, krušos padarytus nuostolius.

Šalyje pasėlius draudžia vienintelė įmonė – viešiko kapitalo savidraudos fondo „Vereinigto Hagelversicherung VvaG“ filialas „VH Lietuva“. Ji savo veiklą Lietuvoje pradėjo 2007 m. Bendrovė draudžia nuo krušos, šiltes, sausos, išsilimo, stichinės sausros padarytos žalos augalams.

Įmokų gauna mažiau nei išmoka žalių
Filialo „VH Lietuva“ direktorius Algimantas Navickas teigė, kad pernai žemdirbiams išmokėta 1,4 mln. eurų įmokų už jų patirtus nuostolius, o surinkta įmokų – 1,18 mln. eurų. „Per 9 veiklos Lietuvoje metus iš viso filialas gavo 26,3 mln. eurų įmokų, o išmokėjo 29,25 mln. eurų“, – sakė jis.

Dirba D.Čiurėnys/15min.8 nuotr./Algimantas Navickas

Daugiausiai ūkininkai draudė javus ir rapsus. Dažniausiai daug žalos ūkiams padaro šalčiai.

„Vereinigto Hagelversicherung VvaG“ valdybos pirmininkas Raineris Langneris atskino, kad būtent dėl didelės rizikos Europoje pasėlių draudžia įprastos draudimo kompanijos.

„Gamtos padaroma žala dažnai būna didėk, tačiau, dėl to šios rūšies draudimas negali būti pelningas. Todėl Vokietijoje ir kitose šalyse patys žemdirbiai kuria savidraudos fondus, kurie nesiekia pelno“, – sakė R.Langneris.

KONFERENCIJOS

2008-03-08 pradedamas seminarų ciklas, dalyvaujant Thomui Gehrke ir Wilhelm'ui Friedrich'ui Schönwolf'ui, kur pristatoma pasėlių draudimo reikšmė žemės ūkyje, aptariami veiklos bei žalų sureguliuavimo principai.

2015-04-08 Maskvoje tarptautinis simpoziumas „Pasėlių draudimo sistemų tarptautinė patirtis ir vystymasis Rusijoje“, kuriame dalyvauja ir kitų buvusių Sovietų Sąjungos šalių – Baltarusijos, Kazachstano, Armėnijos, Kirgizijos atstovai. Pasaulio pasėlių draudikus vienijančiai asociacijai AIAG atstovauja valdybos narys dr. R. Langner'is, o Lietuvai – „VH Lietuva“ vadovas Algimantas Navickas. Simpoziumo metu pristatyta dalyvaujančių šalių patirtis ir iššūkiai siekiant užtikrinti žemdirbystės tvarumą.

Simpoziume kalbėta, jog didelė konkurencija Rusijos pasėlių draudimo rinkoje dažnai neužtikrina kokybės, o atvirkščiai – duoda neigiamus rezultatus. Nuostolingais metais dalis draudimo bendrovių bankrutuoja ir neatlygina žemdirbiams jų patirtų nuostolių. Be to, žemdirbiai konferencijos metu prašė valstybės atstovų, jog šie įsteigtų nepriklausomas pasėlių vertintojų

ruošimo ir kvalifikacijos kėlimo institucijas, nes pasėlių bendrovių ekspertai patirtus nuostolius dažnai vertina neobjektyviai.

Baltarusijoje pasėlius draudžia tik valstybinė pasėlių draudimo bendrovė, bet pastaroji kompensacijas iš valstybės gauna tik tada, kai valstybė turi pinigų, tad kartais žalų išmokos labai vėluoja. Kazachstane kompensuojama ne draudimo įmoka, o dalis draudiko apskaičiuotos išmokos, tad dažni nesąžiningo nuostolių įvertinimo atvejai.

2015-04-09 mokslinė praktinė konferencija „Pasėlių draudimo reikšmė valdant riziką žemės ūkyje: mitai ir perspektyvos“.

2016-09-21 „VH Lietuva“ drauge su ASU surengia tarptautinę praktinę konferenciją „Draudimo kriterijai – mokslo ir praktikų bendradarbiavimas“. Idėja surengti tokią konferenciją kyla po diskusijų su žemdirbiais dėl pasėlių kriterijų, kuriuos draudimo bendrovė tikrina rudenį prieš drausdama augalus nuo iššalimo. Kad tai nebūtų vienašališka diskucija, pasikviesti mokslininkai, Vokietijos ir Lenkijos draudikai bei praktikai.

BENDRADARBIAVIMAS

„VH Lietuva“ nuo 2007 m. bendradarbiauja su bankais. Rezultatas – pasėlius apdraudę ūkininkai „DnB“ banke kreditus be užstato gauna geresnėmis sąlygomis, o Paskolų garantijų fondas taiko mažesnes palūkanų normas.

2008-02-21 Žemės ūkio ministerijos bei Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro specialistai kartu su seniūnijų žemės ūkio skyrių darbuotojais tariasi dėl pasėlių elektroninio įbraižymo ir kitais pasėlių draudimo klausimais.

2008 metais pasirašoma bendradarbiavimo sutartis su draudimo bendrove ERGO ir nuo spalio mėnesio žemdirbiams suteikiama galimybė savo pasėlius apdrausti draudimo bendrovės ERGO skyriuose.

2013-12-02 pasirašoma bendradarbiavimo sutartis su VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba rengti informacinius projektus dalyvaujant įvairiuose

bendrovių organizuojamuose seminaruose, prezentacijose, konsultuojant žemdirbius.

2015-04-08 tarptautinės konferencijos metu Kaune pasirašoma bendradarbiavimo sutartis tarp ASU ir specializuoto savidraudos fondo, vienijančio 9 ES šalių žemdirbius. Joje numatyta keistis informacija, bendradarbiauti vykdant mokslinius tyrimus, sudaryti ASU studentams ir magistrantams galimybę atlikti praktiką filiale „VH Lietuva“, o magistrantams ir dėstytojams vykti į stažuotes Vokietijoje, viešinti pasėlių draudimo sistemos privalumus ir svarbą Lietuvos žemės ūkiui, steigti vardines stipendijas, nuomos pagrindu suteikti patalpas „VH Lietuva“ veiklai vykdyti.

2017-01-20 apskritojo stalo diskusija „Paramos pagal „Rizikos valdymas“ veiklos sritį, susijusią su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu, aktualijos, rezultatai ir galimybės įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą“.

2017-01-21 paroda Vokietijoje „Žalioji savaitė“, kurios metu VH valdybos pirmininkas dr. Rainer'is Langner'is susitinka su žemės ūkio ministru Broniumi Markausku. Susitikimo metu ministras gerai įvertina pasėlių draudimo bendrovės „VH Lietuva“ veiklą ir išreiškia

jai paramą. Aptariama parama žemdirbiams bei specializuoto savidraudos fondo, kuris turėtų apsaugoti žemdirbius nuo kainų svyravimo, derliaus praradimo, galvijų ligų bei kitokių rizikų, steigimas.

MOKYMAI

2012 metų rudenį paskelbus konkursą visos Lietuvos žemdirbiams per pusantrų metų surengti seminarus apie žemės ūkio rizikų valdymą, konkursą laimi ASU kartu su partneriu – „VH Lietuva“. Filialo darbuotojai vyksta į skirtingus rajonus ir ten veda 150 seminarų. Jų metu

lektoriai supažindina Lietuvos žemdirbius su rizikomis, kurias patiria ūkininkaujantieji, bei jų sumažinimo būdais ir priemonėmis. Seminarų metu nemažai kalbama ir apie pasėlių draudimo svarbą ir naudą, pateikiami konkretūs pavyzdžiai, atsakoma į dalyvių klausimus.

2012-08-24 visų „Vereinigte Hagel“ darbuotojų susirinkimas Vokietijoje, Montabauro pilyje. Jo metu dalyviai iš šešių valstybių pasidalija į grupes pagal savo interesų sferas. Vadovaujant patyrusiems moderatoriams, darbo grupėse analizuojama situacija, įvardijamos problemos bei kūrybiškai ieškoma originalių idėjų, netradicinių sprendimų būdų.

Susirinkimo tikslai – geriau pažinti vieniems kitus, pasikeisti patirtimi, pakoreguoti bendrovės strategiją, pagerinti organizacijos veiklos efektyvumą bei sukurti darbuotojams dar palankesnes veiklos sąlygas, kurios motyvuotų siekti geresnių rezultatų.

2013-07-03–05 ekspertai žengia į tarptautinę areną: Švedijoje, Lundo apskrityje, – seminaras, skirtas krušos žaloms rapsų pasėliuose nustatyti ir įvertinti. Šiame tarptautiniame žalų ekspertų seminare dalyvauja ir gerų įvertinimų sulaukia nuo „VH Lietuva“ deleguoti ekspertai Elvyra Gruzdevienė ir Tomas Jurčiukonis.

2015-08-21–22 strateginio planavimo seminaras „Galindia Refugia“ Lenkijoje (Ruciane-Nida). Dalyvauja visi „VH Lietuva“ darbuotojai, Berlyno regioninis draudimo vadovas Laurynas Markevičius bei „Vereinigte Hagel“ koordinadorius Rytų šalims Janusz’as Pavel’as.

2015-09-26–10-05 AIAG Congress 2015. Jame Lietuvai atstovauja „VH Lietuva“ vadovas Algimantas Navickas. Kongreso metu pristatyta įvairių pasaulio šalių patirtis ir iššūkiai diegiant pasėlių draudimo sistemas, analizuojama viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė užtikrinant apsirūpinimą maistu, diskutuota apie žemdirbio, kaip maisto tiekėjo ir ekonomikos veiksnio,

vaidmenį įvertinant prognozuojamą pasaulio gyventojų skaičiaus augimą.

Pagrindinės išvados – valstybės turi užtikrinti, kad žemdirbiai nebankrutuotų, nes jų reikšmės pasaulio ekonomikoje neįmanoma pervertinti. Užtikrinant žemdirbių veiklos tvarumą ir efektyvumą, didžiulę reikšmę vaidina pasėlių draudimas, todėl valstybės privalo jį remti, siekdamas apsaugoti žemdirbių bei juos draudžiančių draudimo bendrovių veiklas nuo gamtos stichijų bei kitokių neigiamų faktorių poveikio.

2016-10-01–14 „VH Lietuva“ sukaupia patirtimi naudojasi ir kitų filialų personalas. Kroatijos filialo darbuotoja Ruzica Dakovic tris savaites stažavosi Lietuvoje.

2017-02-07–08 strateginio planavimo seminaras „Margio“ viešbutyje, Trakuose, kuriame dalyvauja „Vereinigte Hagel“ draudimo departamento vadovas Heiner’is Wolff’as ir Janusz’as Pavel’as. Tai pavyzdiniai mokymai, kuriuos planuojama rengti ir Vokietijoje.

2017-03-31 pasitarimas Latvijoje, Elejoje, tema „Monitoringas ir iššalimas Lietuvoje ir Latvijoje“. „Vereinigte Hagel“ tuometinis Berlyno vadovas T. Gehrke, bendrovės revizoriai, Latvijos bei Lietuvos vadovai ir žalų ekspertai susirenka aptarti rudens bei žiemos orų įtakos žiemkenčiams, su kokiais sunkumais susidurta atliekant monitoringą. Iš klausyti pasiūlymai ir pastebėjimai, kaip būtų galima patobulinti šį procesą.

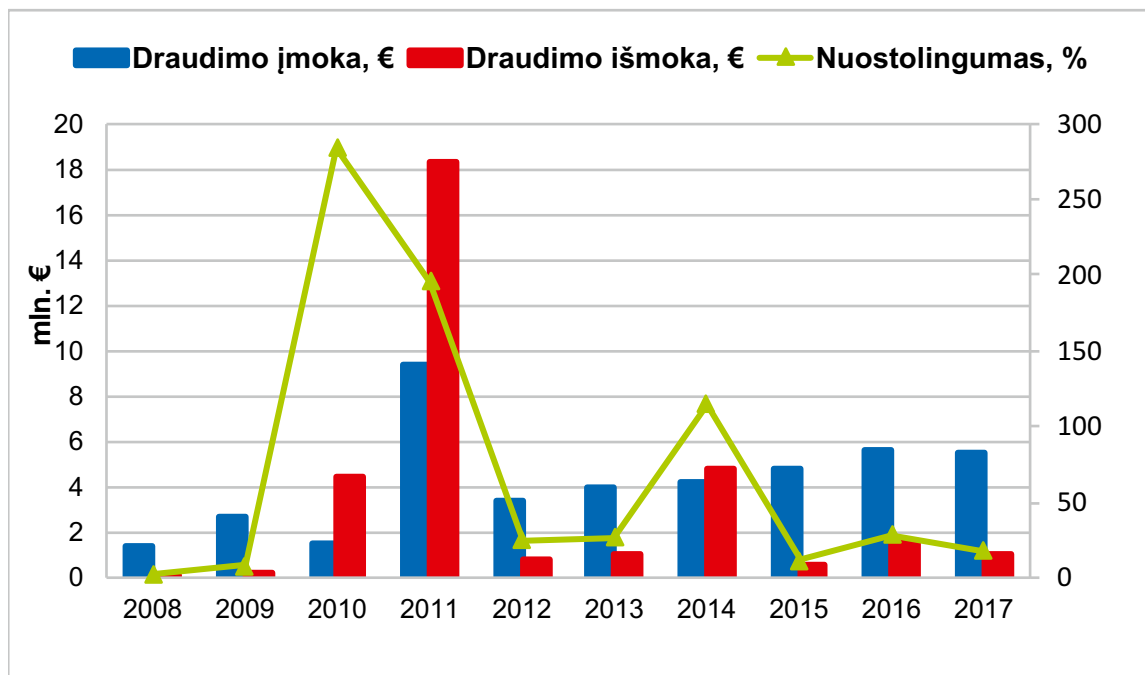
2017-05-13 dronų mokymai Vokietijoje. Kad žalų vertinimas būtų kuo tikslesnis ir objektyvesnis, „Vereinigte Hagelversicherung“ valdyba nusprendžia žalų ekspertų darbą praturtinti bepiločių orlaivių (dronų) sudaromomis ortografinėmis nuotraukomis. Nuo šio sprendimo bendrovė pradeda juos naudoti vertinant žalias. Jau 2016 m. lapkritį Niurnberge surengiami bendrovės vidiniai dronų naudojimo mokymai, po kurių šešių propelerių dronas „Tarot 680“ perduotas filialui „VH Lietuva“.

2017-07-04–08 praktiniai žalų vertinimo mokymai Vokietijoje. Mokymuose, be Vokietijos žalų ekspertų ir revizorių, dalyvauja ekspertai iš Lietuvos bei Latvijos. Bendrieji praktiniai mokymai (Gemeinschaftstaxe) vyksta Tiuringijos žemėje, Jenos miesto apylinkėse, esančiuose javų, rapsų, žirnių bei pupų laukuose, kur ir buvo krušos epicentras. Bendrieji mokymai rengiami, kad būtų išvengta žmogiškojo veiksnio įtakos galutiniam rezultatui – ekspertai išmokyti teisingai įvertinti augalams padarytą žalą.

AKTUALIOJI STATISTIKA PER 10 VEIKLOS METŲ

Apdraustas plotas per dešimtmetį padidėjo daugiau kaip 4 kartus, draudimo įmoka – net 5 kartus. Iš viso draudimo bendrovė prisiėmė rizikos už 1,2 mlrd. eurų, apdraudė 1,7 mln. ha pasėlių, draudėsi 2454 žemdirbiai,

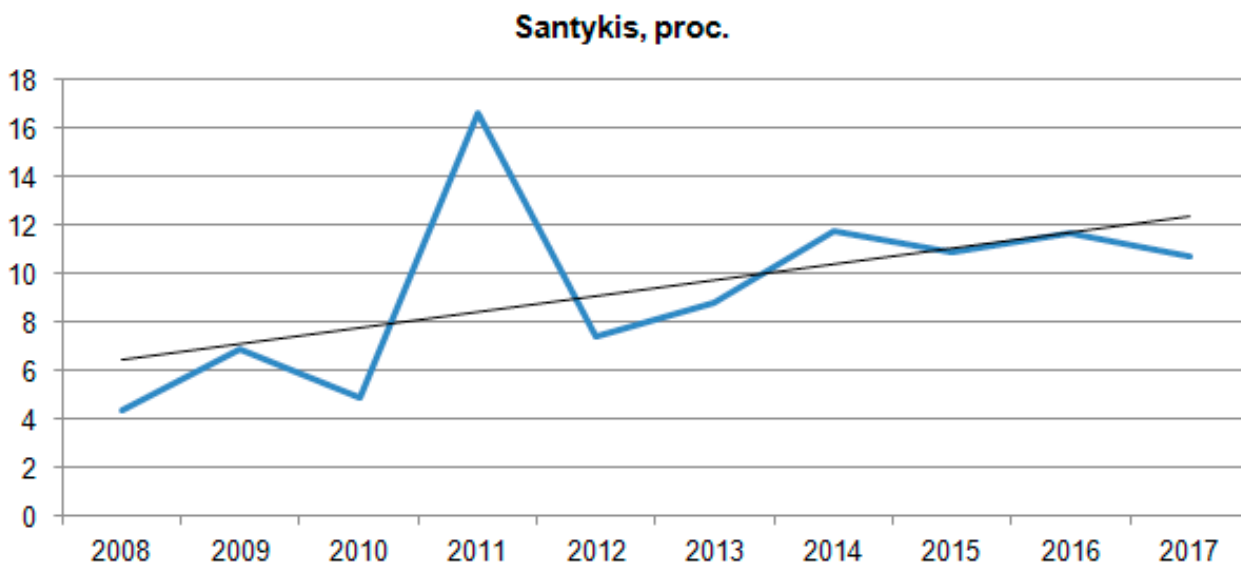
iš jų 456 draudimo išmokos daugiau kaip 2 kartus viršijo sumokėtą draudimo įmoką. Didžiausia išmoka vienai bendrovei per 10 metų – 868 tūkst. eurų.

Nuostolingumas – tai draudimo išmokų ir įmokų santykis. Ekstremalūs 2010 bei 2011 metai buvo patys nuostolingiausi draudimo veiklos metai. Tokius didelius nuostolius lėmė tai, kad 2010 m. daug pasėlių iššalo,

buvo daug krušos ir liūtis atvejų. 2011 m. pasėliai ir vėl iššalo – apsidraudus dvigubai didesniai žemdirbių skaičiui, o apdraustam pasėlių plotui patrigubėjus, buvo išmokėta 4,1 karto daugiau draudimo išmokų.

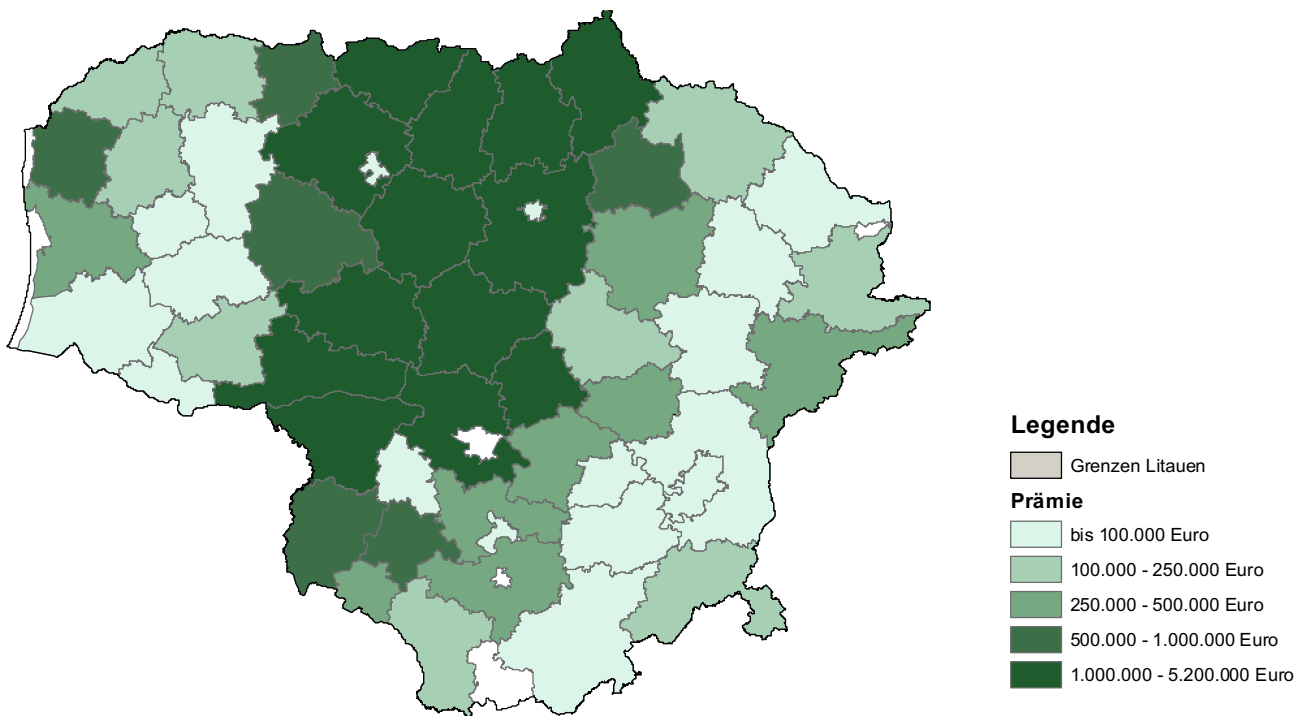
Santykis tarp apdraustų ir deklaruotų draustinių pasėlių plotų

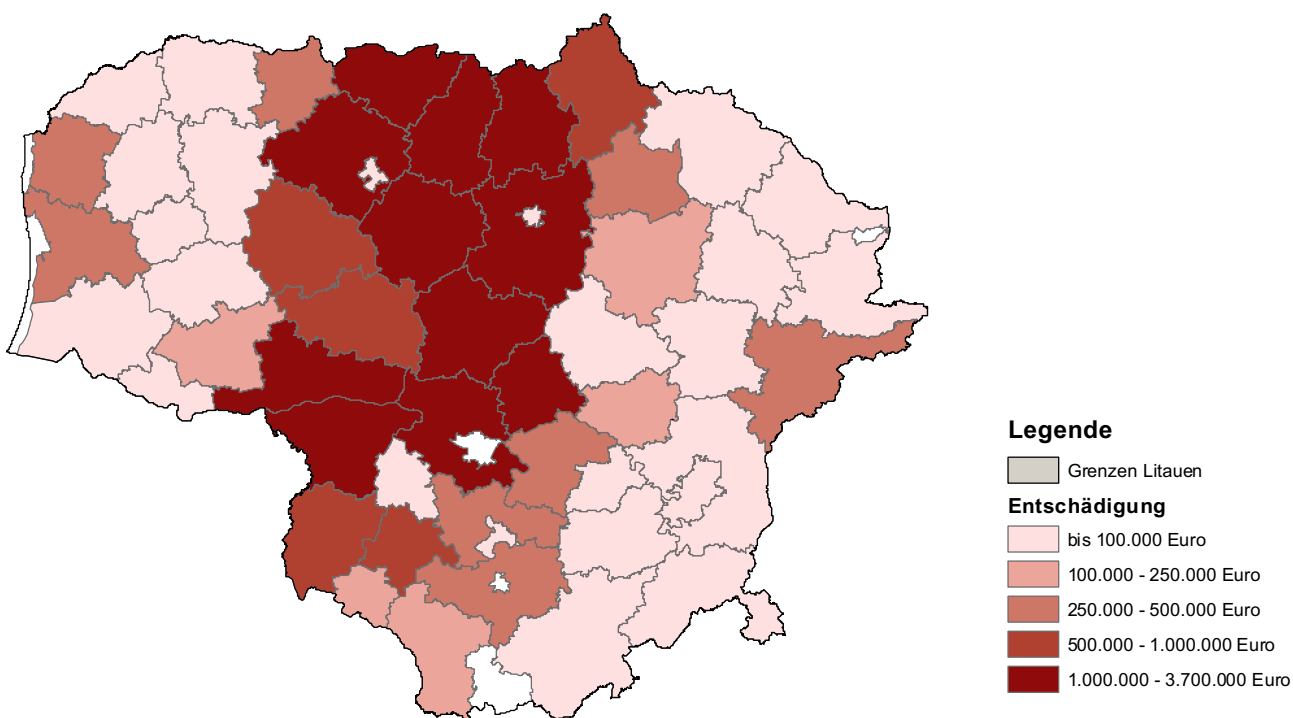
Nuo 2014 m. ūkininkai labiau susidomėjo draudimo paslaugomis. Manoma, kad vis nepastovesni orai ir augančios investicijos į žemės ūkį bei valdžios pagalba kompensuojant dalį draudimo įmokų skatina žemdirbius drausti savo pasėlius. Tačiau taip pat reikėtų pastebėti, kad per visus draudimo bendrovės veiklos

metus buvo du didesni apdraustų plotų sumažėjimai. Pirmasis, 2009-04-07 Pasėlių draudimo koordinavimo tarybai panaikinus privalomumą žemdirbiams drausti pasėlius norint gauti ES investicinę paramą, bei antrasis, 2011-10-04 pasikeitus draudimo sąlygoms po dvejų labai nuostolingų metų.

Draudimo įmokos pasiskirstymas Lietuvoje 2008–2017 m.

Draudimo išmokų pasiskirstymas Lietuvoje 2008–2017 m.

2007 METAI – VEIKLOS PRADŽIA

„Bendromis žemdirbių nevyriausybinų organizacijų, Žemės ūkio ministerijos specialistų, mokslininkų ir draudimo kompanijos atstovų pastangomis buvo paruošta detali draudimo sistemos kūrimo ir diegimo strategija ir taktika. Aktyviai veikiant per rekordiškai trumpą laiką – 9 mėnesius buvo suformuotos visos būtinos ir reikalingos prielaidos, kad Vokietijos bendrovė galėtų pasiūlyti pirmuosius draudimo produktus Lietuvos žemdirbiams. Šiuo efektyvios partnerystės rezultatu pagrįstai džiaugėsi ir Vokietijos bendrovės „Vereingte Hagel“ valdybos pirmininkas dr. Reiner'is Langner'is. Per bendrovės atstovybės atidarymo šventę 2007 m. jis pabrėžė, kad panašaus pobūdžio

projektų įgyvendinimas naujose kitų šalių rinkose užima žymiai ilgesnį laikotarpį – 2–3 metus. Lietuvos patirtis parodė valstybinių institucijų atstovų gebėjimą operatyviai priimti reikiamus sprendimus, žemdirbių nevyriausybinų organizacijų atstovų gebėjimą bendradarbiauti priimant kompromisinius sprendimus, draudimo kompanijos lankstumą reaguoti į teikiamas pastabas ir gebėjimą formuoti potencialių klientų pasitikėjimą“.

Dr. Gediminas Radzevičius, tuometinis Žemės ūkio ministerijos sekretorius, pasėlių draudimo sistemos kūrimo iniciatorius, dabar VŠĮ Europos regioninės politikos instituto direktorius

SAUSIS

2007-01-19 paroda „Žalioji savaitė“ Vokietijoje – pasirašomas bendradarbiavimo ketinimo protokolas tarp Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir „Vereingte Hagelversicherung VvaG“, kuriuo abi pusės įsipareigoja bendradarbiauti kuriant ir įgyvendinant žemės ūkio pasėlių draudimą Lietuvoje.

2007-02-26–03-16 Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro darbuotojai Algimantas Navickas ir Toma Rickevičienė atrinkti kaip aktuarai (draudimo matematikai) ir 3 savaitėms stažuotei išsiųsti į Vokietiją, Gyseną (Gießen). Pagal draudimo bendrovės pateiktą metodiką turimų duomenų pagrindu atlieka pasėlių atskirų klimato rizikų pasireiškimo Lietuvos žemės ūkyje vertinimus.

2007-03-23 žemės ūkio ministrė prof. Kazimiera Prunskienė susitinka su Vokietijos specializuotos pasėlių draudimo bendrovės „Vereingte Hagel“ ekspertais ir aptaria bendradarbiavimo galimybes kartu kuriant ir įgyvendinant žemės ūkio pasėlių draudimo sistemą Lietuvoje. Į Lietuvą atvyksta dr. R. Langner'is ir T. Gehrke.

2007-04-22–26 Lietuvoje, Akademijoje, vyksta 12 ministerijos atrinktų žalių ekspertų mokymai: doc. dr. Evaldas Klimas, doc. dr. Darija Jodaugienė, prof. dr. Aušra Marcinkevičienė, dr. Ona Auškalnienė, Elena Grajauskienė, Lina Pukaitė-Malinauskienė, Vilma Bulovienė, Nijolė Jurkšaitienė, Monika Gatulienė, dr. Regina Romaneckienė, Algimantas Navickas ir Toma Rickvičienė

GEGUŽĖ

2007-05-09–11 Vokietijos kolegų vizitas Lietuvoje, susitikimas su VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro“ vadovais. Siekiant sumažinti būsimos draudimo bendrovės Lietuvoje administravimo kaštus, numatoma galimybė naudoti nuosavus, iš palydovo (RapidEye) gaunamus GIS duomenis.

2007-05-22–23 Vėžaičiuose nuo krušos nukentėjusio ūkininko laukų apžiūra. Ekspertas iš Vokietijos Wilhelm'as Friedrich'as Schönwolf'as sako, kad laukus reikia palikti, ūkininkas juokiasi. Pirmą praktinę žalių mokymų dalis. Ekspertai pažada sugrįžti prieš pat derliaus nuėmimą.

2007-06-15–20 antra praktinė žalių mokymų dalis Vokietijoje, kurioje dalyvauja pirmieji žalių ekspertai. Jiems įteikiami sertifikatai.

2007-07-10 ekspertai dar kartą atvyksta į Vėžaičius pas tą patį ūkininką. Jis pasakoja, kad prieš tai buvusio vizito metu įsivaizdavo, kaip vokiečių ekspertui nusijuoks į akis, nes pasiūlytas sprendimas atrodė nelogiškas. Dabar jam belieka atsiprašyti, kad buvo neteisis – numatomas derlius buvo apie 2 tonas iš hektaro.

2007-07 pasitarimas Gysene dėl draudimo, „Vereingte Hagel“ neprisiima drausti stichinės sausros rizikos be perdraudimo.

BIRŽELIS

LIEPA

2007-08 Žemės ūkio ministerija su München Rück Žemės ūkio draudimo departamentu vadovu dr. Murr'u suderina pasėlių perdraudimo nuo stichinės sausras Lietuvoje sąlygas. Ministerija prisiima perdraudiko funkcijas (stop loss). Išleidžiamas žemės ūkio ministro įsakymas dėl pasėlių draudimo nuo stichinės sausras sąlygų.

2007-08-25–27 susitikimai su žemdirbiais visoje Lietuvoje: Veiveriai, Šventragis, Meškučiai, Balsupiai, Griškabūdis, Gelgaudiškis, Voniškiai, Plokščiai, Kubiliai, Gerdžiūnai, Lukšiai, Šakiai, Bernatoniai, Medekšiai, Okainiai, Kikonys, Puožas, Vaškai, Žeimelis, Žemės ūkio rūmai Kaune.

2007-09-20 Žemės ūkio rūmuose bendrovės „Vereinigte Hagel“ surengtoje spaudos konferencijoje delegacijos vadovas Thomas Gehrke pranešė, kad nuo šių metų lapkričio planuoja pradėti veiklą Lietuvoje ir drausti pasėlius nuo kelių pagrindinių meteorologinių reiškinių keliamos rizikos – iššalimo, liūtis, krušos ar sausras.

2007-10-04 išnuomojamas biuras.

2007-10-24 Vilniuje vyko konferencija „ES parama Lietuvos kaimui: Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos aktualijos“. Konferencijos metu buvo pristatyta daug svarbių temų, susijusių su Lietuvos kaimo plėtra artimiausius 7 metus. Ministerijos sekretorius dr. Gediminas Radzevičius pateikė pasėlių draudimo aktualijas ir jų įtaką kaimo plėtrai 2007–2013 m.

2007-11-08 pritarta pasėlių draudimo nuo stichinės sausras žemės ūkyje pasiūlymams: sausras atveju draudimo įmonėms valstybė kompensuotų dalį išlaidų, susidariusių mokant draudimo išmokas už nuostolius, patirtus dėl šio draudiminio įvykio, esant šioms sąlygoms:

- savivaldybės mastu užfiksuojamas meteorologinis reiškinys, atitinkantis stichinės sausras kriterijus;
 - išmokos suma apdraustam augalų pasėlių ploto hektarui ūkyje už nuostolius, patirtus dėl sausras, neviršija 20 proc. nuo draudimo sumos hektarui, o draudimo išmokos dėl sausras ir sausras draudimo įmokos hektarui santykis neviršija 10:1;
 - draudimo įmonei išmokėjus augalų pasėlius apdraudusiems žemės ūkio veiklos subjektams draudimo išmokas už nuostolius, patirtus dėl sausras, šių draudimo išmokų suma viršija visą draudimo nuo sausras pasirašytų įmokų, per draudiminį laikotarpį (nuo vieno metų spalio 15 d. iki kitų metų spalio 14 d.), sumą daugiau nei šiuo nustatytu koeficientu: 2008 m. – 1,3; 2009 m. – 1,4; 2010 m. – 1,5.
- 2007-11-08 biuro atidarymo šventė Vokietijos ambasadoje.

2007-11-09 Lietuvos žemės ūkio universiteto (Akademija, Kauno r.) IV rūmuose duris atvėrė pasėlių draudimo bendrovės „Vereinigte Hagel“ (Vokietija) biuras. Dalyvauja žemės ūkio ministrė prof. K. Prunskienė, sekretorius dr. G. Radzevičius, Žemės ūkio universiteto rektorius prof. A. Deltuva, „Vereinigte Hagel“ valdybos pirmininkas dr. R. Langner'is, stebėtojų tarybos pirmininkas K. Mugele, Vokietijos ambasadorius.

2007-11-15 patvirtinti „Vereinigte Hagelversicherung VvaG“ filialo „VH Lietuva“ nuostatai.

2007-12-12 apdraustas pirmasis žemdirbys Darius Gabrielaitis (Marijampolės sav., Meškučių k.) ir Tautkaičių ŽŪB (Marijampolės r., Dženčialaukos k.).

Alfredas Bardauskas: „Žemdirbiai įvairiai suvokia draudimą. Kai kas pinigėlių, kita „į kojine“ įsideda, jei žiemkenčiai žiemos neatlaikytų, kiti ypač stropiai veisles atrinkinėja“. A. Bardausko nuomone, kai gamta pateikia išdaigas vos ne kas antrus metus, drausti savo pasėlius būtina: „Draudimas neapsaugo nuo žalos, tik padeda išgyventi kritiniais atvejais. Ūkininkas turi ir pats apsidrausti nuo neigiamų pasekmių: rinktis teisingas veisles, laiku sėti ir susitvarkyti piniginius srautus“.

2007/2008 M. SEZONAS

Produktas

Siūlomas vienas draudimo paketas, kuris apima keturias draudžiamas rizikas: kruša, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra. Draudžiami javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai. Draudžiami visi ūkyje auginami išvardyti augalai ir visi jų plotai. Nuo visų rizikų draudžiama kartu, rizikos neskaidomos. Draudžiami tik kiekybiniai nuostoliai.

Politiniai sprendimai

Draudimas privalomas žemdirbiams, norintiems dalyvauti ES remiamuose projektuose, kai teikiama paraiška investiciniams projektams. Pasėlių draudimo reikalaujama pareiškėjams pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimo“ ir „Žemės ūkio valdų modernizavimo“ priemones.

Meteorologinės sąlygos

Lietuvoje 2007/2008 metų žiema išsiskyrė ypatingu šiltumu. Paprastai net šiltomis žiemomis vienas iš mėnesių būna šaltas arba bent „normaliai žiemiškas“. Šią žiemą visi trys mėnesiai pasižymėjo neįprastu šiam metų laikui šiltumu ir net 4–5 °C viršijo standartinę klimato normą. 2007/2008 metų žiemos vidutinė oro temperatūra Lietuvoje buvo +0,8...+1,0 °C (norma -4,0 °C). Šiluma, prasidėjusi dar gruodį, laikėsi per visą žiemos laikotarpį ir tik sausio mėnuo bandė apginti žiemos statusą: pirmąjį dešimtadienį naktimis šaltukas spūstelėdavo iki -15...-17 °C, bet neatsilaikė prieš šiltas atlantines oro mases. Tai ir sugriovė visos žiemos planus. Žiema taip ir neatsigavo. Sausis buvo šiltesnis už normą maždaug 4,5 °C. Ir nors vidutinė mėnesio temperatūra išliko silpnai neigiama (-0,5 °C, kai norma -5,1 °C), sausis buvo šiltas ir visai nežiemiškas.

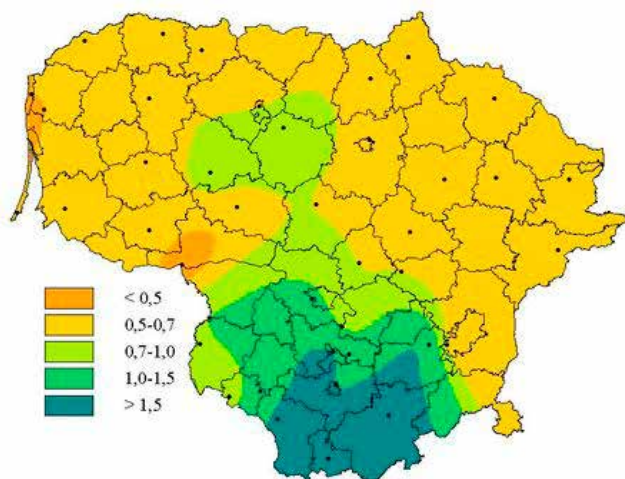
Vos keletą kartų iškrito sniegas, kurį sėkmingai plovė ir naikino lietūs, dažnas svečias Lietuvoje visu žiemos laikotarpiu.

Nepakankamas gegužės mėn. kritulių kiekis ir didesnė už normą saulės spindėjimo trukmė buvo palankus fonas sausringų sąlygų susidarymui.

Rizikos	kruša, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai
Apdraustas plotas, ha	64.539,15
Draudimo įmokos, €	1.446.492,56
Draudimo suma, €	35.390.669,04
Draudimo išmokos, €	33.900,68
Vid. hektaro vertė, €	548
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.488.929,02

Birželio 1 d. sausra užfiksuota Klaipėdos, Neringos, Telšių, Laukuvos, Raseinių, Dotnuvos, Panevėžio, Biržų stotyse. Birželio 2–4 dienomis sausros kriterijų vėl pasiekė Palangoje, Šilutėje ir Šiauliuose. Respublikos teritorija tarsi pasidalijo į tris dalis: didžiausia nuo pajūrio iki Biržų–Panevėžio ir Raseinių–Kėdainių – sausra; juosta nuo Lazdijų–Kybartų iki Utenos–Dūkšto, kur drėgmės pakanka; ir pats rytinis šalies pakraštys, kur viršutinis dirvos sluoksnis irgi jau sausas.

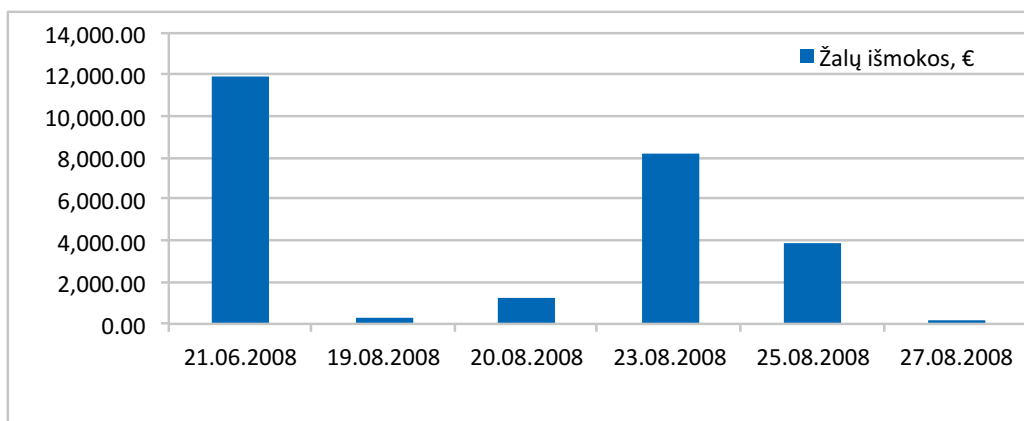
Gegužės 26 d. prasidėjusi sausra išplito į didesnę šalies dalį, tačiau stichinės sausros kriterijaus (kai HTK mažesnis nei 0,5 nenutrūkstamai išsilaiko vieną mėnesį) nepasiekė. Sausros nepaliesti liko tik kai kurie pietiniai (Lazdijų, Varėnos) ir rytiniai (Ignalinos, Vilniaus) rajonai. 16–20 dienų sausra tęsėsi Biržų, Kėdainių, Neringos, Panevėžio, Raseinių, Šilalės ir Telšių savivaldybėse, 25 dienas – Klaipėdos miesto ir Jurbarko rajono savivaldybėse. Birželio 19 d. gausiai palijus, sausra atsitraukė iš beveik visos šalies teritorijos. HTK mažesnis už 0,5 liko tik Jurbarko sav. ir Klaipėdos mieste.

Tokios liūtys, kurios užklupo mūsų šalį rugpjūčio 16-osios naktį, nėra dažnos, bet pasitaiko kasmet. Praėjusio šeštadienio gausaus lietaus zona apėmė ne tik pietinius rajonus, bet išplito po Vidurio bei Rytų Lietuvą. Smarkiausia liūtis buvo Ukmergėje, kur mažiau nei per 3 valandas iškrito 45 mm lietaus. Per panašų laikotarpį Anykščių VMS prilijo 36 mm, Ustukių VMS 30 mm, Kaune per naktį – 31 mm. Liūtinį lietų lydėjo perkūnijos, o Lazdijuose ir škvalas (16 m/s).

Pietinio ciklono viešnagė virš Lietuvos truko neilgai – vos pusę paros (tik pajūryje ilgiau – beveik dvi paras), bet ir šio laiko pakako smarkiam lietaui susiformuoti.

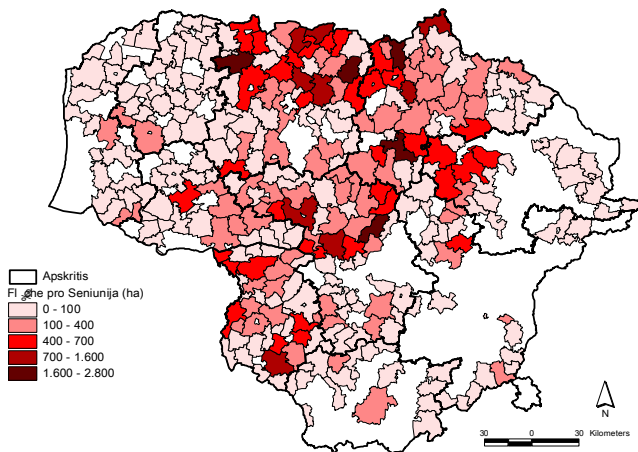
Pranešimo laikas – žalų išmokos

Neįprastai šilta žiema nesukėlė daug rūpesčių žemdirbiams, iššalimo žalos registruotos tik kelios ir draudimo išmoka tesiekė 8 tūkst. eurų, o didžioji draudimo išmokų suma buvo išmokėta žemdirbiams

dėl liūčių padarytų nuostolių pasėliams. 2008 m. krušos registruotos tik pavienės ir nepridarė ūkininkams daug bėdos.

Apdraustas plotas, ha

Susirinkimai

2008 m. vasario 26 d. Lietuvos žemės ūkio universitete (Kauno r.) vyko pirmoji pasėlių apsidraudusių žemdirbių sueiga. Iš 262 pasėlių apsidraudusių žemės ūkio veiklos subjektų į bendrovės „Vereinigte Hagel“ iniciatyva šauktą sueigą atvyko 25 aktyviausi žemdirbiai. Į Pasėlių draudimo koordinavimo tarybą jie išrinko du atstovus (Kėdainių r. Vermenos ŽŪB vadovą Albertą Šilkaitį ir Kupiškio r. ūkininką, Lietuvos ūkininkų sąjungos vicepirmininką, Žemės ūkio rūmų Grūdų komiteto pirmininką Zigmą Aleksandravičių), kuriems pavedė rūpintis draudimo sąlygų ir siūlomo draudžiamų rizikų paketo pildymo ir tobulinimo klausimais.

Pasėlių draudimo koordinavimo taryba

2008 m. kovo 4 d. Žemės ūkio ministerijoje įvyko pirmasis Pasėlių draudimo koordinavimo tarybos posėdis, kuriame dalyvavo trys pasėlių draudimo veikla suinteresuotos pusės – žemdirbiai, valstybės atstovai ir draudikai. Posėdyje Tarybos pirmininke išrinkta žemės ūkio ministrė prof. dr. K. Prunskienė, o jos pavaduotoju – dr. G. Radzevičius., aptarti Tarybos darbo organizavimo klausimai, pateikta informacija apie draudimo produktų pasikeitimus, numatyti neatidėliotini Tarybos darbai.

2008 m. balandžio 4 d. Lietuvos žemės ūkio universitete (Kauno r.) vyko antrasis Pasėlių draudimo koordinavimo tarybos posėdis. Lygiomis dalimis iš žemdirbių, valstybės pareigūnų ir draudikų atstovų sudarytai Tarybai pirmininkavo žemės ūkio ministrė prof. dr. Kazimiera Prunskienė. Posėdyje aptartos pasėlius

apsidraudusių žemdirbių galimybės tapti bendrovės bendraturčiais bei draudimo rizikų paketo taikymas bulvininkystėje ir daržininkystėje. Nuspręsta, kad kitais derliaus metais šalies žemdirbiai galės tapti pasėlių draudimo bendrovės bendraturčiais.

„VH Lietuva“ darbuotojai

2007 m. lapkričio 9 d. Aleksandro Stulginskio universiteto IV rūmų patalpose naujai įsteigtas skyrius oficialiai pradeda savo veiklą. Nuo lapkričio pradžios Algimantas Navickas pradėjo dirbti kaip konsultantas, o kitų metų gegužės 14 d. perima skyriaus Lietuvoje vadovo pareigas. Vadovas tampa atsakingas už pačio skyriaus veiklos plėtrą bei pasėlių draudimo darbus Lietuvoje.

Nuo „pirmų valandų“ kartu su Algimantu Navicku „Vereinigte Hagel“ filiale dirbo ir Toma Rickevičienė, kuri aktyviai dalyvavo filialo plėtroje. Iš pradžių ji bendrovėje dirbo konsultante, glaudžiai tarpininkavo tarp filialo ir centrinės „Vereinigte Hagel“ būstinės Gysene, sprendė administravimo proceso klausimus. Nuo 2008-05-10 eina filialo „VH Lietuva“ vadovo pavaduotojos pareigas.

Įkūrus „Vereinigte Hagel“ filialą į „VH Lietuva“ kolektyvą įsitraukė ir regioniniai draudimo vadovai dr. Regina Romaneckienė, Zita Liubartienė, Martynas Rusteika bei Sigutis Jundulas, kurie visomis jėgomis kibo į pardavimų tinklo kūrimą, žalių ekspertų paiešką bei kiekvieno regiono plėtrą.

Dr. Regina Romaneckienė buvo viena iš pirmųjų žalių ekspertų, kuri dalyvavo pirmuosiuose mokymuose, administravo filialo veiklą biure, o nuo 2009 m. tapo Vidurio Lietuvos (buv. Kauno) regiono draudimo vadove.

Zita Liubartienė atsakinga už Aukštaitijos (buv. Panevėžio), Sigutis Jundulas – už Pietų Lietuvos (buv. Marijampolės) (dirbo iki 2013-12-31), o Martynas Rusteika – Žemaitijos (buv. Šiaulių) draudimo regiono plėtrą.

Aistė Laudanskė (buv. Jurkevičiūtė), tuo metu studijavusi Aleksandro Stulginskio universitete, į „VH Lietuva“ biurą atėjo atlikti praktikos ir čia liko dirbti kaip nuolatinė darbuotoja iki 2009 m. rugpjūčio pabaigos.

„Ne kartą esu girdėjęs nuomonių, jog sumokame gal ir per daug, bet mums tai apsimoka“, – įsitikinęs Voniškių žemės ūkio bendrovės vadovas Henrikas Braškys. Jo vadovaujama bendrovė verčiasi ir gyvulininkyste, ir augalininkyste. Augina apie 800 ha kviečių, apie 350 ha rapsų, šiek tiek mažiau ankštinių augalų bei kukurūzų, turi pievų bei ganyklų, laiko karves. Henriko Braškio nuomone, iš draudimo neužsidirbsi: „Čia nėra jokio pelno siekimo. Draudžiame riziką. Apsidraudžiame nuo nelaimių, kurios tyko čia pat už kampo – juk per naktį gali likti be nieko. Kaip sudegęs. Derliaus nėra ir bankrotas – iš karto! Iš ko mokėti atlyginimus, kaip padengti visus kitus įsipareigojimus? Draudimas nuo to apsaugo. Nepadengia visų nuostolių, bet bent jau nestovi basas“.

2008/2009 M. SEZONAS

Produktas

Siūlomas bendras augalų produkcijos draudimo paketas, kuris apima visas draudžiamas rizikas: kruša, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra. Draudžiami žieminiai kviečiai, žieminiai miežiai, žieminiai kvietrugiai, žieminiai rapsai, rugiai, vasariniai kviečiai, vasariniai miežiai, vasariniai kvietrugiai, vasariniai rapsai, avižos, kukurūzai, cukriniai runkeliai ir bulvės. 2009 m. derliaus pasėlius Lietuvos žemdirbiai gali apsidrausti nuo keturių rizikų – iššalimo (peržiemojimo rizikų), krušos, liūtis ir sausros. Nuo visų rizikų draudžiama kartu, rizikos neskaidomos.

Pasėlių draudimas apima tik kiekybinius derliaus praradimus.

Susirinkimai

Vokietijoje 2009 m. gegužės 19 d. Lietuvos apsidraudusių žemdirbių atstovai lankėsi Vokietijoje ir dalyvavo įgaliotinių susirinkime Gysene.

Gegužės 12–15 d. „Vereingte Hagel“ atstovai lankė Lietuvos sodininkus, uogų ir daržovių augintojus ir aptarė šio draudimo poreikį bei galimybes.

Pasėlių draudimo koordinavimo taryba. 2009-04-07 Žemės ūkio ministerijoje vykusiame Pasėlių draudimo koordinavimo tarybos posėdyje nauju Tarybos pirmininku išrinktas Kazys Starkevičius, jo pavaduotoju – Aušrys Macijauskas, pristatyti Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos (KPP) įgyvendinimo taisyklių pakeitimai dėl privalomojo draudimo. Tarybos nariai supažindinti su ministerijos vadovybės sprendimu, priimtu atsižvelgus į žemdirbių savivaldos organizacijų siūlymus ir siekiant supaprastinti reikalavimus ES investicinei paramai gauti, netaikyti

Rizikos	kruša, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai
Apdraustas plotas, ha	106.526,15
Draudimo įmokos, €	2.677.663,23
Draudimo suma, €	47.223.847,61
Draudimo išmokos, €	220.252,18
Vid. hektaro vertė, €	443
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.553.307,44

Gruodžio 7 d. – apsidraudusių žemdirbių susirinkimas.

privalomo pasėlių draudimo reikalavimo pareiškėjams, siekiantiems paramos pagal KPP investicines priemones „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ bei „Žemės ūkio valdų modernizavimas“, kai prašomos paramos suma yra ne didesnė kaip 150 tūkst. Lt. Posėdyje taip pat analizuotos Hidrometeorologijos tarnybos galimybės nustatant žemės ūkio sektoriui gamtos reiškinių padarytą žalą bei informuojant žemdirbius apie numatomus nepalankius reiškinius, aptarta elektroninio laukų įbraižymo raida.

2009-04-22 siekdamas efektyvesnės Pasėlių draudimo koordinavimo tarybos veiklos, žemės ūkio ministras

įsakymu Nr. 3D-267 patvirtino darbo grupę, kuri analizuos, teiks siūlymus ir galimus sprendimus pasėlių draudimo klausimais. Tikimasi, kad sudaryta darbo grupė,

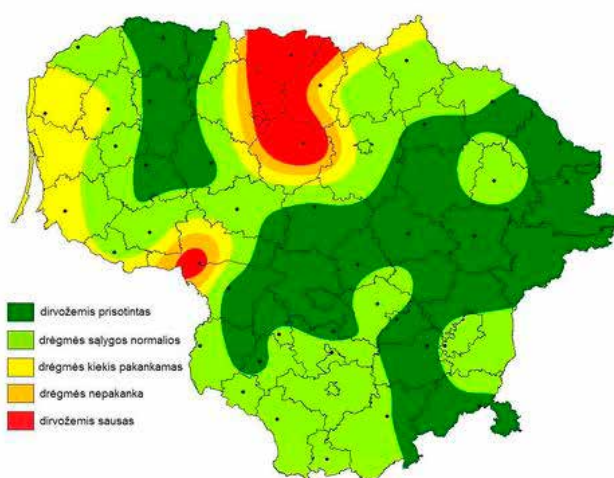
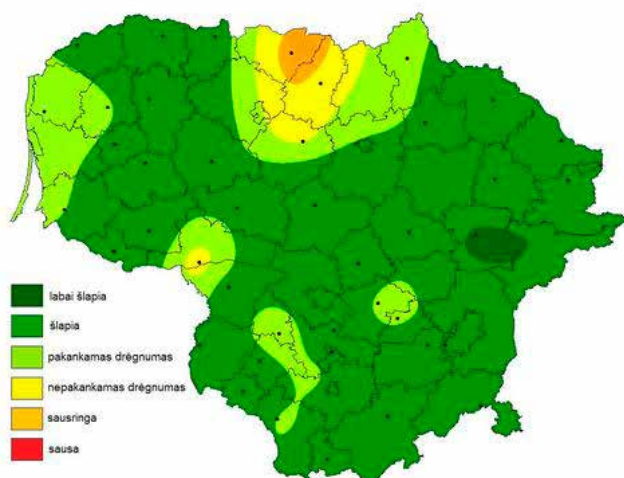
kaip ir pati Taryba išlaikanti trišalį žemdirbių, valstybės ir draudikų atstovavimą, leis operatyviau Tarybai reaguoti sprendžiant pasėlių draudimo klausimus.

Meteorologinės sąlygos

Antrąjį liepos dešimtadienį oro temperatūra buvo apie 2 °C aukštesnė už normą. Kritulių irgi netrūko, tik dvi dienos buvo be lietaus. Tik vakariniuose šalies rajonuose kritulių iškrito mažiau nei dešimtadienio norma, kitur jų kiekis gerokai ją viršijo. Liepos 16 ir 19 d. kai kuriuose matavimo punktuose užfiksuoti pavojingi lietūs (kai per 12 valandų ir mažiau prilijo 15 mm ir daugiau).

Pagal automatinių agrometeorologijos stočių duomenis, 20 cm gylyje drėgmės perteklius buvo rytinėje ir

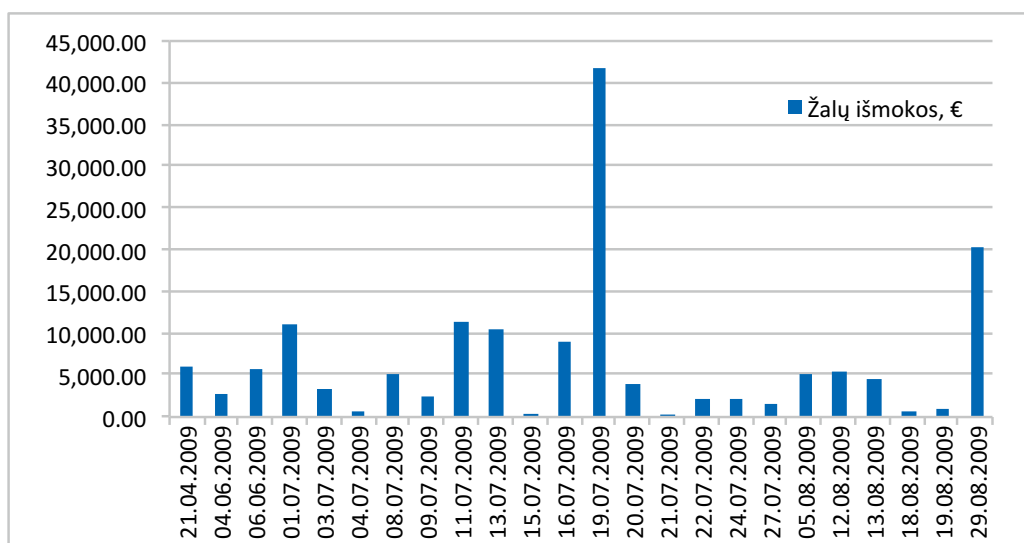
pietrytinėje Lietuvos dalyje, o Radviliškio ir Joniškio savivaldybėse dešimtadienio pabaigoje ir Jurbarko savivaldybėje jos šiek tiek trūko. Šį dešimtadienį buvo fiksuojamas drėgmės trūkumas ir Biržų savivaldybėje, tačiau po liepos 19 d. iškritusio gausaus lietaus situacija pasitaisė. Joniškio, Jurbarko ir Plungės savivaldybėse drėgmės trūko ir 50 cm gylyje, o 1 m gylyje drėgmės visur buvo pakankamai.

Drėgmės sąlygos Lietuvoje pagal Selianinovo hidroterminį koeficientą 2009-07-21

Dirvos drėgmė 20 cm gylyje 2009-07-21

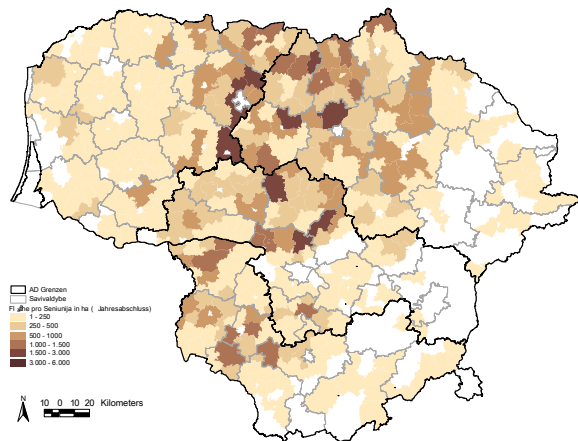
Pranešimo laikas – žalų išmokos

2009 m. žalų atžvilgiu buvo ramūs, registruoti keli krušos, iššalimų bei liūčių pranešimai. Šiais metais itin išsiskiria

liepos bei rugpjūčio mėnesiais praėjusios liūtys, kurios atnešė didesnius nuostolius žemdirbiams.

Apdraustas plotas, ha

„VH Lietuva“ darbuotojai

2009 m. birželį prie „VH Lietuva“ prisijungė Kristina Schindler (buv. Bacytė), kuri nuo 2008 m. birželio mėn. Vokietijoje, „Vereinigte Hagel“ būstinėje Gysene, dirbo tiek su Vokietijos, tiek su kitų šalių atstovybėmis. Šiuo metu dirba kaip biuro vadovė.

.....
Šiaulių rajone ūkininkaujantis Raimundas Juknevičius neturi didelių pasėlių plotų – dirba per 150 ha žemės. Augina javus, rapsus ir ankštinius augalus. Pasėlių draudimu naudojasi jau ketverius metus ir per šį laikotarpį nė karto nėra kreipęsis į draudimo bendrovę dėl patirtos žalos.

„Aš galiu mokėti draudimo bendrovei kiekvienais metais, jeigu tik ji garantuotų, kad jokių nelaimių nenutiks, – apie draudimo išmokas svarsto R. Juknevičius. – Draudimas ūkininkui tik kompensuoja patirtą žalą, bet net ir objektyviausiai apskaičiuotos išmokos nepadengs tavo sugaišto laiko ir išlieto prakaito. Taip ir turi būti. Jeigu ūkininkas užsidirbtų iš draudimo, sistema taptų ydinga“.

.....

2009/2010 M. SEZONAS

Produktas

2010 derliaus metams pakeičiamos draudimo sąlygos ir bendras augalų produkcijos paketas išskaidomas į tris draudimo paketus:

- Secufarm® LT 2* (kruša, liūtis),
- Secufarm® LT 3 (kruša, liūtis, iššalimas),
- Secufarm® LT 4 (kruša, liūtis, iššalimas, stichinė sausra).

* Secufarm® – produkto linijos pavadinimas, LT – šalies indeksas, 4 – apdraustų rizikų skaičius

Kiekvieną augalų grupę galima drausti atskirai. Draudimo bendrovė pradeda drausti ir ekologinius pasėlius, tačiau tik nuo krušos ir liūtis. Nuo 2010 m. draudžiant bulves apdraudžiami ir kokybiniai derliaus praradimai.

Kiekvienai augalų grupei draudėjas gali pasirinkti norimą draudimo paketą. Išimtis yra taikoma tik ankštiniams, jie draudžiami tik nuo krušos.

Politiniai sprendimai

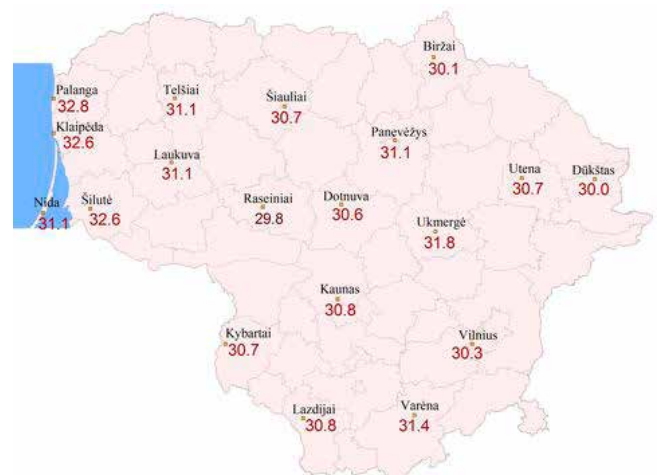
Įsigaliojo žemės ūkio ministro Kazio Starkevičiaus 2009 m. rugpjūčio 7 d. įsakymas Nr. 3D-556. Jame numatyta

Meteorologinės sąlygos

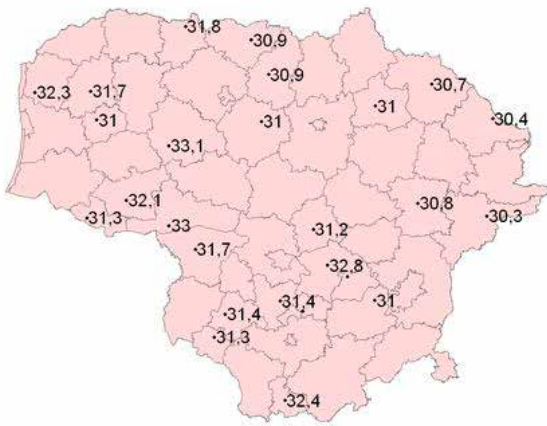
Liepos 13 d. termometrams rodant 30–33 laipsnių oro temperatūrą, trečią dieną iš eilės pajūryje ir kai kur Žemaitijoje vėl buvo viršyti šio laikotarpio temperatūros rekordai. Vakarop karštį nuslopino ir atnešė gaivos nuo Baltarusijos priartėję galingi debesys ir prapliupę gausiais lietumis. Deja, lietaus kluvo ne visur – daugiau šalies pietiniams ir vakariniams regionams. Ypač smarkiai pliaupė Lazdijuose (54 mm/12 val.) ir Babtuose (59 mm/9 val.), o tai jau stichinis meteorologinis reiškinys.

Rizikos	kruša, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai augalai
Apdraustas plotas, ha	77.944,12
Draudimo įmokos, €	1.565.967,99
Draudimo suma, €	50.684.430,86
Draudimo išmokos, €	4.447.637,17
Vid. hektaro vertė, €	650
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.591.761,87

nebetaikyti privalomo pasėlių draudimo reikalavimo pareiškėjams, dalyvaujantiems Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos investicinėje priemonėje „Žemės ūkio valdų modernizavimas“.

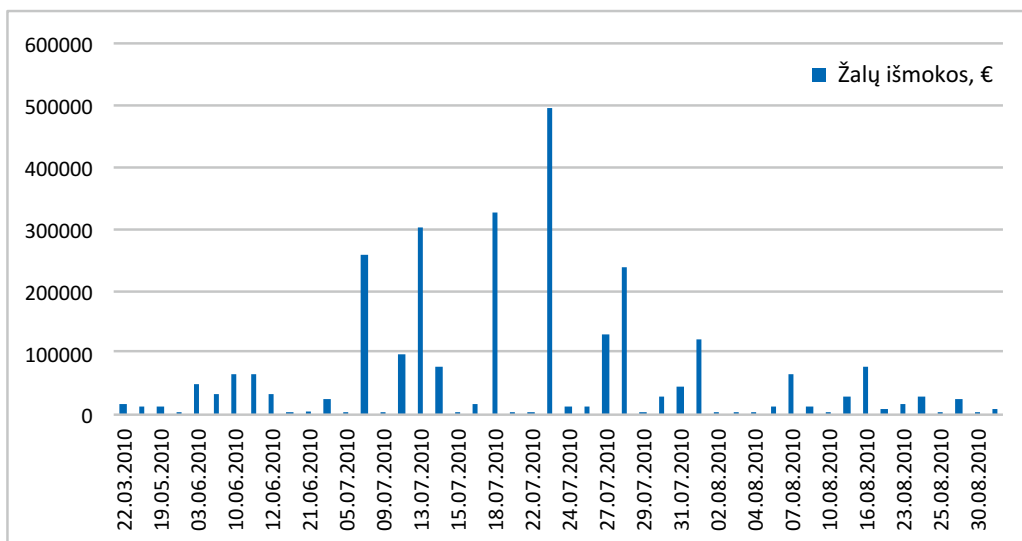
2010 m. liepos 13 d. aukščiausia oro temperatūra meteorologijos stotyse

2010 m. liepos 13 d. aukščiausia oro temperatūra agrometeorologijos stotyse

Akivaizdu, kad šiuo metu Lietuva pateko į drėgnųjų subtropikų zoną. Vidutinių platumų orų, prie kurių mes esame pripratę, teks palaukti iki sekmadienio. Tiesa, iš vakarų atsikukę srautai sekmadienio popietę pirmiausia atgaivins (ir vėl su vasaros liūtimis, perkūnijomis, gūsingais vėjais) pajūrio bei Žemaitijos gyventojus. Pirmadienio naktį tokie orai jau numatomi šalies centrinuose rajonuose, o dieną alinantys karščiai pasitrauks ir iš Aukštaitijos. Nuskriaustas liks tik rytinis šalies regionas – čia temperatūra dar gali viršyti 30 laipsnių. Vis dėlto kitos savaitės pradžioje jau atsiveiksime su subtropikais – stos ramesni, vėsesni ir beveik be lietaus orai.

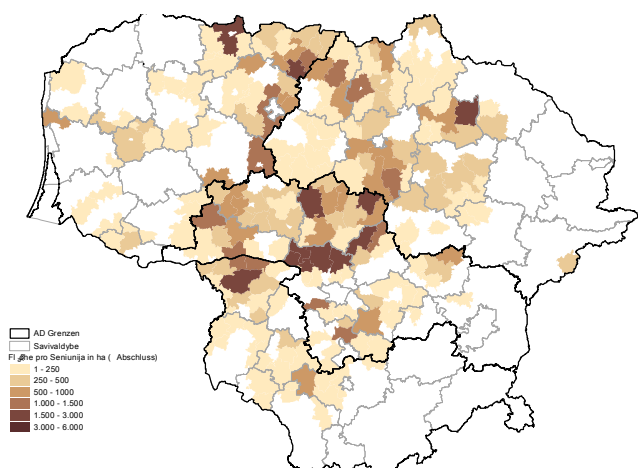
Pranešimo laikas – žalų išmokos

2010 m. buvo nepalankūs ūkininkams. Po keletos neįprastai šiltų žiemų 2010-ųjų žiema iškrėtė pokštą. Nevienodas sniego dangos storis ir spustelėjęs šaltukas pridarė žemdirbiams nuostolių. Draudimo bendrovė išmokėjo 1,6 mln. eurų draudimo išmokų ūkininkams, patyrusiems iššalimo žalas. Vasara taip pat neleido nei žemdirbiams, nei draudimo bendrovės darbuotojams

atsipūsti. Dėl vasaros karščių bei dažnų liūčių vasarinių rapsų pasėliai buvo priploti prie žemės ir didžioji derliaus dalis tiesiog supuvo. Šiais metais žemdirbiai galėjo įsitikinti pasėlių draudimo reikšme, nes draudimo išmokos kartais siekė net iki 95 proc. nuo draudimo sumos.

Apdraustas plotas, ha

„VH Lietuva“ darbuotojai

Nuo 2009 m. netiesiogiai prie „VH Lietuva“ kolektyvo prisijungė žalių revizorius Henning'as Ropeter'is, kuris padeda Lietuvos žalių ekspertams teisingai ir kruopščiai įvertinti pasėliams padarytas žalas.

Alfredo Bardausko nuomone, problema yra valdžia, o ne draudimas. Kaip žinia, 50 proc. įmokos kompensuoja valstybė. „Ir tai turėtų būti puiki paskata draustis, bet... – nutęsia vyras. – Sistema yra tokia: ūkininkas sumoka 100 proc. įmoką pasėlių draudimo bendrovei, o pusę įmokos ūkininkui kompensuoja Nacionalinė mokėjimo agentūra. Kada nors“. Įmokos ūkininkams kompensuojamos labai vangiai.

„Kad ir šiemet – dabar jau spalio, o nesu gavęs kompensacijos už praėjusius metus... Taigi, ūkininko lėšos išsaldomos mažiausiai metams. Aš įsivaizduoju, kad niekas neskubėjo kompensacijų mokėti ir pačiai pasėlių draudimo bendrovei, kuri negavusi kompensacijų už įmokas privalėjo atsiskaityti su ūkininkais už jau įvykusias žalas“, – svarsto A. Bardauskas.

2010/2011 M. SEZONAS

Produktas

Draudimo bendrovė, atsižvelgdama į žemdirbių reikalavimus ir sudėtingą liūtis bei audros rizikų atskyrimą, ūkininkams pasiūlo pasėlius drausti dar nuo vienos rizikos – audros. Kinta draudimo paketų struktūra bei pavadinimai:

- Secufarm® LT 3* (kruša, audra, liūtis),
- Secufarm® LT 4 (kruša, audra, liūtis, iššalimas),
- Secufarm® LT 5 (kruša, audra, liūtis, iššalimas, stichinė sausra).

*Secufarm® – produkto linijos pavadinimas, LT – šalies indeksas, 4 – apdraustų rizikų skaičius

Kiekvieną augalų grupę galima drausti atskirai. Toliau draudžiami ekologiniai pasėliai nuo krušos, audros ir liūtis. Bulvėms galioja ir kokybinis draudimas.

Kiekvienai augalų grupei draudėjas gali pasirinkti norimą draudimo paketą. Išimtis yra taikoma tik ankštiniams, jie draudžiami tik nuo krušos.

Politiniai sprendimai

2011 m. pavasarį pasėlių draudimo bendrovė daržovių, vaisių ir uogų augintojams siūlo draudimo paketus, kurie kompensuos dėl nepalankių orų patirtus auginamo

Rizikos	kruša, audra, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai augalai, vaisiai ir daržovės
Apdraustas plotas, ha	269.636,59
Draudimo įmokos, €	9.395.936,78
Draudimo suma, €	233.129.463,55
Draudimo išmokos, €	18.388.917,05
Vid. hektaro vertė, €	864
Deklaruotas draustinis plotas, ha	1.622.663,60

derliaus kiekybinius ir kokybinius nuostolius.

Nuo 2011 m. pastovioji pasėlių atsėjimo išmoka nuo 20 proc. padidinama iki 25 proc.

Susirinkimai

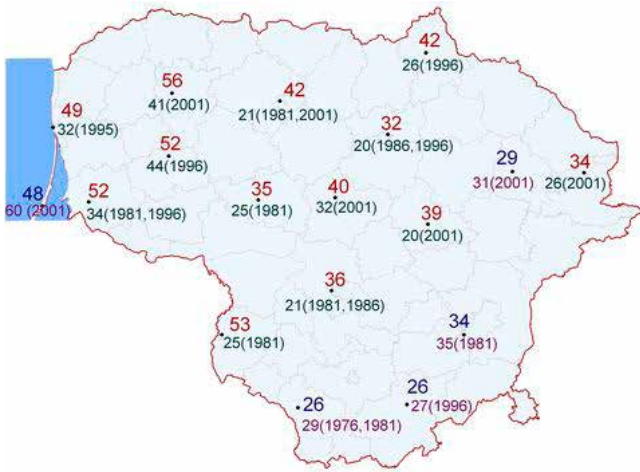
2011-04-18–23 Vokietijos (Berlyno ir Hanoverio) ekspertai padeda reguliuoti iššalimo žalas Lietuvoje – sulaukus beveik 1000 žalų pranešimų ir iššalus dideliems pasėlių plotams, sulaukta pagalbos iš Vokietijos. Drauge atvyko Yonne Buschor (Šveicarijos perdraudimo bendrovės „Scor“ atstovė), „Vereinigte Hagel“ žalų skyriaus vadovas Michael'is Lösche ir revizorius Henning'as Ropeter'is, kurie padėjo žalų ekspertams. Mėnesio viduryje jiems į pagalbą atskubėjo ir kolegos iš Vokietijos – ne tik patarė, kaip organizuoti darbus, padėjo vertinti, bet ir tikrino darbo kokybę.

vidutinė oro temperatūra buvo 2,3–4,4 °C (daugelyje rajonų 1–2,5 °C aukštesnė nei vidutinė daugiametė, pajūryje – artima jai).

Gruodžio mėnesį vyravo šaltoki orai. Daugelyje rajonų buvo tik 1–3, pajūryje 5–6 atodrėkio dienos. Žemiausia oro temperatūra daugelyje rajonų buvo -13...-19 °C, pietiniuose ir vietomis centriniuose bei šiauriniuose rajonuose nukrito iki -20...-25 °C, Kybartuose iki -26 °C. Mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo -4,9...-7,8 °C (4–6 °C žemesnė nei vidutinė daugiametė).

Meteorologinės sąlygos

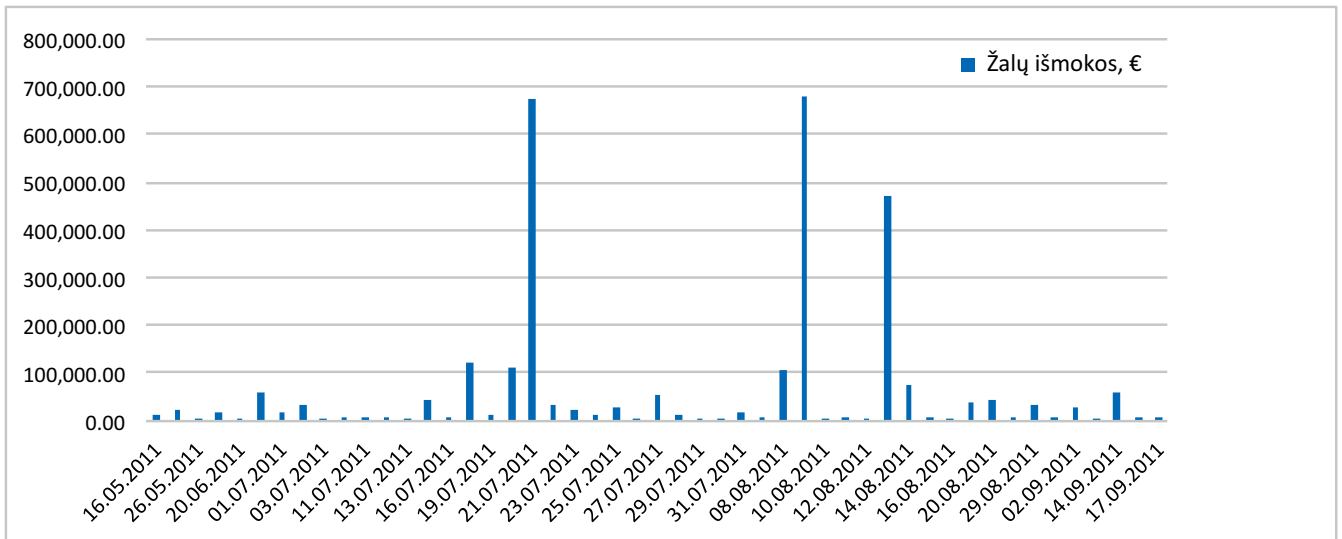
Didesnę 2010-ųjų metų lapkričio mėnesio dalį vyravo neįprastai šilti šiam metų laikui orai. Aukščiausia oro temperatūra užregistruota antrąjį dešimtadienį, ji siekė 11–15 °C ir daug kur viršijo iki šiol buvusius aukščiausios temperatūros rekordus. Nuo lapkričio 26 d. orai atšalo, paros vidutinė oro temperatūra tapo neigiama. Mėnesio

Gruodžio 31-ąją sniego dangos storis didesnėje Lietuvos dalyje buvo didžiausias per paskutinius 50 metų.

Vasario mėn. vidutinė oro temperatūra buvo -5,5–9,6 °C (2,5–4 °C žemesnė nei vidutinė daugiametė). Aukščiausia oro temperatūra užregistruota pirmąjį dešimtadienį ir siekė +3-6 °C. Žemiausia mėnesio oro temperatūra daugelyje rajonų nukrito iki -21–26 °C, pajūryje – iki -18–19 °C.

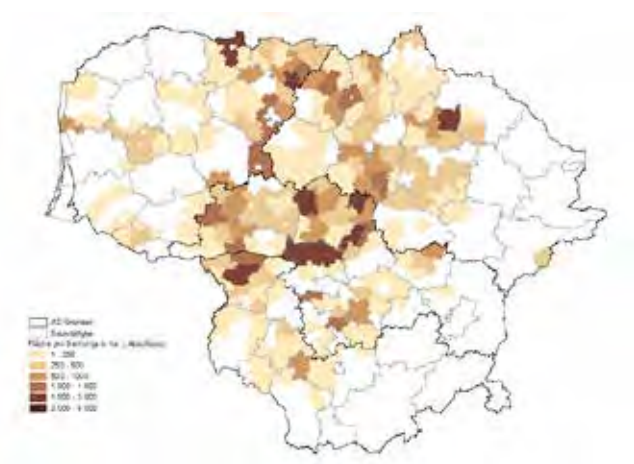
Pranešimo laikas – žalų išmokos

Po neįprastai šilto lapkričio mėnesio gruodis nustebino šalčiu, po šiltoko sausio mėnesio – vėl šaltas vasario mėnuo. Tokia orų permaina sunaikino didžiąją dalį

žeminių pasėlių. Lietuvos žemdirbiai patyrė didelius nuostolius, draudimo bendrovė išmokėjo per 15 mln. eurų draudimo išmokų.

Apdraustas plotas, ha

„VH Lietuva“ darbuotojai

Nuo 2011 m. gegužės mėn. prie „VH Lietuva“ kolektyvo prisijungė Rasa Petraitytė, perėmusi dalį administravimo darbų. Šiandien daugiausiai laiko skiria žalų pranešimų administravimui, vykdo žalų ekspertų darbo bei dokumentų kontrolę.

.....

Ūkininkas Jonas Žotkevičius per dešimtį draudimo sezonų yra pateikęs 18 pranešimų dėl žalų ir kiekvieną kartą sulaukė teisingo žalos įvertinimo. „Atsiskaitymai nevelavo net ir tada, kai porą metų iš eilės 100 proc. iššalo visi pasėliai“, – prisimena ūkininkas.

.....

2011/2012 M. SEZONAS

Produktas

Viskas lieka kaip ir praėjusiais metais, draudimo paketų struktūra bei pavadinimai nesikeičia:

- Secufarm® LT 3* (kruša, audra, liūtis),
- Secufarm® LT 4 (kruša, audra, liūtis, iššalimas),
- Secufarm® LT 5 (kruša, audra, liūtis, iššalimas, stichinė sausra).

*Secufarm® – produkto linijos pavadinimas, LT – šalies indeksas, 4 – apdraustų rizikų skaičius

Kiekvieną augalų grupę galima drausti atskirai, išskyrus aliejinius augalus, jie draudžiami tik kartu su javais. Draudžiami ir ekologiniai pasėliai, tačiau tik nuo krušos, liūtis ir audros. Bulvės draudžiamos tiek nuo kiekybinių, tiek ir nuo kokybinių derliaus praradimų.

Politiniai sprendimai

Keičiasi draudimo įmokų kompensavimo tvarka: nuo šiol ūkininkai moką visą 100 proc. draudimo įmokos, o 50 proc. išlaidų valstybė kompensuoja kiekvienam apsidraudusiajam atskirai. Anksčiau ūkininkai mokėjo tik pusę įmokos, o už jų nepriemoką kompensacijas gaudavo draudimo bendrovė tiesiogiai po metų.

Kinta ir tarifai. Tarifai už iššalimo riziką padidėja iki 2,6 karto.

2011-10-04 Žemės ūkio ministerijos vadovybė susitiko su vienintelės Lietuvoje pasėlius draudžiančios Vokietijos bendrovės „Vereinigte Hagel“ atstovais ir aptarė numatomus pasėlių draudimo sistemos pakeitimus.

- Rapsus galima drausti tik kartu su javais. Javus, bulves ir kitas kultūras galima drausti atskirai, tačiau

Susirinkimai

2012-12-11 „VH Lietuva“, kaip ir kasmet, gruodžio mėnesį organizuoja Lietuvos apsidraudusių žemdirbių susivienijimo susirinkimą. Jo metu išrinktas naujas Lietuvos žemdirbių regioninio susivienijimo pirmininkas

Rizikos	kruša, audra, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai augalai, vaisiai ir daržovės
Apdraustas plotas, ha	125.595,01
Draudimo įmokos, €	3.408.220,69
Draudimo suma, €	88.769.580,56
Draudimo išmokos, €	850.518,99
Vid. hektaro vertė, €	707
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.704.797,69

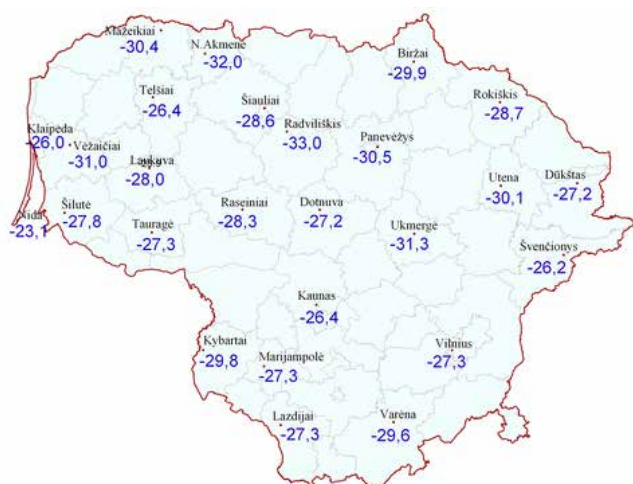
didžiausius nuostolius atnešančius rapsus draudikai draudžia tik kartu su javais.

- Jeigu praėjusiais metais pastovioji pasėlių atsėjimo išmoka buvo 25 proc., tai šiemet norint atsėti pasėlius jau galima pasirinkti 15 arba 25 proc. išmoką.
- Pasėlių išgulimo padaryta žala nebus draudžiama (išskyrus javus).
- Nebus draudžiama ir stovinčio vandens padaryta žala, kuri aktualiausia bulvių augintojams.

2011-10-25 į Žemės ūkio ministeriją aptarti pasėlių draudimo įmokų dalinio kompensavimo klausimų atvyko ūkininkų ir žemės ūkio bendrovių bei Žemės ūkio rūmų atstovai. Atsižvelgiant į valstybės biudžeto galimybes, pasėlių draudimo įmokos bus kompensuojamos ne 50 proc., o „iki 50 proc.“

ir apsidraudusių žemdirbių atstovas Pasėlių draudimo koordinavimo taryboje – Alfredas Bardauskas.

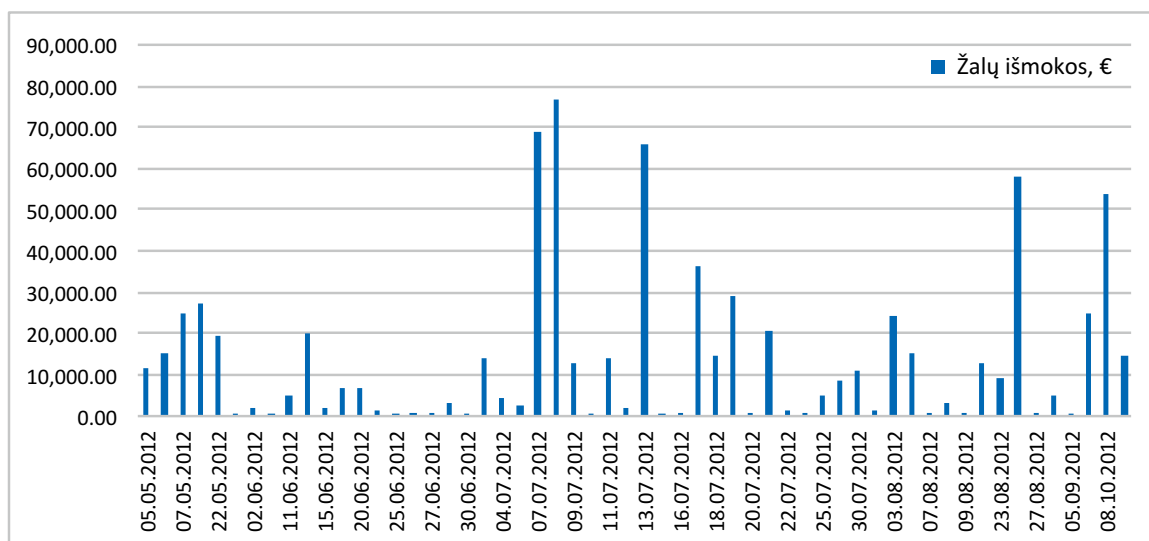
Meteorologinės sąlygos

2012 m. vasario 2–5 d. į Lietuvą įsiveržus arktinės kilmės oro masei, temperatūra naktimis vietomis nukrito iki $-30,0$ – $-33,0$ °C. Pasiektas stichinio meteorologinio reiškinio – speigo rodiklis. Šaltos buvo ir dienos – aukščiausia temperatūra neviršijo -16 – -20 °C, pajūryje -13 – -17 °C.

Žemiausia temperatūra vasario 5 d. naktį.

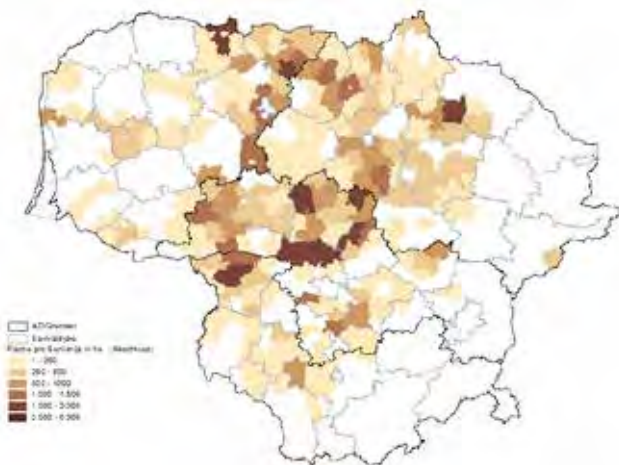
Pranešimo laikas – žalų dienos

2012 m. gana ramūs žemdirbiams bei draudimo bendrovei. Pasitaikė tik pavienės iššalimo žalos, bet išsiskyrė liepos mėnesio liūtys, pridariusios daugiausia nuostolių bulvių pasėliuose. Pasėliai skaudžiai nukentėjo

nuo krušos, kuri pasėlius suniokojo prieš pat derliaus nuėmimą.

Apdraustas plotas, ha

Pastaraisiais metais Voniškių žemės ūkio bendrovė apdraudė beveik 1350 ha pasėlių ploto. Pasak bendrovės vadovo Henriko Braškio, ŽŪB laukai yra prie Nemuno – tokioje zonoje, kur stichinės nelaimės užklumpa nuolat. „Jeigu jau lyja, tai pas mus – dvigubai. Kruša mūsų pasėlius ypač myli: per septynerius metus tik metai be ledokšnių. Išmuša net iki 75 proc. visų pasėlių. Tik per pastaruosius porą metų kruša šiek tiek apimusi“, – apie žemės ūkio augalų auginimo rizikas užsimena H. Braškys.

Kiekvienais metais žemės ūkio bendrovė patiria po vieną ar kelias žalias, išskyrus 2014 ir 2015 m. Iš viso „VH Lietuva“ užregistravo 24 žalų pranešimus per visą 10 metų šios žemės ūkio bendrovės draudimo istoriją.

2012/2013 M. SEZONAS

Produktas

Suteikiama galimybė pasėlius apdrausti tik nuo krušos. Kitų draudimo paketų struktūra bei pavadinimai nesikeičia:

- Secufarm® LT 1* (kruša),
- Secufarm® LT 3 (kruša, audra, liūtis),
- Secufarm® LT 4 (kruša, audra, liūtis, iššalimas),
- Secufarm® LT 5 (kruša, audra, liūtis, iššalimas, stichinė sausra).

*Secufarm® – produkto linijos pavadinimas, LT – šalies indeksas, 4 – apdraustų rizikų skaičius

Kiekvieną augalų grupę galima drausti atskirai, išskyrus aliejinius augalus, jie draudžiami tik kartu su javais. Draudžiami ir ekologiniai pasėliai, tačiau tik nuo krušos, liūtis ir audros. Bulvės draudžiamos tiek nuo kiekybinių, tiek ir nuo kokybinių derliaus praradimų, draudžiant bulves tik nuo krušos, kokybinis draudimas yra pasirinktinis.

Kiekvienai augalų grupei draudėjas gali pasirinkti norimą draudimo paketą. Išimtis yra taikoma tik ankštiniams, jie draudžiami tik nuo krušos.

Meteorologinės sąlygos

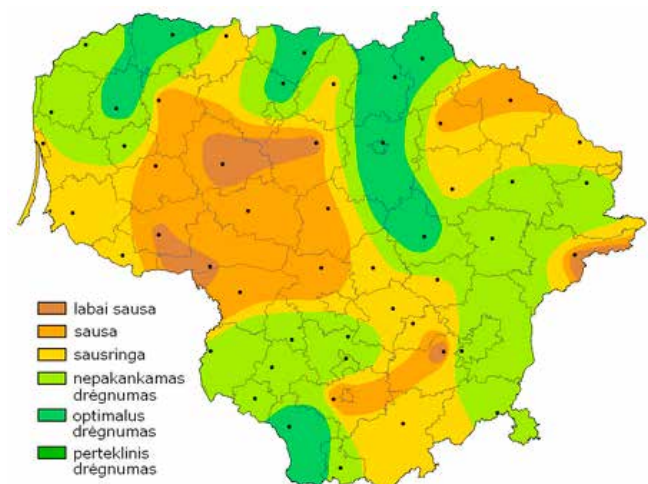
Vertinant liepos pradžios agrometeorologines sąlygas didžiojoje dalyje pietvakariųjų bei centrinių šalies rajonų, taip pat Alytaus, Kupiškio, Rokiškio, Švenčionių ir Trakų rajonų savivaldybių teritorijose – yra sausa. Sausringos sąlygos susidariusios pajūryje, taip pat Anykščių, Akmenės, Pakruojo, Varėnos bei Zarasų rajonuose. Nežymus drėgmės trūkumas fiksuojamas Kretingos, Skuodo rajonuose bei rytinėje šalies dalyje. Optimalios drėgmės sąlygos stebimos pavieniuose šiauriniuose rajonuose bei Lazdijų rajone.

Remiantis liepos 8 d. automatinio agrometeorologijos stočių duomenimis, dirvožemiai 20 cm gylyje beveik visur yra orasausiai, išskyrus Joniškio bei Pakruojo rajonus, kur šiame gylyje dirvožemio drėgnumas normalus, bei Biržų, Kupiškio, Šalčininkų ir Varėnos rajonus, kur dirvožemiai 20 cm gylyje yra sausoki.

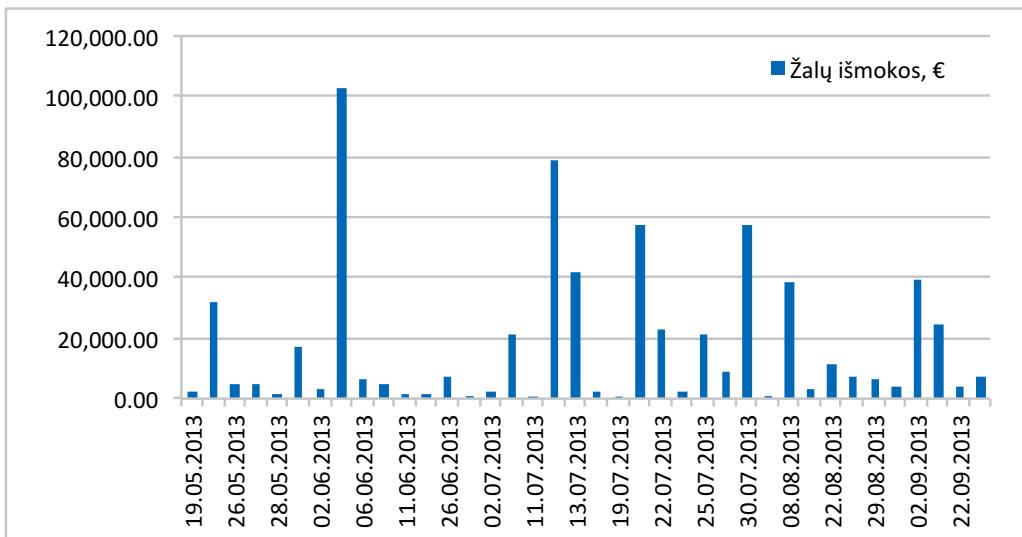
Po stipresnio lietaus mėnesio pradžioje dirvožemis normaliai drėgnas yra Vilkaviškio bei Plungės rajonuose, Drėgmės sąlygos pagal Selianinovo hidroterminį koeficientą 2013 m. liepos 9 d.

Rizikos	kruša, audra, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai augalai, vaisiai ir daržovės
Apdraustas plotas, ha	151.579,75
Draudimo įmokos, €	4.037.454,97
Draudimo suma, €	101.223.356,65
Draudimo išmokos, €	1.064.308,07
Vid. hektaro vertė, €	668
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.720.986,14

o Kėdainių, Lazdijų bei Zarasų rajonuose dirvožemiai visiškai sausi ir 50 cm gylyje.

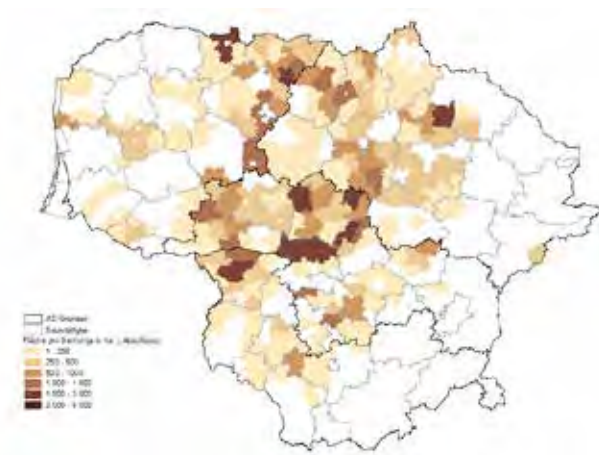
Pranešimo laikas – žalų išmokos

2013 m. nepasirodė išskirtiniai ekstremalių reiškinių atžvilgiu. Viename kitame rajone praėjusios krušos bei

liūtys su audromis pridarė pavienių nedidelių nuostolių žemdirbiams.

Apdraustas plotas, ha

„VH Lietuva“ darbuotojai

Nuo 2012 m. į kolektyvo sudėtį aktyviau įsitraukia ir dr. Ona Auškalnienė, paskirta Lietuvos žalų sureguliuojimo proceso kuratore. Ji rengia mokymus žalų reguliuojimo ekspertams, konsultuoja juos jų darbo vietose ir drauge su kolektyvu sprendžia iškilusius draudimo klausimus.

„Pasėlių draudimas yra svarbus ne tik kaip tiesioginių žalų sureguliuojimo įrankis. Augalininkystės ūkio rizikos valdymas apdraudžiant pasėlius yra labai svarbus rodiklis bankams. Vertindami ūkio stabilumą bankininkai atsižvelgia ne tik į turta ir žemę, kuriuos galima užstatyti, bet ir į verslo rizikos valdymą. Nuo to priklauso ir palūkanų dydžiai bei kitos kredito sąlygos“, – apie papildomą pasėlių draudimo naudą kalba ūkininkas Raimundas Juknevičius.

2013/2014 M. SEZONAS

Produktas

Draudimo paketų struktūra bei pavadinimai nesikeičia:

- Secufarm® LT 1* (kruša),
- Secufarm® LT 3 (kruša, audra, liūtis),
- Secufarm® LT 4 (kruša, audra, liūtis, iššalimas),
- Secufarm® LT 5 (kruša, audra, liūtis, iššalimas, stichinė sausra).

*Secufarm® – produkto linijos pavadinimas, LT – šalies indeksas, 4 – apdraustų rizikų skaičius

Kiekvieną augalų grupę galima drausti atskirai, išskyrus aliejinius augalus, jie draudžiami tik kartu su javais. Draudžiami ir ekologiniai pasėliai, tačiau tik nuo krušos, liūtis ir audros. Bulvės draudžiamos tiek nuo kiekybinių, tiek ir nuo kokybinių derliaus praradimų, draudžiant bulves tik nuo krušos, kokybinis draudimas yra pasirinktinis.

Kiekvienai augalų grupei draudėjas gali pasirinkti norimą draudimo paketą. Išimtis yra taikoma tik ankštiniams, jie draudžiami tik nuo krušos.

Meteorologinės sąlygos

Nusistovėjęs labai karštų orų laikotarpis su trumpa vienos dienos pertrauka rugpjūčio 1-ąją (tada aukščiausia oro temperatūra Lietuvoje nesiekė 30 °C) tęsiasi nuo liepos 24 d. Savo piką kaitra pasiekė rugpjūčio 3–4 d., kai oro temperatūra visoje Lietuvoje buvo rekordiška aukšta (tarp 32–36 °C). Beveik visose meteorologijos stotyse pasiekti arba viršyti tų dienų aukščiausios oro temperatūros rekordai. Rugpjūčio 4 d. dar karščiau buvo Pagėgiuose (36,5 °C), o Druskininkuose išmatuota net 37,1 °C. Tai jau absoliutus rugpjūčio mėnesio Lietuvoje temperatūros rekordas, kuris iki šiol priklausė Šilutei (1992 m. buvo išmatuota 35,8 °C).

Rugpjūčio 3 d. karščiausia buvo Tauragėje – užregistruotas 36,8 laipsnių karštis, o Klaipėdos meteorologijos stotyje termometrai rodė pačią aukščiausią vasaros oro temperatūrą (36,6 °C) šiame mieste per visą stebėjimų laikotarpį (iki šiol buvo 34 °C).

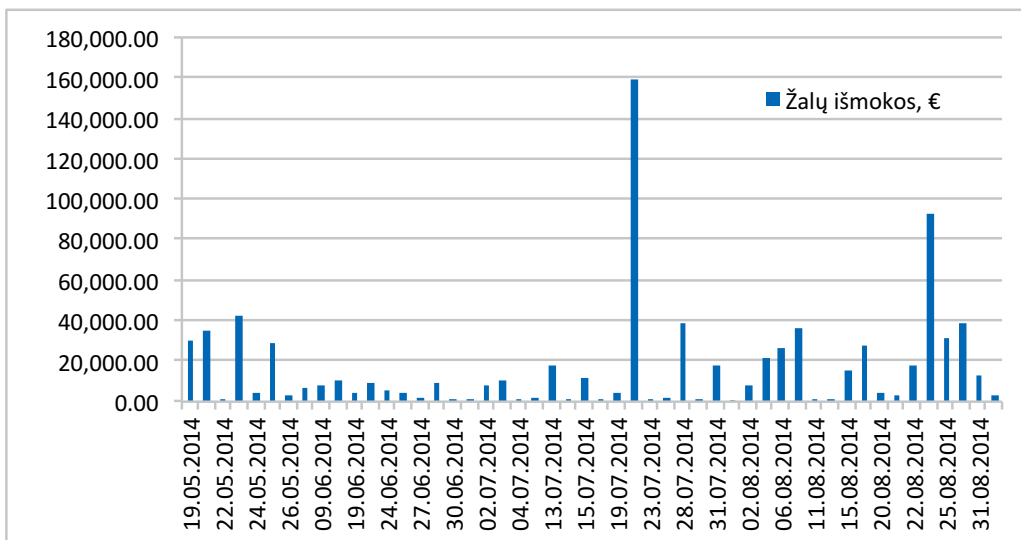
Pranešimo laikas – žalų išmokos

Rizikos	kruša, audra, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai augalai
Apdraustas plotas, ha	211.100,66
Draudimo įmokos, €	4.158.963,75
Draudimo suma, €	144.161.291,79
Draudimo išmokos, €	4.763.753,78
Vid. hektaro vertė, €	683
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.796.340,78

Žemdirbiai vangiai naudojami galimybe apdrausti sodus ir daržus (per 3 metus apdrausta vos 6 ha sodų ir apie 700 ha daržų), todėl toks draudimas nutraukiamas.

Šiandien ir rytoj šalies rytuose bei šiaurėje temperatūra dar gali pasiekti 30 °C, tačiau didesnėje šalies dalyje sulauksime gaivesnės 26–29 laipsnių temperatūros, prie jūros pučiant pietvakarių, vakarų vėjui teliks 24–25 laipsniai. Artimiausiomis naktimis vietomis (didesnė tikimybė – pietvakarinėje šalies pusėje) prašniokš intensyvesni vasaros lietūs, griaudės, kai kur tikėtina kruša. Perkūnijos metu numatomas škvalas iki 15–20 m/s. Naktys debesuotos, todėl ir šiltos – tarp 15–20 °C. Tiek šiandien, tiek ketvirtadienio dieną ir vakare daugelyje rajonų prognozuojami trumpi, bet vietomis gausūs lietūs su perkūnijomis, kai kur škvalais ir kruša.

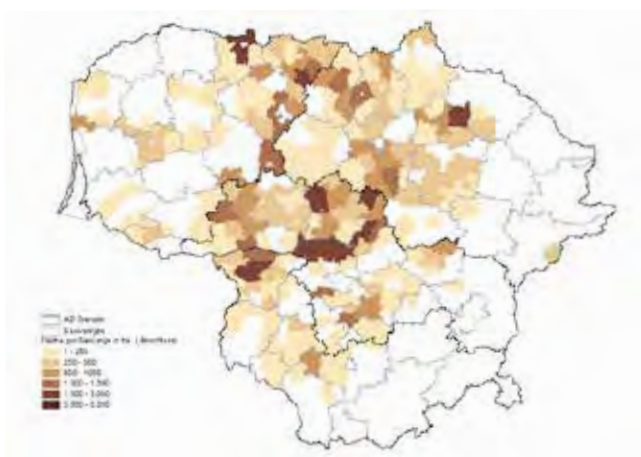
Penktadienį ir šeštadienį lietūs iš pietvakarinių rajonų trauksis, daugiau lis Aukštaitijoje. Išliks labai šilti orai. Sekmadienis numatomas sausesnis ir vėl į Lietuvą užsuks atogrąžų karštis. Vėsesnis ir drėgnesnis vidutinių platumų oras į mūsų šalį atkeliaus kitos savaitės viduryje.

Praėjusi žiema sunaikino kone 90 proc. šalies šiaurinių rajonų javų ir rapsų pasėlių, žemdirbiams buvo išmokėta 3,9 mln. eurų draudimo išmokų. Taip pat pridarė žalos

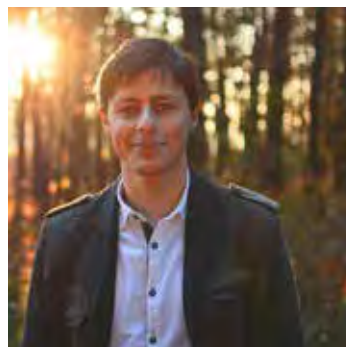
ankstyvos liūtys, kurios tiesiog užplakė pasėlius. Kaip ir kasmet, neapsieita be nuostolių liepos mėnesį. Rugsjūtį, prieš derliaus nuėmimą, pasėlius niokojo kruša.

Apdraustas plotas, ha

„VH Lietuva“ darbuotojai

Nuo 2013 m. lapkričio mėn. Laurynas Markevičius sėmėsi įvairios darbo patirties „Verenigte Hagel“ Vokietijoje, dirbo kaip biuro darbuotojas bei draudimo regioninis vadovas Berlyno apygardos direkcijoje, o 2016 m. kovo mėn. grįžo į Lietuvą ir iki šiol plėtoja pasėlių draudimą Pietų Lietuvos regione.

„Ne kartą esu girdėjęs nuomonių, jog sumokame gal ir per daug, bet mums tai apsimoka, – Henriko Braškio nuomone, iš draudimo neužsidirbsi. – Čia nėra jokio pelno siekimo. Draudžiame riziką. Apsidraudžiame nuo nelaimių, kurios tyko čia pat už kampo – juk per naktį gali likti be nieko. Kaip sudegęs. Derliaus nėra ir bankrotas – iš karto! Iš ko mokėti atlyginimus, kaip padengti visus kitus įsipareigojimus? Draudimas nuo to apsaugo. Nepadengia visų nuostolių, bet bent jau nestovi basas“.

2014/2015 M. SEZONAS

Produktas

Draudimo sąlygos išlieka tokios pat kaip ir praeitais metais. Pirmą kartą nereikia spausdinti naujų taisyklių.

Pradedami drausti pluoštiniai augalai, bet tik nuo krušos.

Meteorologinės sąlygos

2015 m. Lietuvoje buvo patys šilčiausi per visą stebėjimų laikotarpį. Jie buvo patys šilčiausi ir visoje planetoje.

Vidutinė metinė oro temperatūra Lietuvoje buvo 8,3 °C, net 2,1 °C aukštesnė už standartinę klimato normą (1961–1990 m. vidurkis). Ankstesnis rekordas priklausė 2008 metams, kai vidutinė metinė oro temperatūra Lietuvoje buvo 8,2 °C.

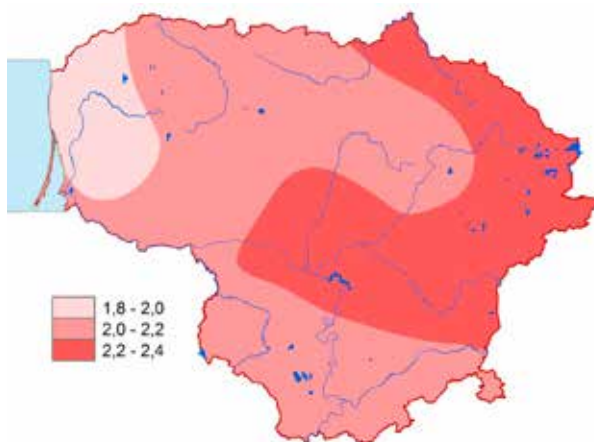
Nė vienas mėnuo Lietuvoje nebuvo karščiausias per stebėjimų laikotarpį, keli mėnesiai (gegužė, birželis, spalį) buvo net šaltesni už standartinę klimato normą. Aukštą vidutinę metinę oro temperatūrą lėmė labai šilti žiemos mėnesiai. 2015 m. sausio, vasario, kovo mėnesių vidutinė oro temperatūra buvo 4,7-4,8 °C aukštesnė, o gruodžio mėnuo buvo net 5,1 °C šiltesnis už standartinę klimato normą. Už 2015 m. gruodį šiltesnis buvo tik 2006 m. gruodis, kai oro temperatūra už standartinę klimato normą buvo aukštesnė 6,7 °C.

Metai buvo permainingi, vasarą po vésaus birželio sekė šilta liepa bei karštas rugpjūtis. Rugpjūčio 8 d. Lietuvą užplūdus karščio bangai, Birštone oro temperatūra pasiekė 37,4 °C – beveik pakartotas absoliutus Lietuvos temperatūros rekordas (37,5 °C – 1994 m. liepos 30 d. Zarasuose). Išskirtinė buvo rugsėjo 1-oji, sumušusi visus rugsėjo mėn. rekordus: temperatūra pietiniuose Lietuvos rajonuose buvo pakilusi iki 32–34 °C, o Druskininkuose užfiksuotas net 35,1 °C karštis.

Pasaulyje 2015-ieji metai buvo šilčiausi nuo 1880 m. Vidutinė metinė oro temperatūros klimato norma mūsų planetoje yra 14 °C, o tais metais, remiantis JAV Nacionalinės vandenynų ir atmosferos administracijos (NOAA) duomenimis, vidutinė temperatūra buvo 0,9 °C aukštesnė už XX a. vidurkį.

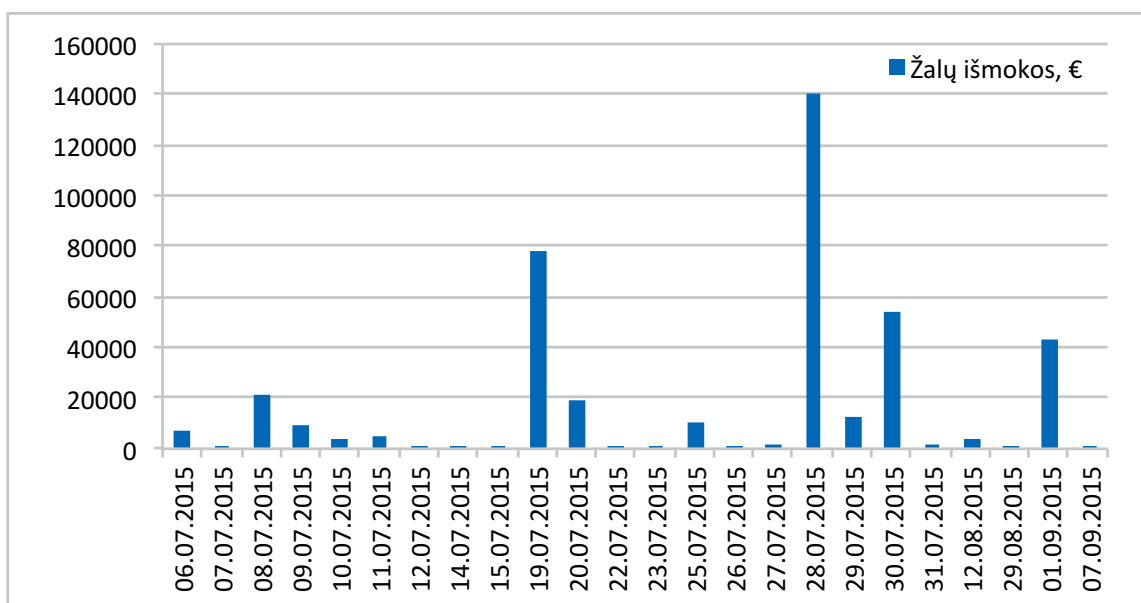
Aukštą temperatūrą pasaulyje lėmė susiformavęs intensyvus El Nino reiškinys Ramiajame vandenyne bei žmonių sukelta klimato kaita. Žmonių sukelta klimato kaita vyksta dėl atmosferos taršos ir tai yra ilgalaikis procesas, dėl kurio temperatūra žemėje kyla pamažu. El Nino reiškinys sukelia trumpalaikį bet staigų temperatūros augimą.

Rizikos	kruša, audra, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai ir pluoštiniai augalai
Apdraustas plotas, ha	199.607,60
Draudimo įmokos, €	4.791.049,88
Draudimo suma, €	143.927.700,00
Draudimo išmokos, €	537.432,50
Vid. hektaro vertė, €	721
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.836.582,05

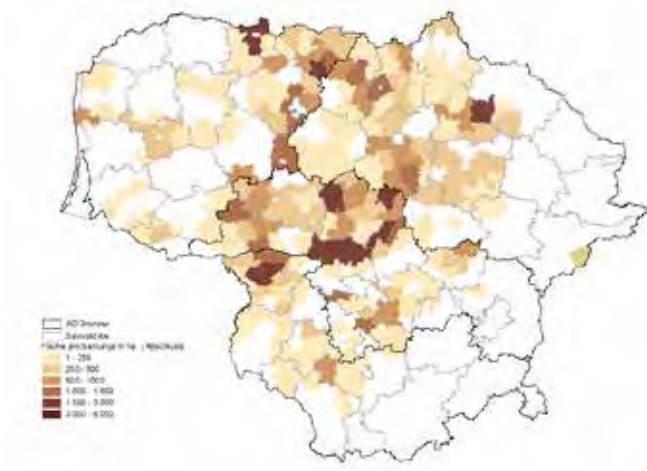
2015 m. vidutinės oro temperatūros nuokrypiai nuo 1961–1990 m. klimato normos Lietuvoje

Pranešimo laikas – žalų išmokos

2015 metai ramūs – pasitaikė tik pavienės įvairios žalos.

Apdraustas plotas, ha

„Ar pasikeitė pasėlių draudimas nuo 2008-ųjų metų? – svarsto Raseinių rajone ūkininkaujantis ir 10 metų savo pasėlius draudžiantis Alfredas Bardauskas. – Greičiausiai, kad ne. Pats draudimas keičiasi mažai – kinta įmokų sumos ar produktų paketai, bet sąlygos išlieka stabilios. Ir tai, kad jos nesikeičia kiekvienais metais, yra gerai“.

2015/2016 M. SEZONAS

Produktas

Pasikeičia draudimo produktų pavadinimai. Anksčiau, draudžiant bulves nuo krušos, liūtis, audros ir stichinės sausros, draudimo paketas vadinosi „Secufarm® LT 5 bulvės“. Dabar draudimas nuo išvardytų rizikų vadinasi „Secufarm® LT 4 K-A-L-S bulvės“, kur Secufarm® – produkto linijos pavadinimas, LT – šalies indeksas, 4 – apdraustų rizikų skaičius, raidės K, A, L, S – pirmosios rizikų pavadinimų (kruša, liūtis, audra ir stichinė sausra) raidės.

Kiekvienai augalų grupei draudėjas gali pasirinkti norimą draudimo paketą. Išimtis yra taikoma ankštiniams ir pluoštiniams augalams, jie draudžiami tik nuo krušos.

Kiekvieną augalų grupę galima drausti atskirai, išskyrus aliejinius augalus, jie draudžiami tik kartu su javais. Draudžiami ir ekologiniai pasėliai, tačiau tik nuo krušos, liūtis ir audros. Bulvės draudžiamos tiek nuo kiekybinių, tiek ir nuo kokybinių derliaus praradimų, draudžiant bulves tik nuo krušos, kokybinis draudimas yra pasirinktinis.

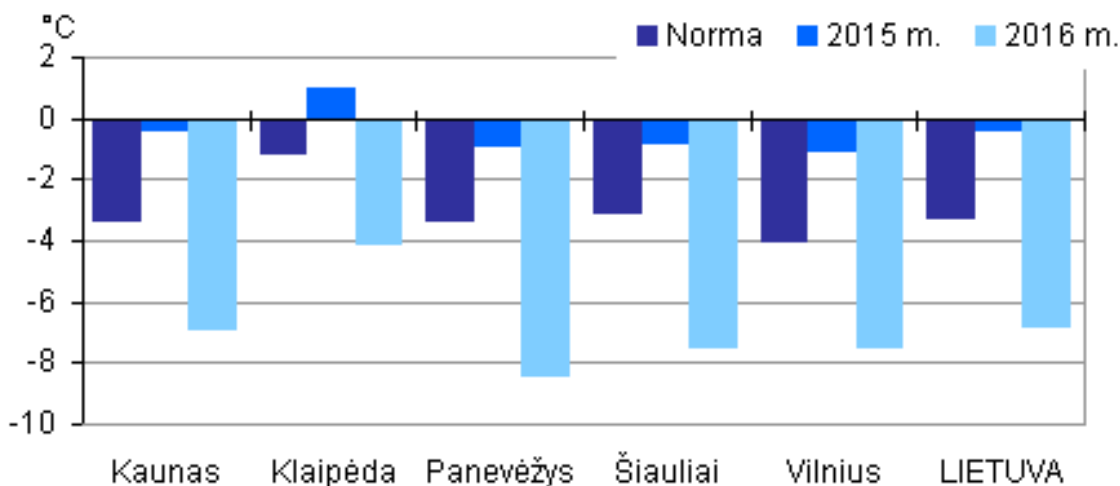
Rizikos	kruša, audra, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai ir jų mišiniai bei pluoštiniai augalai
Apdraustas plotas, ha	219.705,85
Draudimo įmokos, €	5.654.693,16
Draudimo suma, €	169.861.000,00
Draudimo išmokos, €	1.601.503,10
Vid. hektaro vertė, €	773
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.879.678,84

Meteorologinės sąlygos

Sausio mėnesio vidutinė oro temperatūra daugelyje rajonų buvo -5,6...-8,9 °C, pajūryje -3,9...-5,1 °C (2,5–5 °C žemesnė už 1981–2010 m. klimato normą). Žemiausia oro temperatūra pirmąjį dešimtadienį daugelyje rajonų nukrito iki -20...-24 °C, vakariniuose ir pietvakariniuose rajonuose – iki -17...-19 °C, kai kuriuose centriniuose ir šiauriniuose rajonuose – iki -26...-28 °C. Aukščiausia oro

temperatūra trečiąjį dešimtadienį pakilo iki 6–8 °C.

Didesnėje šalies dalyje per mėnesį kritulių iškrito 35–50 mm (beveik norma), kai kuriuose vakariniuose rajonuose 55–92 mm (iki 130 proc. normos), vietomis pietiniuose ir šiauriniuose rajonuose 23–30 mm (60–70 proc. normos). Didžioji dalis kritulių iškrito trečiąjį dešimtadienį.

Sausio mėnesio vidutinė oro temperatūra

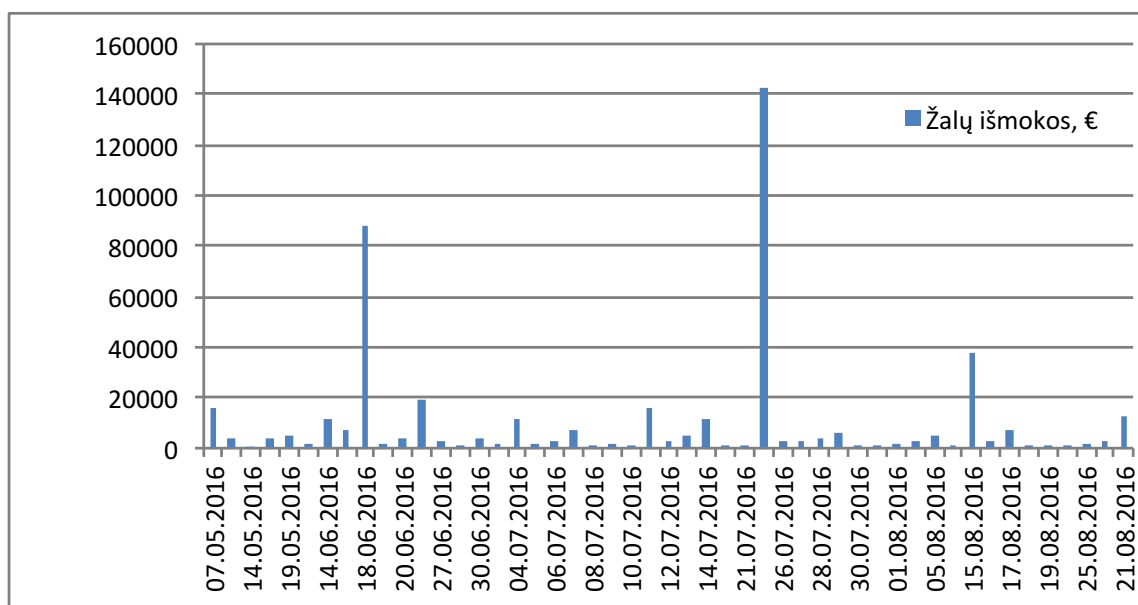
Sausio pradžioje beveik visur, išskyrus pajūrį ir pietvakarinius šalies rajonus, sniego dangos storis buvo 2–9 cm. Antrojo dešimtadienio pabaigoje sniego dangos storis daugelyje rajonų siekė 10–20 cm, pajūryje ir pietvakariniuose rajonuose 1–9 cm, Skuodo apylinkėse – 34 cm. Trečiąjį dešimtadienį, atšilus orams, sniegas sparčiai tirpo – daugelyje šalies rajonų sniego nebeliko sausio 28 d., rytiniuose šalies rajonuose – sausio 30 d.

Dėl pirmoje mėnesio pusėje vyravusių didelių šalčių dirvožemiai vis labiau šalo – didžiausias įšalo gylis buvo pietiniuose šalies rajonuose ir siekė 50–57 cm, Varėnoje – 80 cm, kitur 7–48 cm. Nutirpus sniegui, įšalas paskutinėmis mėnesio dienomis visur pradėjo atitirpti – daugelyje šalies rajonų atitirpimo gylis pasiekė 6–35 cm, o Utenoje ir Panevėžyje dirvožemiai visiškai atitirpo.

Oro temperatūros ir kitų parametų pokyčiai atskiruose regionuose ne visada sutampa. Lietuvoje pirmas šių metų pusmetis buvo 1,2 °C šiltesnis nei standartinė klimato norma (1981–2010 m. meteorologinių parametų vidurkiai), nors atskirų mėnesių nuokrypiai nevienodi: sausis buvo 3,7 °C vėsesnis, balandis artimas klimato normai, o likę mėnesiai – šiltesni 1,6 °C ir daugiau. Didžiausia oro temperatūros teigiama anomalija pasižymėjo vasario mėnuo (4,7 °C). Pagal vidutinę oro temperatūrą 2016 m. birželis buvo septintas iš šilčiausių birželių nuo 1961 m., o šių metų pirmas pusmetis buvo 0,2 °C vėsesnis nei 2015 m.

Šiais metais kritulių kiekis artimas daugiamečiam vidurkiui. Vasarį iškrito 87 proc. didesnis, o birželį – 32 proc. mažesnis kritulių kiekis nei klimato norma.

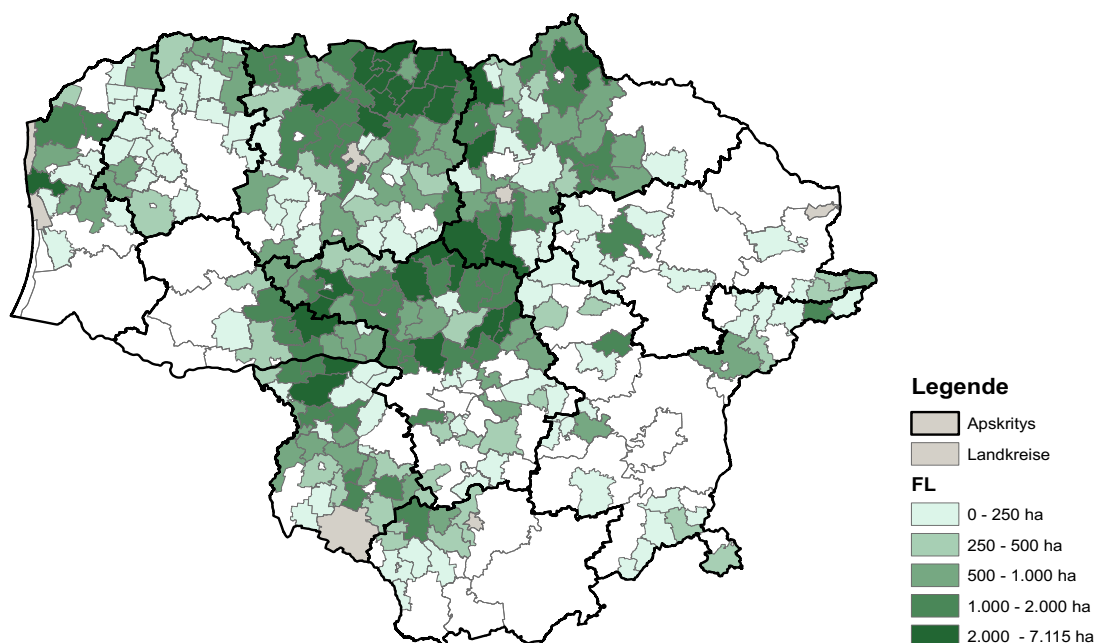
Pranešimo laikas – žalų išmokos

Ši žiema žemdirbiams pridarė daug daugiau nuostolių nei praėjusiais metais. Nukentėjusiems ūkininkams išmokėta 1,1 milijono eurų draudimo išmokų. Daugiau kaip pusė šios sumos išmokėta Pietų Lietuvos žemdirbiams. Čia sniego dangos storis keletą savaičių

siekė vos kelis centimetrus, kai kuriuose rajonuose jo išvis nebuvo, o oro temperatūra krito iki 20 laipsnių šalčio, dėl to visi žieminiai pasėliai (rapsai ir javai) iššalo.

Apdraustas plotas

.....

Sonata Vasiliauskienė su vyru Rimvydu 400 ha plote augina grūdines kultūras, rapsus, pupas. Darbus dalijasi: Sonata atsakinga už agronominę bei buhalterinę pusę, na, o vyrui lieka techninė, komercinė ir ūkio vadyba.

Draudžiasi jau dešimt metų ir teigia, kad labiausiai pasėlius drausti skatina nepalankūs orai. „Ne kartą mūsų rapsai yra nukentėję nuo krušos, o kviečiai – neperžimoje, iššalę. Tačiau, ačiū puikiam „VH Lietuva“ kolektyvo darbui, bėdoje niekada vienu nepaliko. Visa žala kompensuota teisingai“, – prisimena moteris.

„Pirmaisiais metais draudimo sąlygos buvo labai konservatyvios, – teigia Sonata Vasiliauskienė. – Dabar pasėlių draudimas tapo lankstesnis, atsirado daugiau galimybių ir pasirinkimo“.

.....

2016/2017 M. SEZONAS

Produktas

- Secufarm® LT 1 K,
- Secufarm® LT 3 K-A-L,
- Secufarm® LT 4 K-A-L-I,
- Secufarm® LT 4 K-A-L-S
- Secufarm® LT 5 K-A-L-I-S.

Secufarm® – produkto linijos pavadinimas, LT – šalies indeksas, 4 – apdraustų rizikų skaičius, raidės K, A, L, I, S – pirmosios rizikų pavadinimų (kruša, liūtis, audra ir stichinė sausra) raidės.

Kiekvienai augalų grupei draudėjas gali pasirinkti norimą draudimo paketą. Išimtis yra taikoma ankštiniams ir pluoštiniams augalams, jie draudžiami tik nuo krušos.

Kiekvieną augalų grupę galima drausti atskirai, išskyrus aliejinius augalus, jie draudžiami tik kartu su javais. Draudžiami ir ekologiniai pasėliai, tačiau tik nuo krušos, liūtis ir audros. Bulvės draudžiamos tiek nuo kiekybinių, tiek ir nuo kokybinių derliaus praradimų, draudžiant bulves tik nuo krušos, kokybinis draudimas yra pasirinktinis.

Politiniai sprendimai

Keičiasi pasėlių draudimo įmokų dalies kompensavimo tvarka. Žemdirbiai nuo 2016-09-01 gali teikti paraiškas paramai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos sritį „Pasėlių ir augalų draudimo įmokos“, susijusią su pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimu. Nepaisant to, įvyko draudžiamasis įvykis ar ne, pareiškėjui, apdraudusiam pasėlius ir (arba) augalus nuo iššalimo ir (arba) sausros, kai draudžiamasi nuo didesnių kaip 30 proc. produkcijos nuostolių,

Meteorologinės sąlygos

Gegužės 8 d., nepaisant gana debesuoto dangaus ir stiproko vėjo, daugelį Lietuvos vietovių nubalino šalna – oro temperatūra 1,5 m aukštyje nukrito iki 1–3 laipsnių šalčio, 2 cm aukštyje Biržuose išmatuoti 4, Raseiniuose 5 laipsniai šalčio. Apie arktinio oro įsiveržimą byloja ir pasikeitusi kritulių fazė: nakties pradžioje šlapdriba iškruto Zarasų apylinkėse, o paryčiais jau tikras sniegas pasirodė Žemaitijoje – Laukuvoje susidarė 1 cm, Telšiuose 2 cm sniego dangą (šaltinis www.meteo.lt).

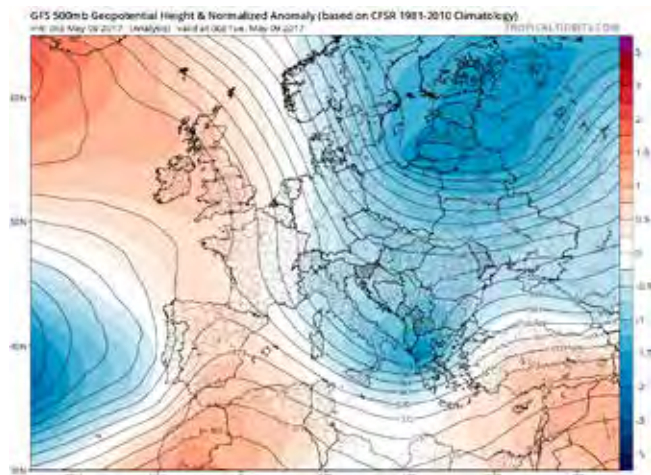
2017 m. antra gegužės savaitė labiau primena ankstyvą

Rizikos	kruša, audra, liūtis, iššalimas ir stichinė sausra
Augalų grupės	javai, aliejiniai augalai, bulvės, kukurūzai ir cukriniai runkeliai, ankštiniai ir jų mišiniai bei pluoštiniai augalai
Apdraustas plotas, ha	201.276,32
Draudimo įmokos, €	5.482.982,47
Draudimo suma, €	162.102.600,00
Draudimo išmokos, €	988.648,00
Vid. hektaro vertė, €	805
Deklaruotas draustinas plotas, ha	1.744.078,51

kompensuojama iki 65 proc. draudimo įmokos sumos. Tačiau kompensuojama suma negali viršyti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu nustatytų draudimo įmokų sumos dydžių 1 ha deklaruoto ploto pagal augalų rūšis. Žemdirbiai, draudžiantys savo pasėlius nuo krušos, audros ir liūtis, gaus valstybės pasėlių draudimo įmokų dalies kompensavimą senąja tvarka.

žiemą. Tam įtakos turi susidariusi neįprasta blokuojanti aukšto slėgio sritis šiaurinėje Šiaurės Atlanto dalyje (ties Islandija ir Grenlandija). Tokia atmosferos cirkuliacija iš tikrųjų labiau būdinga žiemos mėnesiams ir tikrai labai retai susidaro pavasario pabaigoje. Paprastai tokia situacija tampa žemos oro temperatūros bei sniego pavidalo kritulių Europoje priežastimi, kadangi į mūsų regioną atkeliauja arktinis oras. Paskutinis sniegas Lietuvoje dažniausiai iškrinta balandžio mėnesį: pajūrio regione balandžio 8–10 d., Šiaurės Rytų Lietuvoje balandžio 17–19 d. Tačiau pasitaiko metų, kai sniegas

išskrinta ir gegužės mėnesį. Būtent taip nutiko ir šiais metais. Tai nėra pirmas snygio atvejis paskutinį pavasario mėnesį, tačiau data viena iš vėlyvesnių.

500 mb geopotencialus aukštis ir jo anomalijos 2017 m. gegužės 9 dieną virš Europos. Ties šiaurine Šiaurės Atlanto dalimi susiformavusi blokuojanti aukšto slėgio sritis, kuri nulėmė slėnio susidarymą ties Šiaurės Europa. Neigiamos geopotencialaus aukščio anomalijos (mėlyna spalva) rodo šalčio zoną, o teigiamos (raudona spalva) – šilumos.

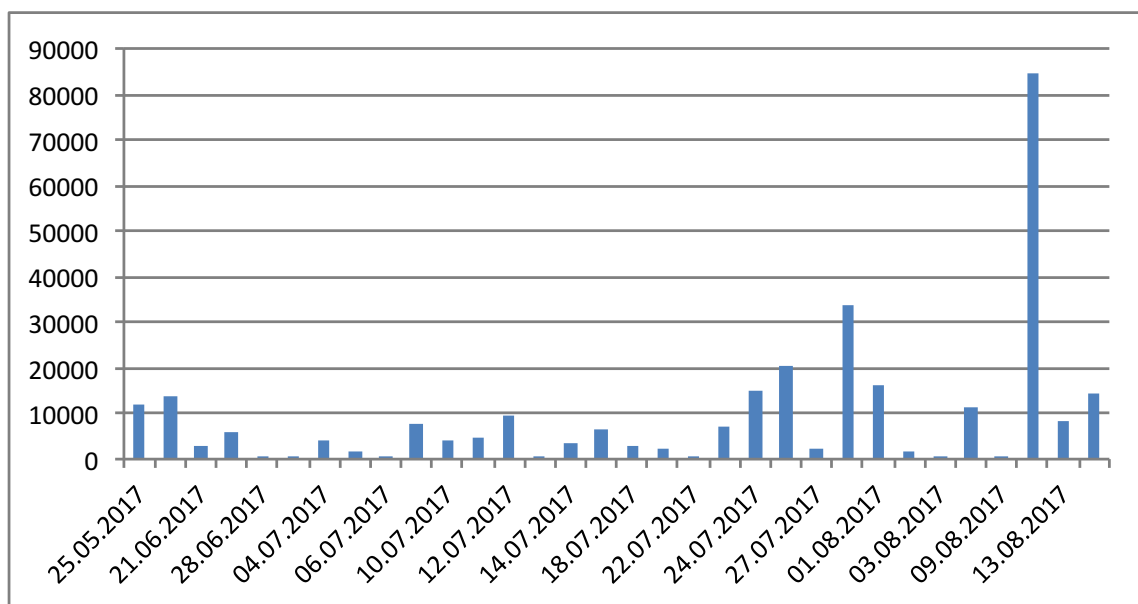
Per paskutinius 60 metų paprastai jei ir pasnigdavo, tai pasnigdavo gegužės 1–8 dienomis. Tokie atvejai užfiksuoti 1962, 1965, 1977–1982, 1985, 1987, 1990, 1994, 1995, 1997, 1999, 2007, 2011, 2014 metais. Rekordas priklauso 1980 metams, kai snigo gegužės 22 dieną, taip pat vėlyvi sniego pavidalo krituliai užfiksuoti ir 1990 metais (gegužės 19 d.). Kaip matome, pastaruoju metu kas 3–4 metai mes sulaukiame sniego pačioje pavasario pabaigoje. Žinoma, tokie reiškiniai neretai būna pakankamai lokalūs (apima vos kelias meteorologijos stotis), o iškritęs sniegas ant žemės paviršiaus greit ištirpsta. Reikia paminėti, jog šį mėnesį išlieka ir stichinių šalnų tikimybė. Didžiausia jų tikimybė yra gegužės 1–8 dienomis, tačiau neretai stichinės šalnos užfiksuojamos ir mėnesio pabaigoje: 28–29 dienomis 2008 metais, 22–23 dienomis 2004 metais, 23–26 dienomis 2001 metais. Stichinės šalnos Lietuvoje buvo ir birželio (2001, 2004 metais), ir net liepos (1992 metais) mėnesiais.

Kalbant apie oro temperatūrą, tai rekordiškai žemiausia gegužės mėnesio oro temperatūra Lietuvoje siekė $-6,8^{\circ}\text{C}$ ir buvo užfiksuota Varėnoje 1965 m. gegužės 5 d. bei 1995 m. gegužės 3 d. Neigiamos oro temperatūros tikimybė išlieka visą kalendorinį pavasarį. 1980 m. gegužės 22 d. taip pat Varėnoje temperatūra buvo nukritusi iki $-6,0^{\circ}\text{C}$. O maksimali oro temperatūra vėlgi Varėnoje buvo užfiksuota 1958 m. gegužės 28 d., ji siekė $32,6^{\circ}\text{C}$.

Liepos 11 d. orui įšilus iki 25–28 laipsnių netruko susiformuoti galingi lietaus kamuoliniai debesys, prapliuपę liūtėmis ir sugrumėję perkūnijomis. Anksčiausiai liūtys užklupo Sūduvą, vėliau debesims aktyviai vystantis jie jungėsi į didesnius masyvus ir smarkios liūtys pasiekė Kauną, o pavakare – ir Vilnių. Daugelyje pietinių ir rytinių šalies rajonų smarkiai lijo ne tik vakare, bet ir pirmoje nakties pusėje. Per mažiau nei 12 valandų daugelyje pietinių-rytinių rajonų prilijo 16,5–48 mm, o Trakuose (77,9 mm), Molėtuose (54,9 mm) ir Dūkšte (53,3 mm) lijo labai smarkiai, todėl pasiektas stichinio meteorologinio reiškinio rodiklis. Pats smarkiausias lietus išmatuotas Elektrėnuose, kur į vieną kvadratinį metrą išsiypylė net po 80,3 litro lietaus vandens. Pagal daugiamečius stebėjimus, dienų su labai smarkiu lietumi Lietuvoje pasitaiko vidutiniškai 6 per metus.

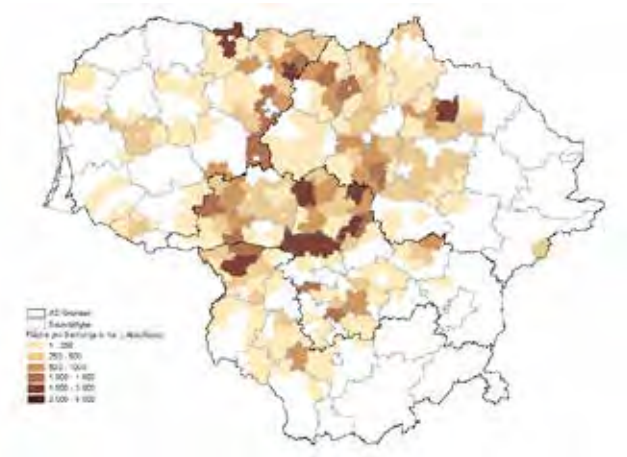
Pranešimo laikas – žalų išmokos

2017 m. žemdirbiai pranešė apie pavienius laukus, nekentėjusius nuo iššalimo rizikos. Tam turėjo įtakos vasario mėnesio žema temperatūra ir labai stiprūs vėjai, dėl kurių vietomis nupustyti pasėliai žuvo. Taip pat šie

metai nepagailėjo ir kritulių. Liūčių bei audrų sulaužytus pasėlius įvertino žalų ekspertai.

Apdraustas plotas, ha

„VH Lietuva“ darbuotojai

Rugpjūčio mėn. į filialo „VH Lietuva“ komandą įsiliejo pardavimų vadybininkė Liudmila Vilkienė. 2017 m. pasėlių draudimo bendrovės filiale Lietuvoje dirba 9 darbuotojai.

Antanas Dobrovolskis kartu su šeimos nariais Kupiškio r. augina javus, ankštinius augalus ir rapsus ir visus per 300 ha pasėlių draudžia jau septynerius metus.

„Draudžiau ir anksčiau, dar su „Nord LB“, – prisimena Antanas Dobrovolskis. – Visko pasitaikė, bet žalas kompensavo visada tiek ankstesni, tiek ir dabartiniai pasėlių draudikai. Draudžiu, nes nežinau, kas čia gali nutikti per tuos metus“.

„Dažnai mus, ūkininkus, baudžia orai. Atrodo, jau viskas puikiai klojasi, o, žiūrėk, užlyja ir lieka pusė derliaus laukuose stovėti. Kas dabar tokius sudygusius kviečius ims? O paėmę grašius sumokės. Juk auginome tai pirmarūšius grūdus, daug investavome... Gaila. Ir tai nėra draudžiamasis įvykis, – samprotauja A. Dobrovolskis. – Kokia statistika Lietuvoje? Kaip dažnai užliejami laukai? Gal reikėtų pasvarstyti tokią riziką drausti?“

ATEITIES PERSPEKTYVOS

„Prabėgęs dešimtmetis parodė, kad Vokietijos draudimo bendrovės „Vereinigter Hagel“ pakvietimas į Lietuvos rinką buvo prasmingas ir teisingas žingsnis, atvėręs Lietuvos žemdirbiams galimybę sąmoningai reguliuoti gamtos katastrofinių reiškinių lemiamas rizikas. Per šį laikotarpį kito siūlomi draudimo produktai, gilėjo bendradarbiavimo dvasia su klientais, susiformavo abipusis pasitikėjimas,“ – įsitikinęs buvęs Žemės ūkio ministerijos sekretorius.

Dešimt metų sėkmingos veiklos Lietuvoje įrodė, jog savidraudos fondo idėja tampa vis patrauklesnė žemdirbiams. Ūkininkai jau supranta, jog pasėlių draudimas – ne verslas, iš kurio būtina gauti pelną, o galimybė apsaugoti savo investicijas ir planuoti savo ateitį. Tik gaila, jog ne visi žemdirbiai pasiryžta pasinaudoti šia apsauga ir tapti „VH Lietuva“ nariais, tiki tokiais metais, jog „draudimas yra labai brangus“ arba „nuostoliai įvertinami neteisingai“. Iš tiesų pasėlių draudimas vidutiniškai kainuoja šiek tiek daugiau kaip 3 procentus nuo pasėlių draudimo sumos, o vasarą draudžiant nuo trijų rizikų – tik šiek tiek daugiau nei 1 procentą. O juk daugiau kaip pusė draudimo įmokų kompensuoja valstybė.

Lietuvoje diegiami Vokietijoje išbandyti pasėlių žalų vertinimo modeliai: jau šių metų rudenį pasėtų augalų kokybės vertinimo (monitoringo) metu virš laukų skraidys dronai, ekspertai laukuose naudosis kompiuteriais, iš kurių vertinimo duomenys tiesiogiai pasieks duomenų bazes Vokietijoje. O pavasarį „Modis“ (mobili skaitmeninė žalų reguliavimo sistema) bus naudojamas vertinant iššalimo, krušos, audros ir liūtis padarytas žalas.

Mūsų tikslas yra kartu su Žemės ūkio ministerija bei žemdirbiams atstovaujančiomis institucijomis pasiekti, kad bent 2–3 tūkstančiai žemdirbių savo ateitį susietų su savidraudos fondu. Reikia suvienyti visų pasėlių draudimo sistemos subjektų pastangas siekiant padaryti pasėlių draudimo sistemą dar patrauklesnę. Turime rasti naujus inovatyvius ir efektyvius sprendimus, kad draudimo siūlomas skėtis neturėtų tokių skylių kaip šiais metais.

Todėl jau sausio mėnesį organizuojame bendrą dviejų dienų pasitarimą, į kurį pakviesime mokslininkus, ministerijos, savivaldos, asocijuotų žemės ūkio subjektus vienijančių organizacijų atstovus, apsidraudusius žemdirbius. Pasitarimo metu analizuosime pasiūlymus, idėjas, ieškosime naujų sprendimų, kaip tobulinti pasėlių draudimą, kad jis labiau atitiktų žemdirbių poreikius bei galimybes ir būtų suderintas su valstybės strategija bei finansais.

Dr. G. Radzevičiaus nuomone, Vokietijos draudimo kompanija „Vereinigter Hagel“ Lietuvos rinkoje užsirekomendavo kaip europietiška, profesionali, patikima, nuolat auganti ir tobulėjanti bendrovė, kurios tikslas – kuo operatyvesnis reagavimas į žemdirbių poreikius ir patikimas augalininkystės veiklų rizikos valdymas, leidžiantis minimizuoti potencialius klimato kaitos nulemtus nuostolius.

Kitas labai svarbus aspektas, kuris buvo akcentuotas šių metų spalio pradžioje vykusiame AIAG kongrese, – pasėlių draudimo sistemos patrauklumo viešinimas, siekiant, kad kiekvieną Lietuvos žemdirbį pasiektų geroji žinia apie „stebuklingą vaistą“ nuo finansinių praradimų – pasėlių draudimą. Pavyzdžiui, Kinijoje, kur pasėlių draudimas sparčiai populiarėja ir apdrausta daugiau kaip 60 procentų visų pasėlių bei miškų, ši sistema populiarinama regionų lygmeniu ir kiekvienas kaimo ar bendruomenės seniūnas būtinai apie tai informuos ir primins, jog reikia apdrausti pasėlius.

Tikiu, jog pasėlių draudimas Lietuvoje turi šviesią ateitį, kurią turime kurti solidariai visi drauge. Ugdykime pasitikėjimą vieni kitais. Ir būsime sėkmingi.

„VH Lietuva“ kolektyvo vardu,

Algimantas Navickas

Sotūs metai nėra derlingi geroms idėjoms augti. Tik prasti metai užaugina naujas mintis. Štai ir šiemet po tokio liūčių sezono gali gimti puikūs projektai tobulinti draudimo sąlygas.

Šiaulių rajono ūkininkas

Raimundas Juknevičius